

TA DOKUMENT JE **IZBOR ODZIVOV JAVNOSTI**, KI NASLAVLJAJO VARUHA PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV IN JE NAMENJEN ZA OBVEŠČANJE UREDNIKOV OZIROMA UREDNIŠTEV RTV SLOVENIJE TER SEZNANJANJE OBČINSTVA Z OBRAVNAVO NJIHOVIH ODZIVOV. VSEBINE ALI DELOV VSEBIN NI DOVOLJENO UPORABLJATI V NOBENEM DRUGEM KONTEKSTU.

MESEČNO POROČILO O ODZIVIH OBČINSTVA

AVGUST 2022

Povzetek odzivov in odgovorov z izbranimi poudarki, mnenja in priporočila, statistika

Objava na spletnem naslovu www.rtv slo.si/varuh: 24. 10. 2022

Končna redakcija: 24. 10. 2022

Pripravili: Marica Uršič Zupan in Katja Karlin Musulin

Poudarki v odzivih in odgovorih ter mnenja in priporočila za avgust 2022

Največ odzivov gledalcev, kar tretjina, je bilo avgusta povezanih z Informativnim programom TV Slovenija. V ospredju so bili odzivi na prihod novinarjev v studio, s čimer so, kot so povedali, izrazili solidarnost z voditeljem in urednico Dnevnika 17. avgusta. Takrat sta pred objavo prispevka o prekinitvi sodelovanja TV Slovenija z Mladino napovedala, da prispevek objavljajo po izrecnem navodilu odgovorne urednice. Varuhinja je o tem pripravila podrobno presojo. Po preučitvi odzivov vseh vpletenih, prispevka in napovedi je presodila, da sta voditelj in urednica objavo napovedi pred prispevkom utemeljila na napačnem kontekstu dogajanja in napačnem fokusu prispevka ter da sta napačno ali pomanjkljivo utemeljila vsebinske in hierarhične napake ter uredniško vsiljenost prispevka, zato je bila objava posebne napovedi neutemeljena in neprimerna. Prispevek je sicer res nastal ob pomanjkljivi notranji komunikaciji, a to je notranji problem uredništva. Z vidika zagotavljanja pravic gledalcev in javnega interesa je pomembno, da so v informativnih oddajah TV Slovenija objavljene vsebine, ki so pomembne za javnost, in vsebina prispevka je takšna nedvomno bila.

Izstopale so tudi pripombe gledalcev, da zaradi velikega deleža ponovitev oddaj na TV Slovenija nimajo česa gledati. Varuhinja je ugotovila, da so s tem prizadete zlasti bolniki, invalidi, upokojenci in socialno šibki, ki so vse poletje vezani na televizijo in ki jim je televizija edina družba, informator in svetovalec. To je izpostavila tudi v priporočilih za Programsko-produkcijski načrt za leto 2023, kot tudi pomen ohranitve teleteksta. Ob večjem številu odzivov ob izpadu teleteksta se je namreč izkazalo, da je nanj vezanih še veliko uporabnikov, spet predvsem starejših, ki jim je teletekst pomemben vir informacij.

Med pohvalami so izstopale pohvale dokumentarnim oddajam, pa tudi na Informativni program TV Slovenija, ki je prejel tudi precej kritik.

Kazalo vsebine

TELEVIZIJA SLOVENIJA	4
I. INFORMATIVNI PROGRAM	4
Dnevnik: »Po izrecnem navodilu odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija« ..	4
Prvi dnevnik in Slovenska kronika: Protest proti vsem oblikam pritiskov in javno izražena podpora voditelju s strani sodelavcev.....	5
Dnevnik 27. 8: korektno in uravnoteženo poročanje.....	8
Odmevi: sta imela gosta o davčni reformi res enako mnenje?	8
Utrip: Kje so meje avtorjeve ustvarjalne svobode?.....	10
Kje je oddaja Arena?.....	13
Kako lahko "sekance prodaš kot hlode"	13
Zanimivejše, privlačnejše, uporabnejše vremenske napovedi.....	14
Pohvala in kritika oddaji Intervju z ministrom Simonitijem	15
Pohvali novinarki Heleni Ponudič in oddaji Panorama.....	16
Kritika voditeljem Dnevnika in Odmevov	16
Pobuda oddaji Intervju glede "zamenjave" gostov in gostiteljev	17
II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	18
Pohvali bogatemu in dragocenemu izboru tujih dokumentarnih oddaj	18
Velika pohvala izboru filma tedna	19
III. ŠPORTNI PROGRAM.....	20
»Mislim, da imate kot nacionalna televizija vsaj neko moralno obvezo, da prenašate vse tekme slovenske reprezentance ne glede na šport«.....	20
Nepriemerne nacionalne označbe tekmovalca v prenosu finala evropskega prvenstva v namiznem tenisu	21
Pred tekmo v odbojki namesto slovenske himne oglasi	22
IV. SPLOŠNO.....	23
»Ustavite razgradnjo Televizije Slovenija!«	23
»Poleti nimam(o) česa gledati, ker so same ponovitve«.....	24
TV SLO 2: Nanizanka Specialna enota Dunaj prekinjena zaradi prenosov	25
Več oddaj za starejše	27
RADIO SLOVENIJA	27
I. RADIO PRVI	27
Studio ob 17.00 o požaru na Krasu: zakaj ni bilo novic o naročenem novem letalu?	27
II. VAL 202.....	28
Glasbeni program Vala 202: merila za izbor glasbe	28
III. RADIO SPLOŠNO	30
Prekinitev prenosa bogoslužja na Veliki šmaren na Prvem.....	30
MMC.....	31

I.	NOVINARSKÉ VSEBINE	31
	Kaj se je ob posodobitvi spletne strani zgodilo z ikono za dostop do bližnjice	31
	Odziv na odziv: Standardi poročanja na temo splava	32
II.	UPORABNIŠKE VSEBINE	32
	Nepriprava slika ob uporabniškem imenu in hiter odziv moderatorjev	32
	»Predlagam, da ukinete vse kolumne in komentiranje vseh objav«	33
	Namen komentiranja: spodbujati dialog in javno razpravo med različno mislečimi	36
III.	STORITVE	38
	Teletekst ne dela	38
	Prepočasno osveževanje strani teleteksta	39
PROGRAMI ZA NARODNI SKUPNOSTI		39
I.	TV CAPODISTRIA	39
	Zakaj ni slovenskih podnapisov za zanimive reportaže TV Capodistria?	39
RTV SLOVENIJA		40
I.	JEZIKOVNA KULTURA	40
	Praznujejo ali praznujemo katoliški praznik?	40
	»V koliko finalov se je uvrstila Anja?«	41
II.	OGLAŠEVANJE	42
	»Spet te "reklame"!«	42
III.	TEHNIČNE ZADEVE	43
	Moteči klici na napačno telefonsko številko	43
IV.	DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM	44
	Zrcalo tedna: zakaj ni zvočnih podnapisov za slepe?	44
	Odmevi: Sinhronizacija tujejezičnih govorcev	44
V.	RTV-PRISPEVEK	46
	Za RTV Slovenija ne plačujete naročnine, ampak prispevek	47
	V katerih primerih sem oproščen plačevanja RTV-prispevka?	48
VI.	SPLOŠNO	49
	Javna RTV je v interesu javnosti	49
	Pritožba stranke Novi socialdemokrati zaradi neobveščanja o kandidaturi za predsedniške volitve	50
	»Novinar javnega medija in komercialno-državnega portala hkrati: kršitev poklicnih meril in konkurenčne prepovedi?«	53
	»Preveč zaposlenih in previsoke plače na RTV Slovenija«	56
PRILOGE		58
	Priloga 1: Poročilo varuhinje o Dnevniku 17. 8. 2022	58
STATISTIKA		70

TELEVIZIJA SLOVENIJA

I. INFORMATIVNI PROGRAM

Dnevnik: »Po izrecnem navodilu odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija«

17. avgusta sta se dnevna urednica in voditelj Dnevnika pred objavo prispevka o prekinitvi sodelovanja TV Slovenija z Mladino odločila za napoved, da prispevek objavljajo po izrecnem navodilu odgovorne urednice. Varuhinja je o tem pripravila **Poročilo varuhinje o Dnevniku 17. 8. 2022**, ki je objavljeno kot **Priloga 1** na str. **58**, tu so povzeti le glavni poudarki.

Trije gledalci (dva pisno in en po telefonu) so se odzvali na najavo prispevka, v katerem je voditelj Saša Krajnc (na)povedal: »Prispevek objavljamo po izrecnem navodilu odgovorne urednice Informativnega programa Televizije Slovenija Jadranke Rebernik«. Povzemamo enega od odzivov:

»Rad bi izrazil protest zoper napoved Saše Kranjca v Dnevniku 17. 8. pred prispevkom o Mladini in TV. A to, da objavljajo na izrecno zahtevo odgovorne urednice, pomeni, da oni tega ne bi objavili? To je bila novica, ki je bila za objavo /.../ Poziv Repovža, da je treba TV očistiti, je nesprejemljiv. Lahko o tem pove svoje mnenje, ne more pa tega zahtevati. Kot sociolog ne pričakujem sožitja, želel pa bi, da med seboj različni sobivamo. Upam, da se boste o tem izrekli.« (C. K.)

Za presojo primernosti najave »Prispevek objavljamo po izrecnem navodilu odgovorne urednice Informativnega programa Televizije Slovenija Jadranke Rebernik« pred prispevkom je varuhinjo prosil tudi Programski svet.

Varuhinja je za pojasnila prosila vse vpletene. Odgovorili so vsi: voditelj Saša Krajnc, urednica Dnevnika 17. 8. 2022 Vesna Pfeifer, odgovorna urednica IP TV SLO Jadranka Rebernik, dnevna urednica Panorame Natalia Schlauer in avtor prispevka Gašper Petovar.

Varuhinja je po temeljiti presoji vseh odzivov ter oddaje in konteksta njenega nastajanja zapisala **MNENJE** in **PRIPOROČILO IP TV SLO**, ki ju povzemamo na tem mestu in sta tudi sestavni del **Poročila varuhinje o Dnevniku 17. 8. 2022**, ki je objavljeno kot **Priloga 1** na str. **58**.

- **MNENJE:** Voditelj in urednica Dnevnika 17. 8. 2022 sta objavo napovedi pred prispevkom utemeljila na napačnem kontekstu dogajanja in napačnem fokusu prispevka, napačno ali pomanjkljivo sta utemeljila tudi vsebinske in hierarhične napake, konflikt interesov avtorja ter uredniško vsiljenost prispevka. Z vidika zagotavljanja pravic gledalcev in javnega interesa je pomembno, da so v informativnih oddajah TV Slovenija

objavljene vsebine, ki so pomembne za javnost. Vsebina tega prispevka je glede na kontekst dogajanja in vsebino prispevka takšna nedvomno bila, zato je bila objava prispevka utemeljena, objava posebne napovedi pa neutemeljena in neprimerna.

Prispevek je nastal in bil objavljen ob pomanjkljivi notranji komunikaciji, a to za širšo javnost ni pomembno. To je problem, na katerega bi morala urednica Dnevnika opozoriti notranjo javnost na uredniškem sestanku naslednji dan.

- **PRIPOROČILO UREDNIŠTVU IP TV Slovenija**, da opravi notranjo razpravo o uredniških pristojnostih in kompetencah ter o notranji komunikaciji. Glede slednje priporočam, da preveri protokole dnevnega medsebojnega obveščanja in usklajevanja ter hierarhijo in odgovornost konkretnih nosilcev obveščanja in usklajevanja, vključno z vnaprej določenimi kratkimi dnevnimi preverjanji dogovorjenega in dnevnih sprememb.

Prvi dnevnik in Slovenska kronika: Protest proti vsem oblikam pritiskov in javno izražena podpora voditelju s strani sodelavcev

23. avgusta je v Prvem dnevniku (ob 13. uri na TV SLO 1) sledil protest urednikov informativnih oddaj in novinarjev Informativnega programa proti vsem oblikam pritiskov s strani direktorja TV Slovenija. Na e-naslov Varuh sta prišla dva pisna odziva, oba sta izražala nezadovoljstvo in nestrinjanje s protestom.

»Danes, 23. 8., ob 13h so v Prvem dnevniku na TVS ob koncu prebrali izjavo v zvezi z ukrepi vodstva TVS. Konkretno se izjava nanaša na ukrepe, vezane na samovoljo, ki si jo je privoščil Saša Krajnc in posledičnih ukrepov vodilnih na TVS. Vsebino izjave naj bi podpirali novinarji in uredniki. Ni povedano, če vsi ali ne nekateri /.../ Kot prisilni plačnik javne RTVS protestiram proti temu, da si nekateri javno RTVS jemljejo kot »svojo« v smislu lastnine /.../ Taki izpadi so nesprejemljivi! /.../« (K. E.)

»/.../ Res me zanima, ali na RTV-ju lahko vsak zaposleni počne, kar se mu po njegovem mnenju zdi sprejemljivo. Sem 42 let delala v podjetju in mi na misel ni prišlo, da počnem, kar se mi zdi /.../« (D. H.)

V istem dnevu so novinarski kolegi voditelju Saši Krajncu ob koncu Slovenske kronike v studiu javno izrazili svojo podporo (23. 8., TV SLO 1). Varuhinja je na ta dogodek prejela 16 pisnih in 5 telefonskih odzivov. Povzemamo nekatere:

»Pripombe na Saša Krajncu so neutemeljene, je odličen voditelj, same pohvale imam zanj /.../« (M.)

»Dogajanje, povezano z izjavo Saše Krajncu v Dnevniku, se vse bolj zaostrojuje. Prosila vas bi, da mu sporočite, da ima podpornike med ljudmi. Žal se nas ne sliši najbolj, ker nimamo javnih platform, od koder zadnje dni trobijo natolcevanja. Vsaka razumna oseba vidi, kdo v teh časih ostaja človek. G. Krajnc je nekdo, zaradi katerega sploh še gledam

Dnevnik na RTV. Njegov način dela, odnos do dela in do vsega, kar se dogaja v zadnjih tednih, je lep zgled, kaj lahko vsak od nas počne v teh težkih časih. /.../« (N. Z.)

»Izrekam veliko podporo voditelju Dnevnika Sašu Krajncu! Kot plačnik javne RTV zahtevam, da ostane voditelj Dnevnika in menim, da je med najbolj profesionalnimi voditelji.« (K. P.)

»Kot varuhinjo gledalčevih pravic vas prosim za odziv, ker sem se počutila napadeno s strani kolegov, ki so na koncu Slovenske kronike prikorakali v studio v podporo voditelju g. Saši z majico "Nikogaršnji hlapci". Dobesedno ponižano, kot plačnik javnega zavoda. Vsak mesec plačujem storitev, a jaz se počutim kot vaš hlapec /.../« (V. S. L.)

»Že par dni gledam Dnevnik, Odmeve, in mi je nepojmljivo, kaj delajo novinarji. Očitno izrabljajo javni medij, kjer je z zakonom predpisano, kaj se sme in kaj ne /.../ Kot nekomu, ki plačuje, me to res strašno moti. Za take stvari obstaja sindikat, pravne možnosti. Vodstvo je, kakršno koli že, ima pravice in obveznosti, delavci prav tako /.../ Jaz delam v veliki firmi, kjer točno vem, kakšne so moje pravice, vem pa tudi, da moram nadrejenega upoštevati. Na RTV pa je vse zmešano. Vsi imajo samo pravice, noben pa obveznosti. Pričakujem, da se bo ta agonija pri Dnevniku nehala /.../« (J. P.)

»Ob gledanju vaših današnjih (23. avgust 2022) informativnih oddaj Poročila ob 17. in Dnevnik sem bil popolnoma zgrožen in negativno presenečen ob /.../ uzurpaciji in privatizaciji programskega časa v obeh omenjenih oddajah s strani nekaterih, nepoznanih in anonimnih oseb, 'urednikov in drugih novinarskih kolegov IP', baje zaposlenih na javni televiziji! Da posebej ne omenjam patetičnega in nezrelega izražanja solidarnosti s strani skupinice anonimnežev z bralcem novic v TV Dnevniku ob zaključku oddaje Slovenska kronika! Šlo je za javno televizijo popolnoma neprimerno, neprofesionalno in nestrokovno dejanje ter za očitno samovoljno ravnanje nekaj /.../ posameznikov, ki, kot kaže, ne priznavajo hierarhičnega ustroja institucije, kakršna je javna televizija! /.../« (J. A.)

»Protestiram nad videoprodukcijo in neprofesionalnim ravnanjem nekaterih sodelavcev RTV, ker so ob koncu Slovenske kronike, dne 23.8.2022, obstopili Sašo Krajncu. S tem so pokazali, kot da so sredstva (oprema, videoprodukcija ...) njihova, zasegli so jih. Kako bi bilo, da v kakem drugem zavodu, gospodarski družbi ... vzamejo delavci sredstva v svoje roke, jih začasno zasežejo? /.../«(F. R.)

Varuhinja je pohvale in kritične pripombe v anonimizirani obliki posredovala dnevni urednici **Brigiti Jeretina** in realizatoriki oddaje **Vandi Golob**. Odgovorili sta skupaj:

»Vsebina oddaje, o kateri vam je pisal gledalec, je bila profesionalno pripravljena. Sklepni del oddaje, v katerem so gostovali stanovski kolegi, niti izvedbeno niti vsebinsko ni okrnil oddaje. Od 23. maja na RTV Slovenija poteka stavka, ki jo je Koordinacija novinarskih sindikatov napovedala vodstvu RTV. Stavkamo zaradi krnitve uredniške in novinarske avtonomije, ki se je v Informativnem programu TV Slovenija začela s spremembami programsko-produkcijskega načrta novembra 2021 in z imenovanjem odgovorne urednice Jadranke Rebernik. 80 odstotkov članov uredništva je izreklo podporo drugemu kandidatu za odgovornega urednika. Stavkamo zaradi kršenja programskih standardov in poklicnih meril; ta med drugim novinarje in urednike zavezujejo, da o cenzuri obveščajo javnost. V sklepnem delu oddaje so kolegi z gostovanjem v studiu TV Dnevnika in Slovenske kronike izrazili solidarnost s šikaniranimi ter javnost obvestili o škodljivem dogajanju na RTV. Poročanje o stavki zaposlenih na javni RTV predstavlja tudi javni interes, s katerim se zagotavlja pravica javnosti do obveščenosti o zadevah, ki so v demokratičnih družbah bistvenega pomena, še posebej v primerih, kjer gre za enostransko poseganje in poskuse vplivanja nosilcev oblasti na institucijo posebnega družbenega pomena. Gledalci se lahko o vzrokih stavke in protesta seznanijo na spletnih straneh <https://sindikat-novinarjev.si/> in <https://tukajsmo.info/>.«

Varuhinja je odgovor urednice in realizatorke posredovala vsem gledalcem. Dan kasneje, 24. avgusta, se je na "ravljanje dela zaposlenih ob koncu Dnevnika" odzvalo vodstvo RTV Slovenija, ki je v sporočilu izrazilo obžalovanje, »da je del zaposlenih osrednjo informativno oddajo izkoristil za lastno agitacijo oziroma promocijo svojih idej«. Varuhinja je glede sporočila vodstva prejela 15 pisnih odzivov, nekaj jih navajamo:

»Danes, 24. 8. 2022, po koncu poročil, si je generalni direktor javne RTV dovolil največjo zlorabo svojega položaja in je vplival na uredniško politiko in posegel v program.« (J. K.)

»Pogrešal bom te stare klene novinarje. /.../ Od RTV je ostal samo še RTV-prispevek.« (M. B.)

»Direktor RTV se je javno opravičil za "samovoljno" podporo novinarju Saši Kranjcu. Jaz pa pričakujem javno opravičilo nam gledalcem za katastrofalne spremembe nekaterih programov, ukinjanje najboljših oddaj in upad gledljivosti programov na RTV Slovenija. In predvsem za sprejetje odgovornosti za velik padec gledanja oddaj na RTV Slovenija.« (M. L.)

»Kot ena izmed mnogih gledalcev v celoti podpiram novinarke in novinarje IP RTV in ostale zaposlene na TVS. Podpiram njihovo solidarnost, obsojam /.../ poteze direktorja TVS in generalnega direktorja. Od njega ne potrebujem nobenega opravičila, ker zaposleni niso storili ničesar nelegalnega ali nelegitimnega. Gledalci želimo nazaj neodvisno in kvalitetno televizijo.« (M.)

»Kot gledalka ne potrebujem opravičila vodstva RTV za delovanje ekipe Dnevnika in Odmevov, saj ekipi delujeta dobro, kredibilno, profesionalno in v interesu javnosti /.../« (A. J.)

»Novinarji in ustvarjalci Dnevnika imajo mojo podporo in jim čestitam za pogum in upor. Tudi vsem kolegom podpornikom. Opravičila vodstva ne sprejemam.« (N. M.)

»Vsepovsod so različno misleči, od družine, do podjetij, takih in drugačnih ustanov, tudi na RTV-ju. To, kar se greste zadnje dneve v okviru osrednje dnevno-informativne oddaje, ni nič drugega, kot politikantstvo z obeh strani, leve in desne, če hočete. Take stvari bi se morali vi pogovoriti doma in to tudi urediti, ne pa, da delate vaše oddaje take, da človek z veseljem preklopi na komercialni POP./...« Bedno in narobe.« (J. G.)

Dnevnik 27. 8: korektno in uravnoteženo poročanje

Gledalka D. H. se je pritožila nad poročanjem voditeljev Dnevnika (27. 8. 2022 ob 19. uri na TV SLO 1), ki naj bo po njenem mnenju prek medija sporočali svoje mnenje.

»Res me zanima, kako dolgo bomo morali poslušati vaše voditelje, predvsem je to Dnevnik, tako kot danes, kaj si dovolijo. Kako naj si stavkajoči v drugih panogah to privoščijo, da obveščajo celo Slovenijo o svojih težavah, kot si to dovolijo vaši voditelji in to par voditeljev /.../ Ti voditelji mečejo tako slabo luč na celoten RTV, škoda, ker je precej oddaj dobrih /.../ Naj težave rešujejo znotraj podjetja, ne pa pri skoraj vsakih poročilih, naj poročajo korektno in uravnoteženo, saj smo ljudje vendar različnih mnenj, ne pa tako enostransko, kot počnejo določeni voditelji.«

Varuhinja je pripombo gledalke poslala odgovorni urednici in dnevni urednici. Dnevna urednica Dnevnika **Brigita Jeretina** je odgovorila:

»Odločno zanikam, da "določeni" voditelji Dnevnika prek medija sporočajo svoje težave in mnenje. V soboto, 27. 8. 2022, smo v vesti zgolj povzeli sporočilo in mnenje Koordinacije samostojnih raziskovalnih inštitutov.«

Odmevi: sta imela gosta o davčni reformi res enako mnenje?

Gledalec J. T. se je odzval na Odmeve, v katerih so gostili komentatorja, ki sta imela po njegovem mnenju enaki stališči.

»Pritožba gre na včerajšnje (2. 8. 2022, TV SLO 1) Odmeve. Novinar je za komentar o novi davčni zakonodaji zaprosil dva komentatorja, ki imata oziroma sta imela popolnoma enaka stališča. Zakaj potem dva, če se ne razlikujeta. V drugih medijih sem

poslušal različne komentarje, od Simiča, Boscarola, Lahovnika, Tonina in drugih, ki so odražala drugačna stališča. A pri vas pa še vedno vlada enoumje? «

Varuhinja je pripombo gledalca posredovala uredništvu Odmevov in prejela pojasnilo **Brede Štivan Bonča**, ki je bila 2. 8. 2022 dnevna urednica Odmevov. Zapisala je:

»Gosta o davčni reformi nista imela enakega mnenja. Za komentar smo zaprosili Mateja Tonina, ki je sodelovanje zaradi odsotnosti odklonil, zato je mnenje NSi predstavil Aleksander Reberšek. Za gostovanje v oddaji Odmevi sem zaprosila Andreja Širclja in Ivana Simiča, ki sta sodelovanje odklonila, oddaje Odmevi se zaradi odsotnosti nista mogla udeležiti predsednik GZS Tibor Šimonka in generalni direktor GZS Aleš Cantarutti, analitik GZS Brane Ivanc je komentar odklonil. Klicala sem tudi Gorana Novkoviča, da bi pojasnil stališče podjetnikov, a se na klic ni odzval.«

Varuhinja je dodala:

»Iz pojasnila dnevne urednice je razvidno, da ni šlo za »dogovor s sedanjo vlado« ali kaj podobnega, temveč, da je urednica načrtno iskala sogovornike, ki bi imeli o novi davčni zakonodaji drugačna stališča kot predstavnica sindikata. Tudi dr. Pahor je bil v izjavi za Pop TV do predloga zakona bolj kritičen kot v Odmevih. Kar v ničemer ne zmanjšuje dejstva, da sta bila v Odmevih oba gosta precej podobnih (čeprav ne povsem) stališč. Vendar tega nikakor ne moremo pripisati načrtnemu iskanju enako mislečih sogovornikov, kar bi bilo za javno RTV nesprejemljivo.«

Na pripombo se je odzval tudi voditelj Odmevov **Igor E. Bergant**:

»Glede pritožbe, ki se navezuje na Odmeve 2. 8. 2022, k pojasnilu dnevne urednice Brede Štivan Bonča dodajam še naslednje:

(splošno)

- izbira gostov v Odmevih je v pristojnosti uredništva in urednikov, seveda voditeljice in voditelji poskušamo tvorno sodelovati v procesu odločanja, a je končna odločitev vedno predmet uredniške presoje in na koncu odločitve.

- pojem uravnoteženega poročanja v teoriji (in praksi večine najbolj vzornih javnih radiotelevizijskih servisov) ne more samodejno in mehanično pomeniti, da morajo gostje nujno predstavljati nasprotna stališča na določene teme. Uravnoteženo (in uravnovešeno) poročanje pomeni, da skušamo v informativni oddaji gledalkam in gledalcem prikazati čim bolj celovito sliko problematike, po možnosti z različnimi argumenti ter tudi strokovnimi pojasnili. Celovita slika pa pomeni skupek informacij v napovedi, prispevku in, kadar je, pojasnjevalni pogovor na to temo. Ta je lahko tudi polemičen, ni pa nujno tako. Pomembno je, da omogoča kar najbolj kakovostno podlago za ustvarjanje mnenja gledalk in gledalcev.

- novinarji-voditelji se - takšne so strokovne zahteve našega poklica - na izrečene informacije in mnenja sogovornikov seveda moramo primerno odzivati, ne moremo pa biti za izražena mnenja gostij in gostov odgovorni.

(konkretno)

- z dnevno urednico sem bil v stalnem stiku glede gostov na omenjeno torkovo temo že ves ponedeljek, seveda pa tudi na dan oddaje. Osnovna zamisel je bila soočenje stališč socialnih partnerjev in/ali davčnih in ekonomskih strokovnjakov. Končna kombinacija vsekakor ne more biti sporna: Lidija Jerkič je bila kot predstavnica največje sindikalne centrale seveda relevantna gostja (ob tem, da je zelo artikulirana), prof. Marko Pahor pa je ugleden ekonomist, ki je doslej vedno zelo kritično in argumentirano predstavljal svoje strokovne poglede na ekonomske in finančne teme. Tudi v tej kombinaciji - ter mojo zasnovo pogovora, ki je bil usmerjen tudi v problematiko nepopolnosti napovedane "male" davčne reforme - smo po mojem mnenju ponudili širok in raznolik pogled na problematiko (seveda vključno s prispevkom, kjer so bila v sliki in besedi zelo jasno predstavljena do sprememb zelo kritična mnenja). Ob tem gre za začetek javne razprave, ki se tudi v naši oddaji zagotovo ni končala.«

Varuhinja je gledalcu v odgovoru še dodala, da **pri nekaterih oddajah ali vsebinah ni možno vedno zagotoviti celovitosti (in s tem tudi uravnoteženosti) v eni oddaji:** »Za to je več razlogov: poleg dolžine oddaje tudi spreminjanje in dopolnjevanje vsebine v več zaporednih dnevih, odsotnost primernih sogovornikov, čas dogodka (recimo tik pred oddajo) in še marsikaj. **Zato je pri takšnih vsebinah pomembno, da RTV Slovenija zagotovi celovitost obravnave določene vsebine v nizu več zaporednih oddaj,**« je še zapisala varuhinja.

Utrip: Kje so meje avtorjeve ustvarjalne svobode?

Gledalka **O. G.** se je odzvala na Utrip z dne 30. 7. 2022 (po Slovenski kroniki, TV SLO 1). Ker smo ga prejeli 6. 8., ga povzemamo v avgustovskem poročilu:

»Odkar je oddaja Utrip postala "izrazito avtorska oddaja s subjektivnim pogledom na najpomembnejše dogodke minulega tedna v Sloveniji" (kakor lahko preberemo na spletu), jo gledam le še redko in je ne morem komentirati kar počez. Čeprav se sprašujem, do kod lahko sega ustvarjalčeva "največja ustvarjalna svoboda" pri pripravi informativne oddaje.

Osredotočila se bom na Utrip, ki sem ga v celoti gledala, 30. 7. 2022 /.../ V njem si je avtor vzel toliko "ustvarjalne svobode", da je podal kar nekaj necelovitih informacij, dejstev in jih potem komentiral. /.../ Avtor navaja, da je atlet Kristjan Čeh za osvojeno medaljo prejel 10.000 €, »medtem pa« (avtorjevi besedi) je vlada namenila nevladnim organizacijam 500.000 €. /.../ Tukaj gre za nedoslednost. Gre za dva povsem nepovezana dogodka, med katera zveza »medtem pa« ne sodi. Športniku je nagrado podelila Atletska zveza Slovenije (kakor je bilo tudi pravilno navedeno), zagotovo skladno s svojimi akti, ki opredeljujejo nagrade. Z veseljem bi uspešnemu športniku privoščili

veliko višjo nagrado, a za višino se je odločil podeljevalec. Iz Finančnega mehanizma Evropskega gospodarskega prostora in Norveškega finančnega mehanizma lahko Slovenija kot podpisnica memoranduma počrpa donirana denarna sredstva v določeni višini tudi za krepitev delovanja nevladnih organizacij - preko javnega razpisa bodo namenjena področjem človekovih pravic, demokracije in pravne države.

Avtorjev komentar ob koncu tega sklopa: »Če enim daš, ne moreš dati drugim. Kaj pa gasilci?« Kdo so eni, kdo so drugi? Kdo je komu kaj dal? Ker se avtor ne opredeli, komentar napelje gledalca na misel, da so (kdo?) »dali« nevladnikom toliko, da je zmanjkalo za športnika. Upam, da je iz zgoraj navedenih podatkov razvidno, da gre za dva povsem ločena vira financiranja dveh področij. /.../

Mimogrede:

komentár po SSKJ:

1. besedilo, ki kaj pojasnjuje; razlaga, pojasnilo: knjiga, pesem je brez komentarja; izdati rokopis z obsežnim komentarjem / študije in komentarji o romanu / filmski komentar; komentar h glasbeni oddaji je imel avtor sam

2. obširnejše, z (avtorjevimi) pojasnili in pripombami opremljeno poročilo, sestavek: napisati, objaviti, prebrati komentar; komentar o aktualnih zunanjepolitičnih dogodkih; sestavki in komentarji / športni komentar / televizijski komentar

Zaradi tega, kako je definirana oddaja Utrip, sprva nisem želela komentirati »avtorjevega subjektivnega pogleda« (iz definicije Utripa). Vendar je Utrip del informativnega programa. Na informacije avtor ne more imeti subjektivnega pogleda, ker so to dejstva, do katerih so v informativnih oddajah gledalci upravičeni. Subjektivni je lahko v svojem komentarju, ki pa se mora nanašati na celovito podana dejstva. V tem Utripu je avtor večino informacij izmaličil in le-take subjektivno komentiral. In zgrešil bistvo pomena komentarja. In s tako novinarsko neprofesionalnostjo ponižal gledalce. /.../«

Odgovor **varuhinje**:

»Utrip je, kot ste že sami prebrali v njegovem opisu, »komentatorska tedenska oddaja«, v kateri »so si utirala pot alternativna politična razmišljanja, informacije in slikovna gradiva, ki v drugih oddajah niso dobili prostora. Utrip je postopno postal izrazito avtorska oddaja s subjektivnim pogledom na najpomembnejše dogodke minulega tedna v Sloveniji. Ustvarjalci imajo pri pripravi oddaje kar največjo ustvarjalno svobodo ...«

Različni avtorji pripravljajo Utrip zelo različno. Eni večinoma poročevalsko nanizajo dogodke tedna, drugi jih povežejo v zgodbo, tretji dajo poudarek komentiranju, četrti zelo avtorskemu izboru dogodkov, ki jih uvrstijo v oddajo ... Zelo široka definicija oddaje jim to omogoča, jih k temu celo spodbuja.

Tudi to, da sodi oddaja v Informativni program (IP) TV Slovenija, jim tega ne preprečuje. Informativni program TV Slovenija namreč ne goji samo žanrov informativne zvrsti, čeprav bi po imenu lahko tako sklepali. V poročilih ter v oddajah Tednik, Tarča, Utrip, Zrcalo tedna, Intervju in še nekaterih drugih, ki sodijo v IP, najdemo celo paleto žanrov,

od vesti in poročil do zgodb, komentarjev, intervjujev in okroglih miz. Novinarstvo namreč pozna precej podrobnejšo razdelitev in natančnejšo opredelitev novinarskih žanrov, kot je poznana splošni javnosti in opisana v SSKJ. Čeprav poznajo različne novinarske teorije po svetu več različnih delitev novinarskih žanrov, je v slovenskem prostoru dokaj razširjena in uveljavljena delitev, ki jo je po tujih zgledih zasnovala prof. Manca Košir, njeni nasledniki pa so jo dopolnjevali. Po tej delitvi se novinarski žanri najprej razdelijo na dve veliki skupini – informativno in interpretativno (presojevalno), zatem podrobneje na vestičarsko, poročevalsko, pogovorno, reportažno, komentatorsko in člankarsko vrsto ter v še podrobnejši razdelitvi na posamezne novinarske žanre, kjer najdemo tudi žanr poročilo in žanr komentar.

Ker gre pri komentarju za zelo subjektivna mnenja, je potrebno gledalce na to opozoriti. To terjajo tudi Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki v točki 5.7 podrobneje določajo pravila komentarja: »Kadar se odločamo za objavo osebnih mnenj novinarja, je treba zelo jasno opozoriti, da gre za komentar. Ker subjektivna mnenja temeljijo na določenih, velikokrat tudi parcialnih dejstvih, morajo uredniki zagotoviti, da bodo zasnove in vsebine komentarjev čim bolj pluralne. V določenem obdobju morajo biti komentarji uravnoteženi, to pomeni, da morajo biti zajeta vsa relevantna stališča. Nobeden od zaposlenih novinarjev in urednikov na RTV Slovenija nima monopola nad komentarjem.«

Glede na dolgo tradicijo oddaje Utrip ga gledalci zagotovo že sprejemate kot komentatorsko oddajo. Zaradi možnosti izraženih mnenj je tudi spremljanje oddaje zahtevnejše, saj gledalca spodbuja, da ne le pasivno spremlja in sprejema vsebino, temveč da izrečena mnenja primerja s svojimi stališči. Z nekaterimi se strinja, z drugimi ne. Na javni televiziji je širina mnenj vsekakor dobrodošla. Biti pa mora res široka, kar mora uredništvo zagotavljati s širokim naborom avtorjev komentatorskih oddaj. Te tudi nikakor niso namenjene temu, da bi gledalce prepričevale, naj razmišljajo tako kot avtor oddaje. Včasih gledalca še bolj utrdijo v razmišljanju, ki je povsem drugačno od avtorjevega.«

Varuhinja je avgusta prejela še nekaj odzivov gledalcev na oddajo Utrip, ki jih povzemamo:

»To, kar je počel Zvezdan Martič v Utripu (op. a.: TV Slo 1, 6. 8. 2022), je popolna politična propaganda leve politične strani! TVS na ta način nikoli ne bo profesionalna in nepristranska! Namesto levo desno, raje začnite delati korektno in profesionalno!« (J. H.)

»Pritožba zoper izvajanje novinarja Igorja Pirkoviča v oddaji Utrip dne 13. 8. 2022, kako si lahko dovoli tako enostransko poročanje javni zavod RTV SLO, a v tej državi lahko poslušamo in gledamo to enoumje in diktaturo dveh ali treh javne tv.« (J. K.)

»Joj, kakšen prispevek užaljenega g. Pirkoviča (op. a. Utrip, 13. 8. 2022). Moral bi ga objaviti, ko bi minil čas dopusta. Ni dosegel tistih, katerim je bil namenjen /.../ Več sreče pri izbiri novinarjev in njihovih prispevkov v bodoče vam želim!« (M. N.)

»Od nekdaj gledam poročila samo na rtv-ju, vendar sem zelo zgrožen nad današnjim Utripom (op. a.: 13. 8. 2022) in nad gospodom Pirkovičem, saj je bil prispevek nestrokoven in zelo politično opredeljen, kar pa ne sodi na rtv. Če bi želel take prispevke, bi preklopil na novo tv! Prosim, da končate s takšnimi voditelji in ostanite javna rtv, to si zaslužimo!« (M. V.)

Varuhinja se je vsem zahvalila za mnenja, gledalcem v odgovoru pojasnila, da gre za komentatorsko in ne poročevalsko oddajo, pri kateri imajo ustvarjalci kar največjo ustvarjalno svobodo in dodala:

»Pomembno je torej, da uredništvo zagotovi zelo širok nabor avtorjev Utripa, kar uredništvo zagotavlja, saj število avtorjev v zadnjih mesecih presega osem novinark in novinarjev.«

Kje je oddaja Arena?

Gledalca J. J. je zanimalo, zakaj avgusta ni mogel gledati oddaje Arena.

Odgovor **varuhinje**:

»Tako kot večine tedenskih oddaj tudi oddaje Arena TV Slovenija ne predvaja v poletnem času. V zadnji, julijski oddaji Arena, je voditeljica Vida Petrovčič napovedala, da bo naslednja oddaja spet na sporedu po 25. avgustu. Kot je danes potrdil urednik oddaje Igor Pirkovič, bo oddaja Arena spet na sporedu zadnjo nedeljo v avgustu, torej 28. 8. 2022.«

Kako lahko "sekance prodaš kot hlode"

Bralca **B. M.** je zmotila nenavadna trditev na spletni strani rtslo.si: <https://www.rtslo.si/lokalne-novice/primorje/zacetek-ocenjevanja-skode-v-gospodarstvu-po-pozaru-na-goriskem-krasu/636764>.

»Zanima me, kako lahko "sekance prodaš kot hlode" kot trdite v prispevku?

»Ti morajo les pospraviti do 20. avgusta. Najprej so se lotili odstranjevanja ob občinskih in državnih cestah, nato sledi še čiščenje ob gozdnih predelih. Manj vreden les že na terenu namenijo za sekance, ki jih bodo prodali na trgu kot vrednejše hlode. Izkupiček bodo namenili oškodovanim lastnikom gozdov. Glede na delo na terenu postopno zapirajo tudi določene odseke cest,« je poročala TV Slovenija.«

Odgovor varuhinje z MNENJEM:

»Ker je prispevek na spletni strani povzel prispevek v Poročilih ob 17. uri, sem vašo pripombo (brez vaših osebnih podatkov) poslala pristojnim za oddajo. S podrobnim pojasnilom je odgovorila urednica Poročil ob 17-ih v torek, 9. 8. 2022, **Janja Koren**:

»Pozornemu gledalcu se zahvaljujem za natančno spremljanje oddaje. Res se nam je pripetila napaka, ki sem jo kot urednica tik pred oddajo, ko je bila napoved končana, spregledala. Novinarka dopisnica je napisala pravilno napoved: »... Manj vreden les že na terenu namenijo za sekance, ki jih bodo prodali na trgu, kot tudi vrednejše hlode«, nekdo – morda voditelj, morda lektorica, tega trenutno ni več mogoče zanesljivo ugotoviti - pa je očitno v trenutku nezbranosti izpustil besedo "tudi" in tako napoved spremenil v nesmiselno : »... Manj vreden les že na terenu namenijo za sekance, ki jih bodo prodali na trgu kot vrednejše hlode.«

Še enkrat hvala za opozorilo in ostanite še naprej naš gledalec.«

Menim, da je urednica podrobno in primerno pojasnila, kako je do napake prišlo in verjamem, da boste pojasnilo sprejeli z razumevanje ter ostali še naprej tako pozoren gledalec TV Slovenija. Tudi s pomočjo takih opozoril ustvarjalci krepijo zavedanje o občutljivosti jezika na tudi najmanjše napake, zlasti v govorni besedi, kjer že ena besedica ali vejica lahko spremeni pomen povedi.«

Zanimivejše, privlačnejše, uporabnejše vremenske napovedi

Gledalka **M. V.** je na varuhinjo naslovila vprašanje, zakaj je vremenska napoved v vsakem terminu skoraj enaka in ali se jo da razširiti:

»Prosim vas, če mi poveste, ali se da razširiti vremenske vsebine. Vreme predvaja TVS večkrat, sama bi si želela raznoliko napoved: enkrat po pokrajinah Slovenije, drugič po sosednjih državah, saj Slovenci potujemo k sosedom (zlasti poleti bi bilo dobrodošlo podrobneje o vremenu po Jadranu); nenazadnje pa vreme drugod po Evropi in svetu. Zakaj je vremenska napoved skoraj enaka v vsakem terminu in s tem ponavljajoča se? Zakaj se ne razširja? Dan ob morju je gotovo drugačen kot v hribih.«

Varuhinja se je gledalki zahvalila za tehtne pripombe in želje glede vremenskih napovedi na TV Slovenija in odgovorila:

»Vaš dopis sem brez vaših osebnih podatkov posredovala vodstvu TV Slovenija, kjer so pojasnili, da je za vremensko napoved pristojen Informativni program. Zato sem se obrnila na njegovo odgovorno urednico **Jadranko Rebernik**, ki je odgovorila:

»Drži, vizualno je vremenska napoved slaba. Gre za posledico odločitve pred časom, da napovedi ne bodo več vodene, hkrati je prišlo še covid obdobje, ko so želeli zmanjšati prisotnost večjega števila ljudi v studiu.

Prejšnji teden smo imeli sestanek z vodstvom ARSO o spremembah. Povezane so z njihovim nakupom *softvera*, ki bo prinesel bolj moderno podobo. Hkrati mi pričenjamo z izobraževanjem novih mlajših sodelavcev ARSO, saj je tudi pri njih prišlo do menjave generacije, odhodov v pokoj itd. Skratka, z vremenom se ukvarjamo in upam, da bodo prve spremembe kmalu vidne.«

Vaša pripomba je torej padla na plodna tla in tudi kot varuhinja upam, da bodo vremenske napovedi kmalu zanimivejše, uporabnejše, privlačnejše ... Tudi to je namreč pomembna naloga TV Slovenija pri obveščanju javnosti.«

Pohvala in kritika oddaji Intervju z ministrom Simonitijem

Gledalec je pohvalil oddajo Intervju **28. 8.** na TV SLO 1, gledalka pa je izrazila kritiko iste oddaje:

»Tokrat bi raz zelo pohvalil nedeljski intervju, ki ga je na TVS1, dne 28. 8. 2022 ob 21. uri opravil dr. Možina z gospodom Vaskom Simonitijem. Odličen izbor gosta in teme, odlično voden pogovor. Vasko Simoniti je bil briljanten sogovornik. Bi si želel kaj podobnega še kdaj!« (K. E.)

»Kot redna gledalka javne RTV sem včeraj zgroženo gledala intervju z bivšim kulturnim ministrom dr. Simonitijem, ki ga je vodil in usmerjal dr. Možina. Zanima me, kam gre naša "javna" RTV. Bilo je eno samo sprenevedanje, veliko samohvale, hvale SDS in Janši in iskanje krivde za neuspeh na volitvah pri neumnih pristaših sedanje vlade. Kako lahko bivši "kulturni" minister reče za predsednika vlade (čepprav ne po imenu!), da je njegova samozavest premosorazmerna z njegovo neumnostjo, in tudi, da je bedak. To je cinizem in nesramnost prve vrste. To je višek! Mogoče je tudi s takim komuniciranjem povezan neuspeh na volitvah.« (V. P. F.)

Varuhinja je gledalki odgovorila:

»Kot varuhinja se o mnenjih gostov intervjujev ne izrekam, presojam lahko le, ali je avtor intervjuja svoje delo opravil skladno s poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki pravila glede intervjuja podrobneje določajo v točki 5.6. Glede tega ugotavljam, da jih je avtor intervjuja spoštoval. Avtor je sicer dolžan med intervjujem, kadar intervjuvanec izraža neresnične ali skrajne trditve (napačna dejstva), poseči s podvprašanjem, da intervjuvanec te pojasni ali zanika. Za mnenja pa odgovarja sogovornik. Pomembno je, da gledalci iz konteksta ločite, kdaj gre za dejstva in kdaj za mnenja.

Vsekakor pa na RTV Slovenija, v slovenskem medijskem prostoru in javnem življenju sploh zagovarjam bolj strpno in spoštljivo komuniciranje, ne samo pri izražanju dejstev, temveč tudi pri izražanju mnenj. Čeprav zagovarjam svobodo govora in izražanja mnenj in stališč, bom vedno zagovarjala tudi stališče, da je vsako kritiko in vsako mnenje možno izraziti na spoštljiv in dostojen način.«

Pohvali novinarki Heleni Ponudič in oddaji Panorama

Gledalec **K. E.** je pohvalil novinarko Dnevnika:

»Mojo pohvalo si zasluži mlada novinarka Helena Ponudič, ki je v več prispevkih na TVS opozorila na izkoriščanje delavcev iz Indije in neučinkovitost inšpekcijskih služb.«

Varuhinja je pohvalo gledalca posredovala novinarki **Heleni Ponudič**, ki je odgovorila:

»Najlepša hvala. Novinarsko delo me zelo veseli in hvaležna sem, da ga lahko opravljam.«

Gledalec **A. G.** je pohvalil oddajo Panorama in njene ustvarjalce:

»Imam veliko pohvalo za ustvarjalce informativne oddaje Panorama, ki je na sporedu zadnje tedne. Novice nam predstavijo tako, kot se spodobi.«

Kritika voditeljem Dnevnika in Odmevov

Gledalec **K. E.** se je pritožil nad voditelji Dnevnika in Odmevov, saj meni, da je njihov odnos do sedanjega predsednika vlade drugačen, kot je bil do prejšnjega.

»/.../ Pritožba se nanaša na kršitve določil 4. in 5. člena Zakona o RTVS, ki RTVS obvezuje k objektivnemu, korektnemu in politično uravnoteženemu poročanju. Čeprav ne razpolagan s statistikami, se mi dozdeva, da je odnos novinarjev in voditeljev oddaj Dnevnik in Odmevi do predsednika vlade dr. Goloba zelo drugačen, kot je bil do prejšnjega predsednika vlade. Novinarji so mu naklonjeni in mu ne zastavljajo neprijetnih vprašanj (na primer o plači na GEN I, nagradi, za katero je obljubil, da jo bo podaril nevladnikom, neizpolnjevanju obljub glede plačil gasilcem, odkupa slovenske pšenice, zaposlovanju izključno na podlagi strokovnih kriterijev, itd.). Golob dobi večkrat priložnost govoriti, kot je bilo to pri Janši. Pri Janši so poročilom o ukrepih vlade praviloma sledili daljši prispevki o nestrinjanju z ukrepi vlade, kjer so dobili besedo nasprotniki vlade, politiki, sindikati. /.../ Ko se poroča o ukrepih Golobove vlade, pa temu ne sledi daljši prispevek z mnenji tistih, ki se z ukrepi ne strinjajo.

Moja pritožba se nanaša na ta dvojna merila pri poročanju o ukrepih vlade, ki so odraz očitne prevlade ene politične struje v javni RTV. To pa je pristransko in upam, da se kot

varuhinja s tem strinjate, s stališča javnega medija in Zakona o RTVS ter novinarske etike, nedopustno.«

Odgovor **varuhinje**:

»Na tako pavšalna mnenja težko odgovorim, ker bi morala za verodostojno oceno pregledati veliko število oddaj v času prejšnje vlade in enako število oddaj v primerljivem obdobju v času sedanje vlade. Za to bi rabila najmanj teden dni časa, ki pa ga nimam oziroma bi, če bi si ga vzela, ostali gledalci čakali še dlje, kot čakajo že sedaj. In že sedaj zaradi velikega števila odzivov čakate več kot predvidenih 20 delovnih dni.

Zato vam samo omenim ponedeljkove Odmeve, ko je bil gost predsednik vlade, vprašanja voditeljice pa so bila novinarsko primerno vsebinska, z vseh aktualnih področij, pa tudi nič prizanesljiva, kvečjemu kar ostra. Vsekakor takšna, da voditeljici in urednici/ku oddaje nikakor ne moremo očitati, da so bili do predsednika vlade prizanesljivi. Primerno za javno RTV so naslednji dan v Odmevih gostili tudi dva predstavnika opozicijskih strank, tako so gledalci dobili vsestranski pogled na aktualno dogajanje oziroma prvih sto dni nove vlade.«

Na odgovor varuhinje se je gledalec vnovič oglasil:

»Se strinjam z vašo oceno ponedeljkovih Odmevov in Odmevov naslednji dan. Pričakoval bi, da ima tako velika hiša, kot je RTVS, svoje interne analize in statistike, s pomočjo katerih spremlja delo novinarjev, urednikov in uravnoteženost poročanja ter medijskega časa, ki ga dobijo eni in drugi. Skratka, prepričan sem bil, da tudi merite uravnoteženost in se ne zanašate zgolj na subjektivne ocene /.../ Vztrajam, da so novinarji zelo prizanesljivi do Golobove vlade v primerjavi s prejšnjo in da desna opozicija redko dobi besedo, za razliko od časov, ko je vlado vodil Janez Janša /.../«

Pobuda oddaji Intervju glede "zamenjave" gostov in gostiteljev

Gledalec **T. R.** je na varuhinjo naslovil **pobudo**, da bi v oddaji Intervju bolj "levo usmerjen" novinar gostil bolj "desno usmerjenega" gosta in obratno.

»Hotel sem samo predlagati, da bi vsaj enkrat poskusili v oddaji Intervju zamenjali voditelja (ali gosta). Vsakokrat namreč gledamo poleg voditelja gosta, ki ima podoben svetovno nazorski ali političen pogled. Zakaj ne bi npr. enkrat za spremembo za gosta Ksenije Horvat povabili Staneta Grando, drugič pa za gosta Jožeta Možine povabite Linn Juliana Koletnika?«

Varuhinja je predlog gledalca poslala uredniku oddaje Intervju **dr. Jožetu Možini**. Ta je odgovoril, da se podobni predlogi pojavijo večkrat, in dodal:

»Sam sem v oddajo intervju nekajkrat, tudi prek uredništva, povabil npr. Milana Kučana, pa ni nobenega odziva. V oddaji se odražajo razmere v družbi, sam vabim predvsem osebnosti, ki niso pogosto vabljene v MS (vodilne, op.a.) medije, pa bi si to zaslužile.«

II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Pohvali bogatemu in dragocenemu izboru tujih dokumentarnih oddaj

Gledalka P. H. je pohvalila izbor tujih dokumentarnih oddaj na TV Slovenija:

»Želela bi pohvaliti odličen, pester, visoko kakovosten program tujih dokumentarnih oddaj, ki jih predvajate zadnje mesece: Callasova o Marii; Telo - čudesa notranjih družbenih omrežij; serija Veliki slikarji na malem zaslonu; Podnebne spremembe; Življenje in smrt pod Talibani; pa poetično izobraževalni Maroko iz zraka; Najlepši deček na svetu, ki je dal fantastični uvid v življenje lepega protagonista filma Smrt v Benetkah, itd. En dokumentarec je lepše doživetje od drugega ... To je program, biser nacionalke, kakršnega ne nudi NOBENA druga televizija in že zaradi takšnih oddaj je RTV SLO vredna spoštovanja in podpore!«

Varuhinja se je zahvalila za poslano pohvalo in mnenje ter odgovorila:

»Vseh naštetih filmov si žal še nisem utegnila ogledati, nekatere pa že, in za slednje delim vaše mnenje. Ob tem sem uredniku – in sedaj vam – dodala:

»Ob nastopu mandata sem kot enega izmed treh stebrov svojega dela zapisala, da **bom varovala in krepila zavedanje o pomenu medijev v družbi ter njihovi odgovornosti do gledalcev in poslušalcev**. To pomeni tudi **primerno in enakomerno skrb za vsa področja, za katera je RTV Slovenija tudi zakonsko zavezana**. Ker so zaradi izpostavljenosti Informativnega programa TV Slovenija v javnosti mnoga druga področja spregledana, njihov pomen pa podcenjen, bom na to opozorila tudi v mesečnem poročilu za avgust.

Vam pa se zahvaljujem, da ste si vzeli čas, o tem izrekli mnenje ter mi s tem omogočili, da to tematiko izpostavim. **Da je pomembno ohraniti vse bisere nacionalke**, bom zapisala tudi v **PRIPOROČILIH**, ki jih bom na podlagi odzivov gledalcev pripravila za **Programsko-produkcijski načrt za leto 2023**.««

Odgovor varuhinje je sprožil odziv in pohvale gledalke tudi nekaterim drugim oddaj Televizije Slovenija:

»Tudi vi ste me razveselili s hitrim, prijaznim in obsežnim odgovorom. Popolnoma se strinjam z vami - Informativni program je absolutno preveč izpostavljen in s tem tudi precenjen.

Na RTV SLO je poleg omenjenih tujih dokumentarcev, ki so s svojo kakovostjo res očitno izstopajoči, še vrsta drugih kvalitetnih oddaj:

- Osmi dan ter Panoptikum (Uredništvo oddaj o kulturi);
 - celoten otroško-mladinski program, kjer je razvidna angažiranost, kultiviranost ter strokovnost ustvarjalcev;
 - dosti oddaj znotraj Izobraževalnega programa;
 - vsestransko atraktivna je oddaja Ambienti, ki je to, kar lahko imenujemo "uspešen format";
 - mnogo je izvrstnih športnih komentatorjev, ki jih je veselje poslušati, ker njihovo strokovno znanje bistveno presega znanje laika, itd.
- /.../ + in Programski svet bi po mojem mnenju moral biti prvi, ki bi se naj vsej tej bogati, dragoceni produkciji posvečal mnogo, MNOGO bolj.«

Dokumentarne oddaje sta pohvalila še dva gledalca:

»Tokrat bi rad pohvalil izbor dokumentarnih oddaj, ki jih TVS predvaja ob torkih na TVS1 ob 21. uri. Tisti, ki dela izbor oddaj, dela dobro! Te oddaje so tisto, zaradi česar je javna televizija pomembna. Takih oddaj na komercialnih televizijah ni.« (K. E.)

»Rad bi pohvalil dokumentarne oddaje na RTV, ki so res zelo gledljive in zanimive. Rad imam zgodovino in na to temo imate kar nekaj dobrih dokumentarnih oddaj.« (L. P.)

Velika pohvala izboru filma tedna

Gledalec **M. B.** je odziv naslovil z "Velika pohvala za Izbor filma tedna Kolo Rešitve" (24. 8., TV SLO 1, 20.05):

»/.../ TV SLO za tokratni film tedna »Kolo rešitve« moje priznanje in velika pohvala. Film temelji na resničnih dogodkih (kot piše v napovedniku), zato je toliko več vreden, saj zrcali eno od številnih življenjskih zgodb malega človeka, torej večine nas.

Naprošam vas za dvoje ravnanj:

- Prenesite mojo pohvalo in zahvalo osebi, ki je izbrala ta imeniten film za nocojšnji izbor film tedna.
- Vnesite mojo pohvalo v svoje poročilo Programskemu svetu RTV Slovenija za mesec avgust 2022.

Hvala, ker boste storili ti drobni potezi, toda z veliko pomembnostjo samih po sebi.«

Varuhinja se je vsem gledalcem zahvalila za pohvale in dodala:

»To uredništvo (op. a.: Kulturni in umetniški program TV Slovenija) je med tistimi, ki prejema največ pohval, zlasti za izbor tujih dokumentarnih filmov. Vsekakor jim bom posredovala tudi vašo.«

III. ŠPORTNI PROGRAM

»Mislim, da imate kot nacionalna televizija vsaj neko moralno obvezo, da prenašate vse tekme slovenske reprezentance ne glede na šport«

Nezadovoljstvo, ker RTV Slovenija ni prenašala tekem slovenske košarkarske reprezentance, sta avgusta izrazila še dva gledalca; eden telefonsko in drugi pisno. Gledalec **L. P.** je napisal:

»Mislim, da imate kot nacionalna televizija vsaj neko moralno obvezo (če ne kaj drugega), da prenašate vse tekme slovenske reprezentance ne glede na šport. Glede na to, da vsi plačujemo prispevke, menim, da bi morali prenašati vsaj vsa evropska in svetovna tekmovanja, v katerih sodelujejo slovenski športniki in športnice, če izvajamo prijateljske tekme. Kot nacionalna televizija bi morali dajati takšnim stvarjem prednost pred drugimi oddajami, prispevki, saj krepijo in oblikujejo nacionalno samopodobo. Imate dobre komentatorje in strokovne sodelavce, ki so res dobro pripravljeni na prenose in so dobro strokovno podkovani. Res jih je bilo užitek poslušati ob prenosu tekem v času, ko ste na RTV še prenašali večino športov.« (**L. P.**)

Gledalec je prejel odgovor odgovornega urednika Športnega programa TV Slovenija **Gregorja Peternela**, ki je zapisal:

»Se popolnoma strinjam z gledalcem/ko. A tudi konkurenčne televizije imajo svoje načrte in se enakopravno potegujejo za športne pravice. Agencije, ki v imenu mednarodnih zvez prodajajo pravice za športna tekmovanja, pa zasledujejo čim večji zaslužek in se odločijo za najbogatejšo ponudbo. Žal vedno ne razpolagamo z dovolj sredstvi, da bi pridobili pravice za vsa tekmovanja slovenskih reprezentanc.«

Varuhinja je odgovoru dodala:

»Z vami se povsem strinjam. Na ta problem zato opozarjam vse od junija, ko RTV Slovenija ni prenašala tekme slovenske košarkarske reprezentance iz Stožic in kasneje še druge kvalifikacijske tekme in nadaljnjih.«

Podrobnosti o tem, pa tudi **mnenje** in **predlog varuhinje** Programskemu svetu so v mesečnem poročilu za julij <https://www.rtv slo.si/varuh/aktualno/julij-zakaj-ni-prenosa-kosarke/639644>, na strani 14.

Varuhinja je v odgovoru gledalcu še zapisala:

»Kot mi je znano, je vlada sprejela seznam športnih prireditev, ki jih mora prenašati televizija, ki dosega najmanj 75 odstotkov prebivalcev. To sicer ne zagotavlja, da bo to res RTV Slovenija, zato je bil na zadnji seji Komisije za športne programe podan predlog,

da se RTV Slovenija poveže z javnimi RTV v sosednjih, zlasti balkanskih državah, za skupni nastop pri odkupu TV pravic za prenose najpomembnejših športnih prireditev.«

Neprimerne nacionalne označbe tekmovalca v prenosu finala evropskega prvenstva v namiznem tenisu

Gledalec T. T. se je pritožil nad "označitvijo" tekmovalca v finalu namiznoteniškega turnirja na EP v Münchnu s strani strokovnega komentatorja v prenosu 21. avgusta na TV SLO 2.

»Pišem vam, ker sem bil zgrožen ob ogledu finala, pa tudi že polfinala namiznoteniškega turnirja na evropskem prvenstvu v Münchnu. Strokovni komentator je Nemca Dang Quija, nasprotnika Darka Jorgića, v finalu stalno označeval za Kitajca. Največ, kar je zmožel, je bil nemški Kitajec ali pa kitajski Nemec, niti enkrat ga ni označil za Nemca. Ves ta čas je prekaljeni komentator Dare Rupar in očitno tudi uredništvo to spremljalo, kot da je to nekaj povsem običajnega. V resnici pa je šlo za prikriti rasizem, za katerega vas prosim, da se opravičite. Na začetku sem bil še malce ravnodušen, ker nisem vedel ozadja tekmovalca, morda je bil tik pred prvenstvom naturaliziran ali kaj podobnega /.../ Vendar Dan Qui ni naturaliziran, rojen je v Nemčiji, staršema, ki sta kitajskih korenin, kar je bilo tudi pojasnjeno na koncu prenosa. Po vseh merilih je torej Nemec ...«

Odgovor varuhinje z MNENJEM:

»Najlepše se vam zahvaljujem za utemeljeno pripombo, ki kaže vaše zavedanje o pomenu javnih medijev in njihovega vpliva na družbo tudi na tako specializiranih in na videz izoliranih področjih, kot je šport. Naslovili ste jo name in na v. d. odgovornega urednika Športnega programa TV Slovenija **Gregorja Peternela**, ki je na vaše pripombe odgovoril:

»Primer Dang Quija je vzorčen za analize našega dela in opozorilo, da bomo v prihodnje pripravljene ob podobnih primerih in vedeli, kako se postopa. Zavračam pa obtožbo, ki ste jo navedli. Gospod Jože Mikeln, strokovni reporter namiznega tenisa, nekoč odličen igralec in trener, je bil ob Marjanu Fortinu, da s strokovnim komentarjem obogati prenos. To delo je korektno tudi opravil, se pa strinjam, da je bilo ponovitev, da je Qui nemški Kitajec ali kitajski Nemec, preveč. Gospod je vendarle primarno strokovnjak za namizni tenis. Prepričan sem in tega mi ni potrebno preverjati, da je želel samo poudariti, od kje izvirajo korenine nemškega reprezentanta. Kitajska je namreč bila in je namiznoteniška velesila št. 1 in takšne prevlade nima v nobenem športu nobena nacija, številni kitajski igralci so z naturalizacijo prišli do nastopov za svoje nove domovine, vsi po vrsti pa so izjemno kakovostni in težko premagljivi. In to ter samo to je želel poudariti Jože Mikeln. Se pa strinjam, da je bilo tega preveč. Ne pozabite, da gre za našega

občasnega sodelavca, za katerega verjamem, da bo ob naslednji priložnosti na to pozoren. Hvala za razumevanje.«

Kot varuhinja pravic gledalcev sem zadovoljna, da je v. d. odgovornega urednika pozorno prebral vaše pripombe in da bo z njimi seznanil tako strokovnega komentatorja kot tudi ostale – **zlasti zunanje komentatorje športnih dogodkov. Ti so praviloma strokovnjaki za svoja športna področja, niso pa strokovnjaki s področja novinarstva, komuniciranja, sociologije ... Zato seveda niso tako pozorni na širše družbene posledice nehotenih napačnih poudarkov, kot se je zgodilo v tem primeru.**

Sokomentator novinar bi se ob tem lahko odzval, vendar bi ob tem tvegalo, da bi pojasnjevanje o kitajski premoči v namiznem tenisu še bolj dobilo prizvok rasizma. Zato **menim, da je boljši način nenehno osveščanje novinarjev in zunanjih strokovnih komentatorjev, da so pri izjavah o rasni pripadnosti ali izvoru še posebej pozorni.**

Odziv odgovornega urednika kaže, da se v športnem uredništvu tega zavedajo in bodo v tej smeri delovali ne samo v tem primeru, temveč v vseh.

Zato upam, da ste z odgovori zadovoljni in da bomo vsi skupaj – tudi z vašim opozorilom, za katerega se vam še enkrat zahvaljujem, v prihodnje res pozorni, da se podobni zdrsni ne bodo več dogajali.«

Odziv gledalca na odgovor varuhinje:

»Zahvaljujem se vam za odgovor. Tudi sam se strinjam, da je iz odgovora jasno, da se odgovorni urednik zaveda, da takšno komentiranje ni bilo primerno. Sicer menim, da dejstvo, da Kitajska prevladuje v namiznem tenisu, ni povezano z dejstvom, da je evropski prvak Nemeč kitajskih korenin, ampak pustimo zdaj malenkosti. Z odgovorom sem zadovoljen in vam želim veliko uspeha pri delu še naprej.«

Pred tekmo v odbojki namesto slovenske himne oglasi

Gledalec **M. P.** se je pritožil, ker se je prenos tekme v odbojki (24. 8. na TV SLO 2) začel na sredini slovenske himne.

»Spet sramota za Športni program TV Slovenije. Namesto poslušanja Slovenske himne pred tekmo v odbojki proti Avstriji smo spet, kot že nekajkrat do sedaj, gledali dolgočasne reklame /.../«

Odgovor **varuhinje** s **PRIPOROČILOM**:

»Za pojasnilo sem se najprej obrnila na Službo za Programsko načrtovanje, koordinacijo in predvajanje TV programov, od koder mi je vodja **Mihaela Vrbec** sporočila:

»Uredništvo športnega programa je planiralo začetek prenosa ob 20.15.

Na željo reporterja smo se vklopili na prizorišče 5 minut kasneje, tj., ob 20.20. Ugotovitev gledalca je pravilna, začetek prenosa je bil dejansko na sredi slovenske himne.«

Na vprašanje, zakaj je reporter predlagal kasnejšo vključitev v prenos, je v. d. odgovornega urednika Športnega programa TV Slovenija **Gregor Peternel** odgovoril:

»Predvideno je bilo, da se vključimo 10 minut pred začetkom tekme. 20.15 za tekmo, ki se začne ob 20.25. Ker je bil začetek tekme planiran ob nenavadni uri, 20:25, je bil reporter prepričan, da se tekma začne ob 20:30. Zato je režiji predlagal vklop pet minut kasneje, kot je bilo v planu.«

Iz pojasnil izhaja, da je šlo za res zelo neljubo napako, ki je gledalce prikrajšala za del slovenske himne. Izhaja pa tudi, da napaka ni bila namerna. Kljub temu sem uredništvu športnega programa zapisala **PRIPOROČILO, da se o tem pogovorijo ter da so v prihodnje vsi, ki so vključeni v prenos tekem, pazljivejši.**«

IV. SPLOŠNO

»Ustavite razgradnjo Televizije Slovenija!«

Gledalca **M. in H. K.** sta se odzvala na ukinjanje uveljavljenih televizijskih oddaj.

»Od lani jeseni se na RTVS dogajajo čudne, skoraj bi rekel maščevalne, težko razumljive kadrovske in programske poteze. Ukinjanje uveljavljenih, kakovostnih in umetniško pronicljivih oddaj, ki so držale RTV kot javno TV visoko na informacijskem, umetniškem, vzgojnem in razvedrilnem nebu. /.../ Nikoli prej nisva z ženo izklapljala 1. ali 2. program RTVS in iskala boljše informativne oddaje na drugih postajah. Tudi teletekst je vsebinsko postal zelo siromašen.«

Odgovor **varuhinje**:

»Zahvaljujem se vam za vaše poglobljeno in skrbno napisano mnenje. Povzela ga bom v mesečnem poročilu za avgust, ki bo javno objavljeno in poslano vsem vodilnim in zaposlenim na RTV Slovenija. Na nekatere stvari bom opozorila tudi v priporočilih za Programsko-produkcijski načrt za leto 2023.«

Tudi gledalec **D. K.** se je odzval na ukinjanje oddaj TV Slovenija:

»Sem dolgoletni gledalec Informativnega programa vaše TV. Oddaje, kot so bile Studio City, Tarča, Globus, Točka preloma, Politično, sem gledal redno. Po novi programski

shemi od naštetega ostaja samo še Tarča? Ne zdi se mi prav, da tako radikalno spreminjate shemo in ponujate novo, v kateri pa ne najdem interesa za gledanje.«

Odgovor varuhinje s **PRIPOROČILI** pripravljalcem Programsko produkcijskega načrta za leto 2023:

»Zahvaljujem se vam za dopis, saj je del dragocenih odzivov gledalcev, s katerimi seznanjam vodstvo RTV in javnost v mesečnih poročilih, na podlagi odzivov kot varuhinja tudi oblikujem priporočila za Programsko produkcijski načrt (PPN) za prihodnje leto. Ta bo predvidoma pripravljen in sprejet do konca novembra, na septembrski seji je Programski svet obravnaval njegov osnutek. K njemu sem kot varuhinja pripravila **PRIPOROČILA**, v katerih sem glede Informativnega programa TV Slovenija, na katerega se odzivate, zapisala:

»Informativni program TV SLO:

Premišljeno ukinjanje in uvajanje novih oddaj: gledalci so se v letu 2022 najbolj množično odzivali na umik oddaje Studio City ter na ukinitve oddaj Globus, Točka preloma in Politično, ki jih kljub napovedi niso zamenjale enake ali druge oddaje s podobnimi vsebinami, nove oddaje pa pri delu gledalcev niso naleteli na odobravanje. Kljub različnim konotacijam in ozadju odzivov je moč iz njih izluščiti skupno priporočilo: ukinjanje oddaj in uvajanje **novih naj bo skrbno pretehtano, ukinjeno oddajo naj po možnosti sočasno nadomesti nova, spremembe naj bodo dobro skomunicirane z gledalci in ustvarjalci.**«

V vednost vam dodajam še informacije, ki so mi znane: v osnutku PPN za leto 2023 je predvidena Tarča v enakem obsegu in z enakim številom oddaj kot v letu 2022 (40 oddaj), vrača se tudi oddaja Globus (42 oddaj). V načrtu sta tudi dve oddaji Mednarodna obzorja (ena več kot letos), oddaj Točka preloma in Politično pa v načrtu ni. Prav tako v PPN ni vpisana oddaja Studio City, za katero pa so, kot je v zadnjih tednih že nekajkrat povedalo vodstvo TV Slovenija, ohranili ponedeljkov termin. Kakšna in kdaj bo na sporedu, če sploh, naj bi bilo znano po zaključku dela posebne delovne skupine.«

»Poleti nimam(o) česa gledati, ker so same ponovitve«

Več gledalk in gledalcev se je pritožilo zaradi velikega števila ponovitev na TV Slovenija v poletnih mesecih. Navajamo nekaj odzivov:

»Kdaj bo kaj boljši program, veliko je ponovitev, eno in isto, sem invalidsko upokojen in nimam kaj gledati.« (Z. T.)

»Vsak dan je na sporedu SLO 1 in SLO 2 več ponovitev kot pa nekaj novega in svežega. (A. R.)

»Poleti precej upokojencev spremlja TV Slovenija, a nimamo na izbiro dosti vsebin, saj je na TV SLO 1 in 2 ogromno ponovitev, kar se mi zdi nesprejemljivo.« (D. Č.)

»Kako lahko na TV SLO eno in isto desetkrat ponavljate, mi pa to plačujemo?! Da vas ni sram.« (N. B.)

»Vse ponavljate, od pogovornih oddaj do kviza, tudi poročila. Za božjo voljo /.../« (V. P.)

»HRT ima mnogo bogatejši program kot RTV, predvsem veliko lokalne kronike iz vse Hrvaške. Poleti nimajo toliko ponovitev kot RTV SLO.« (A. G.)

Na varuhinjo se je s telefonskim klicem obrnil gledalec D. Č. s podobno pripombo na TV SLO 3. Povedal je, da ga motijo ponovitve zelo starih sej parlamenta, nekatere niso niti označene, kdaj so bile, zato so lahko zavajajoče. Predlagal je, da se za TV SLO 3 pripravi za poletni čas, ko ni sej parlamenta, nekaj "programa na zalogo". Meni namreč, da poleti precej upokojencev spremlja TV Slovenija, a nimajo na izbiro dosti vsebin, saj je na TV SLO 1 in 2 ogromno ponovitev, kar se mu zdi nesprejemljivo.

Odgovor varuhinje s **PRIPOROČILI**:

»Glede velikega števila ponovitev, zlasti v poletnih mesecih, bom za osnutek Programsko-produkcijskega načrta za leto 2023 pripravila priporočila, med katerimi bom opozorila na številne pripombe gledalcev glede ponovitev v juliju in avgustu in zelo malo premiernega predvajanja, zaradi česar dejansko večji del dneva na TV Slovenija nimajo kaj gledati. To je še posebej problematično zato, ker so s tem prizadete predvsem najbolj ranljive skupine ljudi – bolni, invalidi, socialno šibki in upokojenci, ki si poleti ne morejo privoščiti dopusta. Program TV Slovenija jim tako predstavlja glavni vir informacij, izobraževanja, nasvetov, zabave in družbe, v tako okrnjenem programu pa RTV Slovenija tega poslanstva ne opravlja skladno z Zakonom o RTV Slovenija. Ker julija in avgusta veliko oddaj ni na sporedu, na počitnicah je tudi parlament, je program zelo okrnjen. V priporočila bom zapisala tudi, da bi težavo deloma morda lahko rešili z več sinergijami z regionalnimi in manjšinskimi TV programi, kar bi obenem povečalo prisotnost regionalnih in manjšinskih vsebin na osrednjem nacionalnem TV programu.«

TV SLO 2: Nanizanka Specialna enota Dunaj prekinjena zaradi prenosov

Gledalka A. R. se je na varuhinjo obrnila z vprašanjem, zakaj TV Slovenija ne predvaja redno, tj., vsak konec tedna serije **Specialna enota Dunaj**.

»Sobota in nedelja na TV Slovenija 2, zaradi športa ne predvajate redno serije Specialna enota Dunaj. Prav, razumem, če je prenos športnega dogodka v živo, ampak zakaj potem pa lahko ponavljate neke druge oddaje, ki smo jih že večkrat videli, serije Specialna

enota Dunaj pa ne predvajate redno vsak vikend ob katerem drugem terminu. Pred ali po 18.55, kot je določeno. Še tisto, kar pride nekaj, kolikor toliko zanimivega na TV, nam vsake toliko vzamete, ker pač ni "termina" za predvajanje, ampak za ponavljanje starih prežvečenih oddaj, se pa vendarle najdejo termini ob vsaki uri /.../«

Varuhinja je pripombo gledalke naslovila na Službo za Programsko načrtovanje, koordinacijo in predvajanje TV programov, od koder je vodja službe **Mihaela Vrbec** odgovorila:

»Premierno predvajanje avstrijske nanizanke Specialna enota Dunaj smo v času Evropskih prvenstev München 2022 prekinili, že ta vikend pa nadaljujemo s predvajanjem naslednjih delov. Za prekinitev smo se odločili zato, ker smo imeli v obdobju omenjenega prvenstva programskega časa za ostale programske vsebine izjemoma malo. Športni program je med preteklimi tremi vikendi zasedal večino programskega časa (od cca. 12. do 23. ure).

Premierne oddaje načeloma ne umeščamo v druge termine.

Gledalki se zahvaljujemo za razumevanje in jo vabimo k ogledu naslednjih delov priljubljene nanizanke že ta vikend.«

Tudi gledalec **M. L.** je izrazil nezadovoljstvo, ker v soboto, 27. avgusta, ni mogel spremljati napovedanega dokumentarnega filma **Jeklene ptice nad Idrijo**.

»V prilogi Dela Vikend, kjer je objavljen spored RTV SLO, je bila v soboto, 27. avgusta 2022, na drugem programu (TV SLO 2) ob 17.55 uri napovedana oddaja "Jeklene ptice nad Idrijo" (režiser Dušan Moravec). Te oddaje na tem programu ob tej uri ni bilo!!! Prosim, če mi lahko pojasnite, zakaj?«

Varuhinja se je tudi za to pojasnilo obrnila na vodjo Službo za Programsko načrtovanje, koordinacijo in predvajanje TV programov **Mihaelo Vrbec**, ki je odgovorila:

»Zaradi spremembe programa načrtovane ponovitve dokumentarnega filma Jeklene ptice nad Idrijo nismo predvajali. V tem terminu smo predvajali Gorsko kolesarstvo - svetovno prvenstvo: spust (M).

Sprememba programa je bila žal prepozna za objavo v Vikend magazinu, objavljena pa je bila v dnevnih časopisnih medijih, na MMC/sporedi in na teletekstu TV Slovenija.

Omenjeni dokumentarni film je bil premierno predvajan leta 2018, premieri je sledilo že 13 ponovitev: 26. 4. 2018, 13. 5. 2018, 30. 6. 2018, 6. 10. 2018, 20. 3. 2019, 27. 4. 2019, 28. 4. 2019, 10. 7. 2019, 11. 7. 2019, 18. 3. 2020, 14. 5. 2020, 28. 1. 2021, 7. 9. 2021 in 29. 4. 2022.

14. ponovitev bo na sporedu v sredo, 7. septembra, ob 11.55 na TV SLO 1. Vljudno vabljeni k ogledu.«

Varuhinja je dodala:

»Opravičujem se, ker ste zaradi objave v Vikend magazinu spregledali spremembo v programu. V izogib tovrstnim nevšečnostim vam za prihodnje predlagam, da si s svežim sporedom, v katerem so tudi vse spremembe, pomagate na spletni strani <https://www.rtv slo.si/tv/spored/tvs1/2022-08-29>. ali na teletekstu TV Slovenija.

Več oddaj za starejše

Dve gledalki sta prek telefona sporočili varuhinji mnenji o TV-vsebinah. Gledalka **K. K.** si želi več oddaj, v katerih bi lahko starejši opozarjali na težave, ki jih imajo. Gledalka **M. K.** pa si, med drugim, želi več programa za upokojence. Sporočila je še:

»Šport naj bo samo na TV SLO 2, na TV SLO 1 pa samo rezultati, na kratko, v poročilih /.../ Na TV SLO 1 naj bo več programa za nas upokojence, podobno kot ima hrvaška televizija: še več dokumentarcev, tudi čez dan, kot je bil npr. o izsekavanju pragozda in uničevanju domorodcev, pa več iz Slovenije, o ljudeh. Ne toliko o politiki, za politiko je TV SLO 3.«

Varuhinja je gledalkama odgovorila, da se zaveda izjemnega pomena, ki ga imajo TV-vsebine za starejše, zato bo to zapisala tudi v priporočilih za Programsko produkcijski načrt za leto 2023.

RADIO SLOVENIJA

I. RADIO PRVI

Studio ob 17.00 o požaru na Krasu: zakaj ni bilo novic o naročenem novem letalu?

Poslušalec **J. T.** se je pritožil, ker v oddaji Studio ob 17., ki je bila na sporedu 2. avgusta - [Kras in gasilci po julijskem zgodovinskem požaru](#) - ni slišal informacij o naročenem novem letalu.

»V včerajšnji oddaji (2. 8.) Studio ob 17-ih je bil govor o požaru na Krasu. Govorili so o vsem mogočem, le o naročenem vojaškem letalu, ki ga je naročila Janševa vlada, nič. Čakal sem, kaj bodo strokovnjaki povedali o tem letalu, ki je naročeno in ga dobimo prihodnje leto. To je sicer vojaško letalo, a je opremljeno tudi za gašenje. Zakaj novinarka ni postavila tega vprašanja, ki nas poslušalce zanima. Prav zaradi tega sem poslušal celo oddajo.

Poleg tega me zanima, kar prav tako ni bilo govora v omenjeni oddaji, zakaj naši politiki niso zaprosili za pomoč pri gašenju sosedov Italijanov. Oni imajo več letal za gašenje in so bila v času požara menda parkirani blizu letališča Ronchi. Odgovor, da smo zaprosili evropski mehanizem za pomoč, poznam. S takim odgovorom ne bom zadovoljen. Sprašujem, zakaj nismo zaprosili za letala direktno italijansko vlado? /.../«

Odgovoril je urednik Informativnega programa Radia Slovenija **Matjaža Trošta**:

»Oddaja je bila namenjena pogovoru s pristojnimi službami o celoviti oceni, kako je potekalo ukrepanje ob požaru in kakšne spremembe bi bile potrebne v prihodnje. Z izborom gostov smo skušali pokazati na razsežnost in prepletenost različnih vidikov. Gašenje iz zraka je bila zgolj ena od tem, povezanih s požarom, in zato tudi zgolj ena od tem oddaje, nikakor pa ne edina. Odprli pa smo tudi vprašanje gašenja iz zraka in v vprašanju izpostavili dejstvo, da je naročeno novo letalo. Menimo, da je bilo v javnosti veliko razprav o tem, kdaj in kdo je sprejel to odločitev o nakupu, da je torej to javnosti že znana informacija in da zato ni potrebno posebej odpirati tega vprašanja. V oddaji so pojasnili tudi sodelovanje z drugimi državami, omenili so tudi Italijo. Vprašanja smo torej naslovili, z odgovori gostov so pa poslušalci lahko bolj ali manj zadovoljni. Naj pa poudarimo, da v časovno omejeni oddaji nikoli ni mogoče v celoti izčrpati vseh možnih tem, in to zagotovo ni bil zadnji pogovor o tem vprašanju. Kot so pojasnili tudi v oddaji, se razprava o tem še nadaljuje in bo zagotovo tudi predmet nadaljnje medijske obdelave.«

Varuhinja je zapisala še svoje **MNENJE**:

»Poslušala sem posnetek oddaje Studio ob 17., na katero se nanaša vaša pritožba. V njem je novinarka, med drugim, v vprašanju g. Šestanu povedala: *»Kraški požar je zaradi razsežnosti odprl tudi vprašanje, zakaj Slovenija nima polno delujočih sil za gašenje požarov iz zraka. Prihodnje leto si flota SV obeta letalo Spartan, a s tem zračna obramba ne bo popolnena, za pomoč smo zaprosili tudi tuje sile iz sedmih držav, v zraku so bili nenehno helikopterji vojske in policije, nekateri opremljeni tudi s termokamero. Kako pomembna je takšna intervencija v požaru, ki je pustošil po Krasu?«*

Vprašanje je bilo odprtega tipa in je sogovorniku (in naslednjemu) omogočilo, da bi odgovoril tudi na vprašanje o vojaškem letalu, če bi menil, da je to pomembno.

Vprašanje, zakaj Slovenija ni zaprosila za pomoč s kanaderji italijanske vlade, bi novinarka lahko postavila – ali vsaj podvprašanje gospodu Šestanu, ki bi morda še podrobneje osvetlil načine meddržavne pomoči pri gašenju, čeprav g. Šestan ni politik in zato za to vprašanje ni bil najprimernejši.

Zato menim, da je oddaja – kolikor je možno v slabi uri časa - celovito osvetlila probleme gašenja velikih požarov v naravi in sledila vsem pravilom iz Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija.«

II. VAL 202

Glasbeni program Vala 202: merila za izbor glasbe

Poslušalec **K. E.** je izrazil mnenje glede glasbe, ki jo predvajajo na Valu 202, zastavil pa je tudi vprašanje o merilih izbora glasbe:

»Imam pritožbo nad kvaliteto slovenske pop glasbe, ki jo predvajajo na Valu 202. Bom podkrepil s konkretnim primerom. Danes, 11. 8. 2022, ob 7.41 so predvajali pesem, ki po mojem laičnem mnenju ne dosega nivoja kakovosti za nacionalni radio. Zanima me mnenje urednika glede kriterija. Ali mu je bilo všeč besedilo (vsebuje tudi nemško besedo, ki se uporablja pogovorno) ali pa ga je prepričala skladba oziroma izvedba? Mislim, da je izvajalec omenjene skladbe skupina Simpatico ali tako nekako. Malo bolj gosto sito pri ocenjevanju kvalitete bi pa le pričakoval od nacionalnega radia!

Še enkrat ponavljam, da je na Valu 202 zelo zapostavljena glasba s področja, ki ni angleško govoreče. Mislim na špansko govoreče, portugalsko, francosko, arabsko, afriško, rusko, skandinavsko, kitajsko, japonsko, nemško, korejsko, itd. Vprašanje za urednike je, ali menijo, da na teh področjih ne nastaja dovolj kvalitetna pop glasba za predvajanje na slovenskem nacionalnem radiu? Imajo kakšen drug razlog za forsiranje glasbe iz ZDA in Velike Britanije? Je merilo za uvrstitev v program kvaliteta ali še kaj?«

Varuhinja je pripombo poslušalca poslala odgovornemu uredniku Vala 202. Odgovoril je urednik Uredništva za glasbo na Valu 202 **Žiga Klančar**:

»Glasbeni program Vala 202 odraža svetovne smernice in tokove, ki močno favorizirajo angleški jezik, kar je nekako logično, ker gre za pri nas najbolj pogosto govorjen in razumljen tuji jezik. Pri tem lahko opazamo tudi to, da iz drugih evropskih držav vse pogosteje prihaja glasba z besedili v angleščini. Je pa pri največjih, ki jih poslušalec tudi omenja, vseeno bogata produkcija v domačem jeziku (italijanščina, francoščina, španščina, nemščina, portugalščina), ki jo je redno slišati v našem programu. Za te in tiste bolj obrobne pa imamo tudi rubriko Ne pojemo angleško (sobota, 14.00), v kateri z dvema skladbama predstavimo določenega izvajalca.

Za glasbo na Valu 202 skrbi 12 glasbenih urednikov. Nobeden od njih seveda ne ve vsega, vsak ima določeno glasbeno usmeritev, s čimer dosežemo širino ponudbe, kar dokazujejo naši sezname predvajanih skladb; za ilustracijo naj navedem, da smo v mesecu juliju letos zavrteli približno 4.500 različnih skladb.

Kar se domače glasbe tiče, poskušamo predstaviti čim več novosti (po glasbeni politiki smo zavezani k temu, da vrtimo pretežno novejšo produkcijo): nekaj v rednem programu, nekaj v specializiranih oddajah. Postavljanje višine letvice pa nam nalaga zakon s kvoto (40 % domačih skladb izmed vseh predvajanih), s čimer prostor v našem programu dobi res širok nabor domačih glasbenikov.

Poslušalcu se za komentar zahvaljujem, predvsem pri neangleško zapetih skladbah nam opomnik pride prav, da si občinstvo tega želi in bomo poskušali upoštevati.«

Varuhinja je dodala:

»Menim, da je urednik zelo podrobno opisal merila za izbor glasbe na Valu 202, pa tudi prisluhnil vaši pripombi.«

III. RADIO SPLOŠNO

Prekinitev prenosa bogoslužja na Veliki šmaren na Prvem

Poslušalec **D. V.** se je ostro odzval na prekinjeni prenos bogoslužja na praznik Marijinega vnebovzetja na Prvem in ob tem izrazil tudi mnenje glede odnosa do kristjanov na Radiu Slovenija:

»/.../ Najširšo slovensko javnost in vse odgovorne v državi in na javnem zavodu RTV Slovenija obveščamo, da smo s strani posameznikov na javnem Radiu Slovenija leta 2022 državljanke in državljani, ki se izrekamo za kristjane, brutalno diskriminirani, se nas v posameznih oddajah javno žali s strani ustvarjalcev radijskih programov na Prvem in drugem programu Radia Slovenija. Na teh radijskih programih smo kristjani še vedno obravnavani na podlagi ideološke negativne selekcije, v programski shemi ni verskih oddaj in je popolnoma prepovedana versko sakralna glasba. /.../ Ta dva radijska programa javno diskriminirata kristjane in izvajata kulturni boj na podlagi ideološkega izključevanja, po podatkih je Radio Slovenija v Evropi javni radio z najmanjšim deležem verskih oddaj, in še ta minimum se zlorablja, tako je na praznik Marijinega vnebovzetja Prvi program prekinil prenos bogoslužja za 12 minut in še danes se na spletnih strani Za medije nihče ni opravičil /.../«

Odgovor **varuhinje**:

»V odzivu ste, med drugim, opozorili na to, da je »na praznik Marijinega vnebovzetja Prvi program prekinil prenos bogoslužja za 12 minut in še danes se na spletnih strani Za medije nihče ni opravičil.«

Posredujem vam pojasnilo in opravičilo odgovorne urednice Programa Ars **Ingrid Kovač Brus** in odgovornega urednika Prvega programa Radia Slovenija **Danijela Posleka**:

»Vam in vsem se iskreno opravičujemo za neljubo napako, ki se je zgodila ob prenosu bogoslužja iz Zaplaza na Veliki šmaren.

Neposredni prenos je potekal, tako kot vedno pri bogoslužju, s Programa Ars, in od tu na Prvi program. Urednik prenosa je predvidel, da bo nekoliko daljši, a ker je bogoslužje v nedeljskih prenosih sicer dolgo približno eno uro, je na programu prišlo do komunikacijskega šuma. Napaka (prekinitev prenosa) tako ni posledica podcenjevalnega odnosa do verske prireditve, tudi mi namreč vedno stremimo k temu, da se bogoslužja brezpogojno prenašajo v celoti.

Znotraj radijskih skupin smo se o res neljubi napaki že pogovorili in še dodelali sicer dobro utečeni protokol, ki je tokrat, žal, odpovedal.

Hvala za razumevanje.«

MMC

I. NOVINARSKÉ VSEBINE

Kaj se je ob posodobitvi spletne strani zgodilo z ikono za dostop do bližnjice

Bralca J. V. je zmotilo, ker je posodobljena ikona za bližnjico na spletni strani rtslo.si začela prikazovati, koliko novic je zamudil:

»Včasih sem imel rtslo.si dodano med priljubljene. Bližnjica je bila dostopna iz orodne vrstice pod vrstico z URL-jem strani, tako da mi je bila vedno na doseg miške. Vendar ste pred nekaj časa posodobili MMC in takrat se je začela posodabljati tudi ikona od bližnjice. Začela je prikazovati, koliko novic nisem prebral. To me je tako zmotilo, da sem rtslo.si odstranil iz priljubljenih, ker ne želim biti ves čas opominjan, da nekaterih novic nisem prebral. Ta MMC-jeva posodobitev me je razjezila tudi zaradi tega, ker je en problem današnjega interneta, še posebej novic, FOMO in motenje koncentracije (en članek na to temo je tule: <https://www.innoq.com/en/blog/wie-ich-meine-konzentration-wiederfand/>). Neetično se mi zdi, še posebej od javnega servisa, da ta problem širi naprej. Upam, da prepoznate to posodobitev kot problematično in stran vrnete v prejšnje stanje.«

Varuhinja je odziv posredovala vodji MMC-ja **Anžetu Ančimerju**, ki se je zanj zahvalil in odpisal, da se bodo o tem pogovorili, dodal je tudi nekaj napotkov, kako si zožiti nabor priljubljenih vsebin. Varuhinja pa je bralcu odpisala:

»V dopisu opozarjate na zelo pomembno in perečo dilemo: kako biti kot državljan seznanjen z vsem, kar je pomembno za aktivno državljanstvo in uresničevanje državljanskih pravic, in obenem ne biti izpostavljen tako pretiranim količinam informacij kot tudi strahu, da kaj zamudimo (učinek FOMO – *fear of missing out*).

Mediji, zlasti javni, imajo v sodobni družbi pomembno vlogo pri obveščanju javnosti, ob poplavi neskončnega števila in oblik kanalov obveščanja pa postajajo dejansko še pomembnejši, ker lahko, če prav izvajajo svoje javno poslanstvo, iz obilja informacij, dogodkov, tem ... selekcionirajo družbeno pomembne vsebine in zožen izbor ponujajo uporabnikom (gledalcem, bralcem, poslušalcem). Javna RTV Slovenija poskuša na vseh radijskih, televizijskih in spletnih kanalih izbirati relevantne vsebine. Seveda pa mora prvo selekcijo opraviti vsak uporabnik sam. Odločiti se mora, katerim medijem ali družbenim omrežjem bo sploh sledil, katere pa, prav zaradi škodljivih učinkov FOMO in posvečanja ostalim področjem življenja, opustil.

Znotraj spletnega portala rtslo.si si lahko zožite nabor novic, ki jih želite prejemati oziroma biti nanje opozorjeni tako, da si med priljubljene dodate samo izbrane podstrani, npr.:

<https://www.rtslo.si/novice>

<https://www.rtv slo.si/zadnje>

<https://www.rtv slo.si/slovenija>

Upam, da boste našli pravo ravnovesje med obveščeno in "informacijskim mirom".«

Odziv na odziv: Standardi poročanja na temo splava

Bralec **P. K.** se je julija odzval na poročanje o tematiki splava v članku, objavljenem na spletni strani [rtv slo.si](https://www.rtv slo.si). Na njegove pripombe je odgovorila avtorica članka **Kaja Sajovic**, mnenje o tematiki je zapisala tudi varuhinja. Celotna komunikacija je dostopna v [poročilu varuhinje za julij 2022](#), na strani 26.

Bralec je na odziv avtorice odgovoril z zahvalo in predlogom za več odprtosti pri odpiranju družbenih tem:

»Najprej bi se vam rad zahvalil za obsežen odgovor, cenim vaš trud, ki ste ga vložili v to. Na kratko pa bi rad odgovoril tudi na avtoričin (in delno vaš) odgovor. Prva je zapisala: »Kot ženska pa zagotovo ne bom spodkopavala svojih pravic in v člankih polemizirala ali celo oporekala pravici ženske do izbire. Nekaj, kar ni kontroverzna pozicija, ampak vesplošno sprejeta v evropskem prostoru.« Ravno v tem je jedro problema, ki bi ga rad izpostavil. Moje mnenje je, da ste novinarji prvi poklicani h kritičnem presojanju idej, saj se samo s soočanjem teh z nasprotnimi argumenti dosega napredek družbe kot celote. Pri tem slabe ideje ne preživijo testa časa in dajo pot boljšim /.../.

Za zaključek bi dodal samo še sledeče, menim, da se avtorica (in še mnogi na RTV) ne bi smela bati nekoliko kritično pristopiti k kateri koli družbeno politični ideji. Ne glede na to, kako močno je njeno osebno prepričanje glede te. Naj bo to prek nekoliko bolj zahtevnega vprašanja za intervjuvanca, ki podpira njeno družbeno nazorsko prepričanje, ali pa, da izbere intervjuvanca, katerega mnenje je povsem nasprotno njenemu in mu lahko tako zastavi zahtevna vprašanja. S tem, ko ideje kritično preizkušamo, jih namreč ali okrepimo, če so dobre, ali pokažemo njihovo šibkost in damo boljše prostor za razvoj. V kolikor pa samo povečujemo lastne, se kot posamezniki in kot družba zapiramo v lastno navidezno realnost in ne napredujemo proti boljšemu jutri. Zato bi avtorico in celotno hišo RTV povabil k več kritičnega mišljenja in odprtosti za drugačne poglede, za dobro naše celotne domovine.«

II. UPORABNIŠKE VSEBINE

Neprimerna slika ob uporabniškem imenu in hiter odziv moderatorjev

Uporabnik **B. A.** je v odzivu varuhinji napisal, da je opazil neprimerno sliko ob novo registriranem uporabniškem imenu:

»Na forumu "V napadu na železniško..." se je pred dnevi registriral uporabnik "parmak", ki ima sliko obsojenega nacističnega zločinca Bandere. Zraven tega si še dovoli

propagiranje tega nacista na forumu. Zakaj moderator to tolerira? Dostikrat briše brez vsakega razloga, tukaj pa dovoljuje propagiranje nacizma. Kako se to lahko tolerira?»

Varuhinja je odgovorila s **pojasnilom in POHVALO**:

»Vašo pripombo sem (brez vaših osebnih podatkov) posredovala vodji moderatorjev na portalu MMC, ki je odgovoril:

»To je že bilo rešeno. Omenjeni uporabnik se je 24. 8. registriral in naslednji dan je bilo uporabniško ime blokirano. S tem ni več možno nadaljnje sodelovanje tega uporabnika.«

Kot varuhinja torej z zadovoljstvom ugotavljam, da so moderatorji zelo hitro zaznali neprimerno sliko ob imenu uporabnika in ga zato, skladno s pravili, blokirali ter mu tako onemogočili nadaljnje delovanje. **Moderatorjem zato izrekam POHVALO za profesionalno opravljeno delo.** Verjamem, da ste s hitrim in primernim odzivom moderatorjev zadovoljni tudi vi.«

»Predlagam, da ukinete vse kolumne in komentiranje vseh objav«

Uporabnik **S. V.** se je pritožil zaradi izbrisa komentarja s strani administratorjev. Pod novico [Zavarovalnice lani obračunale blizu 2,5 milijarde evrov bruto premij, izplačale 1,5 milijarde evrov - RTV SLO](#) je zapisal naslednji komentar:

»626 m€ so kasirali za PZZ, izplačanih je bilo pa 500 m€ ... a je kaj čudnega da sta se "SvoboDa" in Bešić nekam čudno nehala govoriti o ukinitvi PZZ???? 😏 Vladajo nam banksterji, ki zagotovo volitve tudi financirajo (in tako nastanejo enomandantne stranke) da se potem nič ne zgodi. Kaj pa je en milijon € proti 125??? 🤔🤔🤔 Bravo, Slovenci kar ploskajte Bešiću, Marušiću & amp;co, ko nas lepo furajo žejne čez vodo... 🤗🤗🤗 #14700302«

Administratorji so uporabnika pozvali, da mnenje izrazi bolj jasno in pojasni navedene obtožbe in trditve v komentarju.

Uporabnik se je na njihov poziv odzval:

»/.../ Podatki so iz vašega sporočila, razlika je izračunljiva, GS je imela ukinitvev PZZ v svojem predvolilnem programu, Bešić je minister v vladi, Marušič na drugem najmočnejšem položaju v MZ, da kampanje za stranke, ki nastanejo v enem dnevu in so praktično brez članstva, financirajo interesne skupine, je pa tudi jasno (več o tem Ali Žerdin in Janez Markež v Delu). Da preko strank vladajo interesne skupine, ki imajo denar

(banke, zavarovalnice), je seveda izpeljana logika zanjo ni potrebna ravno Nobelova nagrada.«

Administrator je odgovoril:

»Poimenovanja in obtožbe na način "... Vladajo nam banksterji, ki zagotovo volitve tudi financirajo ..." niso primerne in so v vašem komentarju neutemeljene. Tudi mi prejmemo pritožbe, zakaj dopuščamo takšne pavšalne obtožbe na račun drugih oseb. Prosimo vas, da ostanete znotraj teme prispevka in svoje mnenje bolj vsebinsko zastavite.«

Uporabnik je administratorju in varuhinji v vednost poslal naslednji odziv:

»Kje je tukaj "pavšalizem"? Gre za povsem utemeljeno kritiko in logičen sklep - z vašo cenzuro onemogočate vsakršno kritiko. In točno to, kar sem napisal, se tiče teme - očitno pa ne ščitite javni interes, ampak interese interesnih skupin (zavarovalnic in bank - torej oligarhov v slovenski družbi), kar je naravnost grozljivo za javni servis. Predlagam, da ukinete tudi vse kolumne ... in seveda komentiranje VSEH objav. Če ne znate zagovarjati stališč in kritike uporabnikom napram PR službam slovenskih oligarhov in centrov moči, potem je res najbolje, da vse ukinete.«

Varuhinja je uporabniku odgovorila:

»V tem primeru je imel moderator/ica morda res nekoliko prestrogo roko. Vsi vaši zapisi niso pavšalni, ker so povezani s številkami iz članka. Torej je navedba »vladajo nam banksterji, ki volitve tudi financirajo«, lahko do določene mere logično sklepanje oziroma drugače ubesedene številke iz besedila z dodanim mnenjem. Iz vašega komentarja tudi ni možno nedvoumno sklepati, da za to stanje krivite osebe, ki jih navajate, površni bralci (in tudi to moramo upoštevati) pa lahko pridejo do tega zaključka.

Zato menim, da bi lahko to jasneje ločili, sicer lahko z eno nejasnostjo sprožite plaz odzivov, ki temeljijo na ne dovolj določenem izražanju. Zato vam priporočam, da v komentarju jasneje ločite dejstva (številke) in vaša mnenja, predvsem v primerih, ko nekoga (četudi na splošno) obtožujete.

Moderatorji so vam v nekaj mailih pojasnili, kaj se jim zdi sporno. Morda so bili pri tem premalo jasni, da jih ne moti vsebina, temveč način, kako ste to vsebino izrazili.

V primerih umaknjenih komentarjev ne želim biti razsodnik, kdo ima prav. S spodbujanjem komunikacije in s »tretjim« pogledom« poskušam doseči, da bi komentatorji razumeli pravila, ki se jih držijo moderatorji, pri moderatorjih pa, da ta pravila – vsaj občasno – na konkretnih primerih še podrobneje pojasnijo. Tako bo tudi umaknjenih komentarjev manj.

Predlagam torej, da isto vsebino zapišete nekoliko drugače, tako, da bo nedvoumno jasna vsem uporabnikom.«

Odziv uporabnika:

»Hvala za vaše pojasnilo, ki ga pa jemljem kot pitjevska razsodbo ... se vam zdi, da "moderatorji" uporabljajo enake vatile tudi drugje? Predlagam Vam, da si samo površno ogledate nekaj komentarjev, ki se tičejo vojne v Ukrajini ali pa situacijo v Bosni (oz. Srbiji) pa vam bo hitro jasno, da imajo "moderatorji" zelo drugačne vatile oz. take, kot se jim zdi glede na situacijo.

Še enkrat: kot plačnik RTV-prispevka dajem pobudo oz. zahtevam, da se vse komentiranje na portalu MMC ukine, ker uredništvo enostavno ni kos svoji nalogi. "Javni servis" ima od vseh slovenskih portalov edini svojo cenzorsko službo, ki briše "čez palec" komentarje bralcev. To nikakor ne doprinaša k demokratičnosti družbe, kaj šele k (včasih) prepotrebni javni razpravi, ki bo preprečevala zlorabo lažnega informiranja.«

Odgovor varuhinje z **MNENJEM**:

»Ne postavljam se v vlogo zagovornika administratorjev, temveč v vlogo posrednika, ki poskuša povečati razumevanje vas za delo administratorjev (in njihove kriterije) in razumevanje administratorjev za pripombe in želje vas komentatorjev.

Povsem enaki vatli so seveda iluzija, ker ne gre za matematično izmerljive. Kljub temu **po pojasnilih administratorjev komentatorjem, zakaj so nek komentar izbrisali, ugotavljam, da poskušajo imeti čim bolj enake vatile do vseh.** Ali so manj strogi pri komentiranju Ukrajine in tujine, težko ugotavljam brez konkretnih navedb.

Po navedbah vodje administratorjev je delež umaknjenih komentarjev izredno majhen. 11. maja mi je na podobne pripombe, kot so vaše, vodja administratorjev odgovoril:

»Umaknemo minimalni delež uporabniških vsebin (vprašljivih ali kako drugače neprimernih je manj kot odstotek) glede na celoto objavljenih, vseeno pa se je nemogoče izogniti rednim poizvedbam, vprašanjem in pritožbam.

Za kontekst: letno je na portalu objavljenih približno milijon (1.000.000) komentarjev, trenutno številka skupno objavljenih presega 14 milijonov. Tako da smo, poleg 24ur.com, portal z največ aktivnimi uporabniki. Po standardu komunikacije in kakovosti uporabniških vsebin pa poskušamo biti vedno prvi. Prav tako se trudimo imeti spoštljivo in korektno komunikacijo z našimi uporabniki, saj dolgoročno je to najboljši pristop za dvig kvalitete uporabniških vsebin.

Vaše mnenje si vedno tudi preberemo in ga vključimo v nadaljnjo obravnavo spletnih vsebin uporabnikov.«

Vašo pobudo oz. zahtevo, **da se komentiranje** (ali ste mislili administriranje) na MMC **ukine**, bom objavila v mesečnem poročilu za avgust, je pa **ne podpiram**. **Kot varuhinja pravic gledalcev**, ki se **zavzemam za krepitev vloge javne RTV Slovenija v družbi**, namreč **podpiram širjenje možnosti za odprto javno razpravo na čim več platformah**, torej tudi na spletnem portalu rtvslo.si. **Obenem pa podpiram moderiranje teh komentarjev**, saj k **javni razpravi prispeva samo vsebinsko, argumentirano in spoštljivo izražanje mnenj – torej takšno, ki upošteva pravico do izražanja, obenem pa ne posega v pravice drugih**. Podatek o tem, da je na portalu MMC umaknjenih manj kot odstotek komentarjev, dokazuje, da administriranje ni hud »cenzor«, ki bi zelo omejeval komentiranje, temveč le usmerjevalec v spoštljivo, vsebinsko in argumentirano razpravo. Seveda pa to ni končno stanje, temveč nenehni dialog med komentatorji in administratorji. Tudi opozorila, kot so vaša, k temu prispevajo, zato se vam zanje tudi zahvaljujem.«

Namen komentiranja: spodbujati dialog in javno razpravo med različno mislečimi

Uporabnik **J. S.** se je obrnil na varuhinjo, ker ni bil zadovoljen s pojasnilom administratorja na vprašanje, zakaj so mu odstranili komentarja. Šlo je komentarja pod novico [Letos več nezakonitih prehodov meje, MNZ pripravlja migracijsko strategijo](#).

"Uničenje EU poteka nemoteno, svoj delež bo prispevala tudi Slovenija"

Administrator je uporabniku odgovoril, da »Komentarji, kjer gre za izražanje nestrpnosti ("Uničenje EU ...") do drugih skupin, niso primerni za objavo«.

Po pojasnilu je **uporabnik** komentar popravil: "Obogatitev EU poteka nemoteno, svoj delež bo prispevala tudi Slovenija", a mu ga je administrator ponovno odstranil.

Iz odgovora **varuhinje**:

»Na hitro sem sicer pogledala vaš komentar in menim, da se je nanašal predvsem na slovensko politiko, ne neposredno na ilegalne migrante, zato menim, da vam komentarja ne bi smeli umakniti.«

Po posredovanju varuhinje je administrator odgovoril:

»Drugi komentar (kjer ste namesto besede "uničenje" zapisali "obogatitev") res ni žaljiv ali posebej sporen, saj v njem zgolj izražate nestrinjanje z določeno politiko, tako da bi ga morda res lahko tudi pustili. Vendar pa pod predmoderiranimi novicami (kar je večina novic z občutljivo tematiko) velja, da naj bi bile morebitne kritike dobro argumentirane (kot piše v pravilih), po možnosti tudi podkrepljene z viri. Pavšalnih, neargumentiranih kritik pod predmoderiranimi novicami običajno ne objavimo.«

Uporabnik se je zato ponovno obrnil na varuhinjo:

»Komentiranje na portalu MMC je predvsem namenjeno izražanju mnenj o članku, kar dostikrat pripelje do dialoga med samimi komentatorji. Opravičevanje brisanja komentarjev zaradi pomanjkanja virov je seveda samo priročen izgovor.

Vsakič, ko sem uporabil nevšečne statistike, študije ali povezave do člankov, so komentarji izginili. /.../ Drugačna mnenja s tem ne izginejo. Preselijo se tja, kjer je dialog možen ali pa se radikalizirajo. Brez popolne in neomejene pravice do svobode govora ni drugih pravic - kajti brez popolne in neomejene pravice do svobode govora ne more biti svobodne misli - in brez svobodne misli nismo več demokracija. Brisanja in zatiranja se poslužuje tisti, ki mu je zmanjkalo argumentov.

Ne gre za spodbujanje žaljivega govora. V demokratični družbi bi morali vsi sodelovati z osnovno stopnjo spoštovanja človeškega dostojanstva drug drugega. Vendar pa je škoda, povzročena z zanikanjem svobode govora, celo govora, ki bi ga nekateri imeli za žaljivega, neskončno večja od samega žaljivega govora.

V sedemdesetih letih je bilo pogosto slišati ljudi, ki so rekli: Ne strinjam se s teboj, a se bom boril za tvojo pravico, da to poveš.

Pogosto slišimo, da nekateri pravijo, da si želijo imeti "dialog". Toda ali si ga res želijo? Pogovor zahteva dve nasprotni strani, ki svobodno izražata svoji stališči, brez strahu pred izbrisom, kaznijo ali maščevanjem že zaradi samega pogovora.

Vendar se ta pravica – pravica, na kateri temeljijo vse druge – vsak dan uničuje in družba je tako daleč na poti uničenja, da se večina ne zaveda več, da se to dogaja. Ali še huje, zavedajo se, kaj se dogaja in si to olajšajo z racionalizacijo, da tisto, kar mislijo, je "pravilno". Verjamejo, da je drugim sprejemljivo kratiti njihove pravice, ker drugi razmišljajo "narobe". Pravice ne delujejo tako.

Portal MMC bi v Sloveniji moral prevzeti vlogo "svetilnika" na področju svobodnega izražanja, ne pa stopati po utrjeni poti globalističnih trobil. Brez objektivnih novinarjev in administratorjev Slovenija nima prihodnosti.«

Varuhinja se je odzvala z **MNENJEM**:

»Vsekakor so vaše misli še vedno aktualne in vredne razmisleka. Strinjam se z vami, da je za demokratično družbo zelo pomembno spodbujati dialog in javno razpravo prav med različno mislečimi. Ne samo zato, da se kot družba poenotimo o ključnih izzivih, temveč tudi zato, da ohranjamo raznovrstnost mišljenj in stališč.

Ne strinjam pa se, da mora biti svoboda govora na portalu javne RTV povsem neomejena, kar zahtevajo nekateri komentatorji. O tem je stališče v letnem poročilu za 2015 izrazil tudi varuh človekovih pravic: »... Objava komentarja v (spletnem) mediju ni (človekova) pravica in ni vsebina svobode izražanja. Vsak spletni medij komentarje objavlja in briše v skladu s svojimi pravili oziroma pogoji komentiranja ter za to prevzema odgovornost.«

Žal se popolna svoboda (na mnogih področjih) neredko sprevrže v popolno anarhijo, ki vodi stran od argumentirane in vsebinske razprave ter nima več veliko skupnega z demokracijo. Je pa zelo utemeljeno vaše opozarjanje na pomen kompetentnih administratorjev. O kompetentnosti administratorjev na MMC si ne upam soditi, ker imam ob izredno velikem številu komentarjev vpogled le v kako tisočinko njihovega dela ali še manj (pa še to ne neposredno v to, kaj umikajo in kaj ne). Se pa nameravam v kratkem sestati z njihovim vodjem in se pogovoriti tudi o tem, ali imajo na voljo ustrezna izobraževanja.«

III. STORITVE

Teletekst ne dela

V četrtek, 25. avgusta dopoldne, je prišlo do nedelovanja teleteksta, na kar so varuhinjo po telefonu opozorili trije uporabniki. Ena od zvestih uporabnic teleteksta je ob tem dodala:

»Nasploh veliko upokoencev bere teletekst, ker nimamo interneta«. (M.Č.)

Varuhinja je o tem takoj obvestila za to pristojnega vodjo MMC-ja in teletekst je bil v nekaj urah ponovno na voljo. Vodja MMC **mag. Anže Ančimer** je v odgovoru varuhinji povedal, da vzrok za napako ni znan, zapisal pa je tudi:

»Zaradi manjšega števila zaposlenih v uredništvu MMC-ja je težje vzdrževati novice na spletu in teletekstu – ker sta to dva različna medija in imata različne dolžine novic, novinarji pa so polno obremenjeni.«

Vodja MMC je poleg tega prosil varuhinjo, ali lahko pri operaterjih povpraša, koliko pripomb zaradi izpada teleteksta so prejeli, da bi tako dobili nekaj podatkov o izpadih in posredno tudi o uporabnikih teleteksta. Varuhinja je povprašala telekomunikacijske operaterje Telekom, T2 in Telemach, koliko klicev, povezanih z nedelovanjem teleteksta, so na omenjeni dan prejeli. Izkazalo se je, da je bilo vseh klicev na operaterje ter na RTV Slovenija (klici Varuhu, v Službo za komuniciranje in na MMC) okoli 40. Glede na to, da se za klic praviloma odloči le manjši delež uporabnikov, to kaže na kar veliko število rednih uporabnikov teleteksta.

Varuhinja je na podlagi pridobljenih podatkov ter na podlagi odzivov uporabnikov teleteksta zapisala **MNENJE**:

»Uporabnikov, ki redno spremljajo teletekst, je še precej. V velikem deležu gre za starejše uporabnike, ki nimajo dostopa do spleta ali niso vešč njegove uporabe in jim je teletekst pomemben vir informacij (vreme, novice, šport, kronika). K temu prispeva tudi dejstvo, da je teletekst dostopen na način, ki je za ta del uporabnikov zelo primeren:

omogoča počasno, večkratno branje; za razliko od TV poročil, ki so na razpolago le ob določenih urah, je teletekst na razpolago kadar koli.«

Kljub temu, da je veliko nekdanjih uporabnikov teleteksta prešlo na sodobnejše oblike pridobivanja informacij, pa so med uporabniki ostale predvsem ranljivejše skupine ljudi, zato je varuhinja zapisala **PRIPOROČILO vodstvu RTV Slovenija**:

»RTV Slovenija je javni zavod, ki mora, skladno z Zakonom o RTV Slovenija, posebno skrb zagotavljati ranljivim skupinam, zato priporočam, da zagotovi ustrezne tehnične in kadrovske pogoje tudi za delovanje teleteksta.«

Prepočasno osveževanje strani teleteksta

Varuhinjo je poklical bralec teleteksta **A. B.**, s pripombo na prepočasno osveževanje teleteksta od strani 191 do 198. Pravi, da so tam objavljene zelo stare novice, pričakoval in želel bi pogosteje posodobljene, da bi prebiral sveže novice, ne pa kroniko dogodkov izpred dveh dni. Varuhinja je omenjene strani pogledala in ugotovila:

Str. 191: posodobljena pred 7 urami.

Str. 193: posodobljena pred 15 urami.

Str. 197: posodobljena pred 23 urami (kronika zadnjih 24 ur).

Str. 199: posodobljena pred dvema dnevoma.

Za pojasnilo se je obrnila na vodjo MMC **mag. Anžeta Ančimerja**, ki je odgovoril:

»Sodelavec ureja, avtomatika je zatajila. Spletne strani se črpajo iz spletnih strani Uprave za zaščito in reševanje. Tudi spletna stran www.sos112.si ne deluje, kar je kar velik problem, saj iz njihovih naslovov pobiramo podatke.«

Varuhinja je ob tem izrazila mnenje, da bi bili uporabniki najbolj zadovoljni, če bi se strani posodabljele pogosteje.

PROGRAMI ZA NARODNI SKUPNOSTI

I. TV CAPODISTRIA

Zakaj ni slovenskih podnapisov za zanimive reportaže TV Capodistria?

Gledalec **Z. L.** je varuhinji prenesel pobudo, da RTV Slovenija za oddaje TV Capodistria omogoči prevode s podnapisi v slovenščino, saj so nekatere oddaje zelo zanimive tudi za gledalce, ki ne razumejo italijansko:

»Zanima me, zakaj prevajamo s podnapisi v slovenščino TV Koroška prek Maribora, enako madžarsko, nemško tudi; če govorijo nemško, je prevod v slovenščino in obratno.

Za italijanščino pa ni prevoda. Sam zelo rad pogledam TV Capodistria, ker ima zanimive reportaže, vendar ne razumem italijanščine. Zato bi bil zelo vesel, če bi lahko te reportaže spremljal s slovenskimi podnapisi»

Varuhinja je gledalcu že med telefonskim pogovorom pojasnila razlike med TV Capodistria in TV Maribor. Dodala je, da je podobno pobudo gledalke prejela že njena predhodnica, ki je v poročilu za julij 2021 pojasnila, da ima TV Koper-Capodistria zgodovinski status posebnega TV-kanala za italijansko narodnostno skupnost, kjer je dovoljeno predvajati program v jeziku narodne skupnosti. Če bi se te vsebine predvajale na nacionalnih programih (TV SLO 1, TV SLO 2 ali TV SLO 3), bi morale biti po zakonu prevedene in predvajane v slovenščini. V poročilu za julij 2021 je še zapisano, da je pomočnik generalnega direktorja RTV Slovenija Antonio Rocco napovedal, da si bodo v uredništvu TV-programa za italijansko narodnost prizadevali, da bi podnaslovili nekaj oddaj in jih ponudili v predvajanje na programih nacionalne televizije.

Varuhinja je dodala, da bo na seji Programskega odbora za italijanski narodnostni program preverila, ali in koliko tega se je uresničilo. Ne glede na to bo dala **POBUDO**:

»RTV Koper-Capodistria naj v sodelovanju s TV Slovenija poskusi zagotoviti podnaslovitev dela oddaj TV Capodistria v slovenščino.«

To pobudo bo pridružila že najavljeni pobudi, ki jo je zapisala v priporočila za Programsko-produkcijski načrt za leto 2023, da z več sinergijami med TV Slovenija in regionalnimi in manjšinskimi programi TV Slovenija poveča prisotnost regionalnih in manjšinskih vsebin na osrednjem nacionalnem TV programu. To je pomembno tudi z vidika poglobitve stikov in razumevanja obeh manjšin, za kar mora javna RTV izkazovati posebno skrb.

RTV SLOVENIJA

I. JEZIKOVNA KULTURA

Praznujejo ali praznujemo katoliški praznik?

Gledalca **V. S.** je zmotilo nagovarjanje v napovedniku katoliškega praznika.

»Ne razumem, zakaj voditelji oz. voditeljica vedno napovejo, da danes katoličani praznujejo (v 3. osebi množine) in ne v 1. osebi množine. Kot da ni niti enega na TV SLO katoličana.«

Varuhinja je gledalcu posredovala odgovor urednice dnevnoinformativnih oddaj **Vesne Deržek Sovinek**:

»Voditelji se v skladu z dogovorom z lektorsko in uredniško odločitvijo ravnajo po načelu splošne rabe, zato tudi v primeru enega največjih katoliških praznikov gledalca praviloma nagovarjajo v 3. osebi množine. Velja pa razmisliti tudi o drugačni rabi.«

Gledalec se je odzval:

»Hvala, na HRT govorijo o *blagdanih* v 1. osebi in je prav simpatično.«

»V koliko finalov se je uvrstila Anja?«

Bralka **A. J.** je v odzivu napisala, da postaja znanje slovenščine vse slabše, tako med Slovenci nasploh kot tudi na RTV Slovenija, kjer jo v ušesih najbolj zbode nepravilno sklanjanje besed, napačna uporaba določne in nedoločne oblike ter zanemarjanje dvojine. Zapisala je še:

»Nadaljevanje šolanja napovedovalcev, voditeljev oddaj in novinarjev, ki se vključujejo s prispevki, lahko ključno prispeva k nivoju znanja celotne populacije gledalcev in poslušalcev. Ivan Lotrič, Eva in Jure Longyka, Mario Galunič in še kateri, ki se ga ne spomnim, negujejo jezik in skrbijo, da smo poslušalci "napolnjeni" s slovenščino in si bogatimo ali pa vsaj ohranjamo znanje.«

Kot primer vprašljive rabe dvojine pa izpostavila primer naslova »Anja Osterman uvrščena v dva finala« in vprašala:

»V koliko final se je uvrstila Anja?«

Odgovor **varuhinje**:

»RTV Slovenija ima še vedno močno lektorsko in jezikovno službo, ki bdi nad večino vsebin in tudi vzgaja napovedovalce in ostale govorce in govorke pred mikrofonom. Tudi način govora je večinoma še vedno umirjen oziroma primeren glede na tip oddaje, izreka zborna, naglaševanje večinoma primerno. Se pa seveda dogajajo napake. Nanje me opozarjajo tudi gledalci, bralci in poslušalci, opozorila pošljem ustvarjalcem in večinoma jih sprejmejo z zavedanjem, da se morajo še bolj potruditi in da je to nikoli končano delo. Vašo pripombo o uporabi besede "finale" na MMC sem (brez vaših osebnih podatkov) poslala vodji lektorjev na MMC. Odgovoril je:

»Beseda oz. slovarsko gledano frazem finale je v vseh normativnih priročnikih označen kot samostalnik moškega spola, zato tu je zapis v naslovu pravilen. Verjamem pa, da nas včasih jezikovni čut tudi zavede, zato morda zapisano ne zveni pravilno oz. ustrezno. Spodaj prilagam še izpisa iz Slovarja slovenskega knjižnega jezika in Slovenskega pravopisa:

[finále](#) finála samostalnik moškega spola (e-Pravopis)

[finále](#)-a m (â)

1. šport. zadnje in odločilno tekmovanje izbranih, najboljših: naše moštvo je prišlo v finale; reprezentanca se je uvrstila v finale; finale za prvenstvo gimnazije v namiznem tenisu

2. knjiž. zadnji del kakega dela, dogajanja; [zaključek](#), [konec](#)¹: finale drame, romana

3. glasb. zadnji stavek večstavčne instrumentalne skladbe ali zadnji del opernega dejanja: simfonija je izzvenela v mogočnem finalu (SSKJ)

[finále](#) -a m (â) uvrstiti se v ~; publ. ~ drame konec, zaključek; glasb. ~ simfonije (Slovenski pravopis)

Lektoriranje na MMC-ju je velikokrat podvrženo hitrosti in veliki količini objavljenih novic, zaradi kadrovskih in finančnih omejitev pa žal velikokrat ne zmoremo dovolj hitro sproti odpravljati vseh anomalij in napak. Hkrati pa si vseeno močno prizadevamo, kolikor nam to dopuščata časovni in kadrovski razpon, da bi jezik na portalu sledil normi, slogovni ustreznosti, pravilom ter krepil jezikovni občutek in zaupanje bralk in bralcev vanj. Zavedamo se, da ste naši bralke in bralci pozorni na jezik in da upravičeno pričakujete najvišjo raven izražanja in jezikovne kulture na RTV-ju kot braniku strokovnosti in kompetentnosti.««

II. OGLAŠEVANJE

»Spet te "reklame"!«

Gledalka **M. K.** je potožila nad motečimi oglasi in še posebej TV-prodajo.

»Kako je mogoče, da skoraj vsakokrat, ko preklopim na TV SLO, se mi pojavijo reklame Sensilaba ali Herte Kosmina. Še sreča, da lahko spremljam programe italijanske TV. Res žalostno.«

Odgovor **varuhinje**:

»Hvala za vaše pripombe. Niste edini, ki se pritožujete nad oglasi. Oglasov na RTV Slovenija ni več, kot jih dovoljuje zakon, in teh je manj kot na komercialnih TV. A kljub temu jih je veliko in so za gledalce obremenjujoči, še posebej pa t. i. TV prodaja, kamor spadajo oglasna sporočila s Herto Kosmina. A to je razprava za zakonodajalca - Državni zbor, in širšo javnost, da morda premisli, ali bi bilo nemara smiselno oglasni del na RTV Slovenija še bolj omejiti ali celo ukiniti. V tem primeru bi bilo potrebno zagotoviti izpad prihodkov iz drugih virov. Delež prihodkov RTV SLO iz oglasov je sicer nekajkrat manjši kot delež prihodkov iz RTV-prispevka, zato to ni neizvedljivo.«

Varuhinja je glede oglasov na podlagi pripomb gledalcev v Priporočila za Programsko produkcijski načrt za leto 2023 zapisala:

»Moteči oglasi: skoraj ni meseca brez pripomb gledalcev, da je preveč oglasov; motijo jih zlasti znotraj ene oddaje, veliko pritožb je na TV prodajo. Tudi ta pripomba ni namenjena programskim ustvarjalcem, temveč odločevalcem o RTV Slovenija.«

Na septembrski seji, na kateri je predstavila priporočila, pa je dodala:

»Deloma na radio, še bolj na televizijo, se nanaša priporočilo za premislek o oglasnih oddajah oziroma TV prodaji. Pri televiziji je na oglase še eno priporočilo – oddaj z več gosti, kjer se razvije razprava, ne prekinjati z oglasnimi bloki. To priporočilo bo v teh finančnih razmerah verjetno brez učinka, toda kot varuhinja pravic gledalcev, ki jih to zelo moti, moram to priporočiti, četudi kot težko izvedljiv ideal.«

III. TEHNIČNE ZADEVE

Moteči klici na napačno telefonsko številko

Gledalec **M. P.** se je pritožil, ker je zaradi neustrezne pisave, s katero je (bila) navedena kontaktna telefonska številka ob predvajanju dobrodelne oddaje, prejel večje število napačnih klicev:

»Prosim, da ob vaših kontaktnih oddajah, največkrat gre za dobrodelne oddaje, na zaslonu povečate razločnost in velikost pisave, s katero imate navedeno kontaktno telefonsko številko.

Ker imate številko navedeno s premajhno ali nerazločno pisavo, ljudje ne preberejo pravilno in se pri klicanju pogosto motijo ter pokličejo našo številko. Tako npr. sem v četrtek, 25. avg. '22, po 20. uri, ko ste imeli na sporedu neko oddajo v povezavi z gasilci, na ta račun prejel kakih 50 klicev, kar je bilo še posebej moteče zato, ker sem pričakoval drug zelo pomemben klic. Ne glede na slednje, so ti napačni klici, ki jih povzročate s svojimi akcijami, v vsakem primeru precej moteči. Ta četrtek se to ni zgodilo prvič, pač pa se dogaja redno ob vsaki vaši kontaktni akciji, ko neprimerno prikazujete št. 01 472 00 11. Začelo se je tudi ta trenutek, ko očitno ponavljate oddajo!!

Prosim, da v vezi tega uredite vse potrebno, da do teh nevšečnosti v prihodnje ne bo več prihajalo.«

Varuhinja se je gledalcu zahvalila za poslano opozorilo in ga poslala vodji TV produkcije, od koder je **mag. Bogdan Zupan**, samostojni strokovni sodelavec specialist za področje vizualne podobe, odgovoril:

»Opravičujemo se vam za nevednosti ob predvajanju naše oddaje. Doslej v povezavi z vidnostjo klicnih števil na dobrodelnih projektih nismo imeli negativnih odzivov, zato se vam za vašo intervenco zahvaljujemo. Vsekakor bomo zadevo proučili in povečali berljivost napisov.«

Vanja Vardjan, v. d. odgovornega urednika Razvedrilnega programa, se je prav tako zahvalil za opozorilo in zapisal, da bodo v bodoče poskrbeli za bolj jasno zapisane številke v prenosu.

»Zato menim, da je bil odziv pristojnih zelo hiter in ustrezen in upam, da do podobnih nevednosti v prihodnje ne bo več prihajalo,« je še zapisala **varuhinja**.

IV. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM

Zrcalo tedna: zakaj ni zvočnih podnapisov za slepe?

Poklical je gledalec **M. D.**, ki ga je zanimalo, zakaj Zrcalo tedna (7. 8. 2022, TV SLO 1) ni imelo zvočnih podnapisov.

»Sem gledalec s slabim vidom. Končno lahko gledam TV z zvočnimi podnapisi za slepe. Zrcalo tedna 7. 8. 2022 ni imelo zvočnih podnapisov, Šport za njim so bili. Zakaj? Upam, da bo še več zvočnih podnapisov v prihodnje.«

Varuhinja je vprašanje naslovila na vodjo Službe za dostopnost programov **Matejo Vodeb**, ki je odgovorila:

»Storitev zvočnih podnapisov žal še ni omogočena za vse oddaje. Delovanje je odvisno od produkcijskega postopka realizacije oddaje. Načrtujemo, da bodo zvočni podnapisi do konca letošnjega leta omogočeni za vse informativne oddaje, tudi za oddajo Zrcalo tedna.«

Odmevi: Sinhronizacija tujejezičnih govorcev

Gledalec **B. S.** se je odzval na oddajo Odmevi (11. 8. 2022, TV SLO 1), ker tujejezične izjave niso bile sinhronizirane.

»Nocoj sem si ogledal prvi del oddaje Odmevi. Razočaran sem in ogorčen nad naslednjimi dejstvi:

- voditelj oddaje je več minut vodil pogovor z osebo iz Splita v tujem jeziku;
- več minut so prikazovali komemoracijo in komentarje v zvezi s smrtjo novinarja, zopet vse v tujem jeziku.

Res je, da so vse skupaj podnaslovili s podnapisi v slovenščini, vendar sprašujem vas tole: kako naj slabovidna ali slepa oseba sledi več kot desetminutnemu prispevku, če tujega

jezika ne razume? Sam sem se nekako prebil skozi podnapise, s tem, da sem se praktično z nosom približal ekranu, ker slabše vidim. Kako pa to naredijo popolnoma slepi?

Pa še tole: zaradi bližine meje in kakovosti programov spremljam večinoma italijanske TV korporacije (Rai, Mediaset ...). Tam se niti pod razno ne bi moglo pripetiti, da bi novinar, ki vodi oddajo, postavljajal intervjuvancu vprašanja v tujem jeziku, če pa se to izjemoma že zgodi, to obvezno sinhronizirajo v italijanščino, kakor tudi odgovore sogovornikov.

To pomeni spoštovati domače gledalce in nenazadnje tudi plačnike naročnine, da ne govorimo o šibkejših in slabovidnih /.../«

Iz odgovora **varuhinje**:

»V odzivu ste izpostavili zanimivo tematiko, pomembno tako z jezikovnega kot tudi nacionalnega vidika, ki pa jo javne RTV rešujejo različno. Radijski programi seveda vse tujejezične izjave sinhronizirajo, ker drugega načina imajo. Pri televizijah sta uveljavljena dva koncepta. En je prevod s sinhronizacijo, kar dosledno uporablja italijanska javna RTV RAI. Severnoevropske države uporabljajo večinoma podoben način kot RTV Slovenija – prevajanje tujih govorcev večinoma s podnapisi ali s kombinacijo govora in podnapisa. Z razvojem tehnike in tehnologije pa je tudi na RTV možna kombinacija podnapisov in govorne sinteze oziroma zvočnih podnapisov. RTV Slovenija je na tem področju zelo dejavna že nekaj let, saj je v želji, da bi omogočila spremljanje oddaj tudi osebam z okvaro vida, to tehniko dobro razširila na že kar veliko oddaj. Tako so zdaj vse dnevnoinformativne oddaje, tudi Odmevi, dostopna z zvočnimi podnapisi v slovenščini. Tu navajam nekaj pojasnil **Mateje Vodeb**, vodje Službe za dostopnost:

»RTV Slovenija za osebe z okvaro vida, ki ne zmorejo prebrati podnapisov, že nekaj let omogoča storitev zvočnih podnapisov. Zvočni podnapisi se generirajo avtomatsko s pomočjo sinteze govora. Storitve je bila uvedena v sodelovanju z Zvezo slepih in slabovidnih in je pri uporabnikih z okvaro vida zelo priljubljena, saj na podoben način v vsakdanjem življenju s pomočjo sinteze govora dostopajo tudi do drugih tekstov v elektronski obliki. Več o storitvi lahko preberete na naslednji povezavi: <https://www.rtv slo.si/dostopno/zvocni-podnapisi>. Zvočni podnapisi so omogočeni pri dnevnoinformativnih in tujih dokumentarnih oddajah in jih je možno spremljati sočasno s predvajanjem oddaje ter pri ponovitvah.

Na tak način storitev zvočnih podnapisov omogočajo tudi druge države (na primer Nizozemska, Belgija, Danska, Švedska, Norveška), ki tradicionalno pri tujejezičnih delih programa uporabljajo podnapise. Italija pa spada v skupino držav, kjer tradicionalno uporabljajo sinhronizacijo v domači jezik za tujejezične dele programa. Sinhronizacija v domač jezik je bolj dostopna tehnika za osebe z okvaro vida, podnapisi pa za osebe z okvaro sluha, saj zvočno sinhroniziranjem

programu ne zmorejo slediti. Zato različne države glede na način realizacije prevodov izvajajo tudi posebne tehnike za dostopnost za osebe z okvaro vida ali sluha. Za osebe, ki ne slišijo, podnaslavljamo vsebine v slovenskem jeziku prek teleteksta ter opremljamo z znakovnim jezikom za gluhe. Za osebe s kognitivnimi motnjami pripravljamo tudi novice v tehniki lahkega branja.

Preverila sem delovanje zvočnih podnapisov v Odmevih dne 11. 8. 2022. Med pogovorom voditelja z gostjo Majo Sever, ki se je nahajala v Splitu, so zvočni podnapisi delovali korektno. Brez napak so delovali v prispevku o smrti novinarja Vladimirja Matijanića kolegice Marte Razboršek ter v prispevku o požarih v Grčiji. Oddaja je bila tako v celoti dostopna za osebe z okvaro vida.«

Zvočni opisi niso enaki kot sinhronizacija in niso na voljo kar samodejno. Dostopni so na dodatnem zvočnem kanalu, ki si ga nastavite v jezikovnem meniju svojega sprejemnika TV signala. Zvočni opis se vam bo nato pri tako opremljenih oddajah vklopil samodejno. Oddaje z zvočnim opisom si pozneje lahko ogledate tudi v spletnem arhivu Multimedijskega centra RTV Slovenija na <https://4d.rtv slo.si/>. Najhitreje do oddaj v spletnem arhivu dostopate na portalu www.dostopno.si na povezavi <https://www.rtv slo.si/dostopno/zvocni-opis>. Varuhinja je v nadaljevanju gledalcu podrobneje pojasnila, kako si lahko nastavi zvočni opis.«

Varuhinja je ob koncu še zapisala:

»Verjetno ob vsem navedenem niste najbolj zadovoljni z odgovorom. Nič namreč ne kaže, da bi TV Slovenija razmišljala o sinhronizaciji tujejezičnih govorcev. Bom pa vašo pobudo objavila v mesečnem poročilu in nanjo opozorila na sejah pristojnih komisij in tako dobila še kak argument za ali proti enemu ali drugemu načinu podnaslavljanja tujejezičnih govorcev. V primerih, ko tujejezični sogovorniki dovolj razumejo slovenski jezik, pa bi novinarji lahko vsaj vprašanja postavljali v slovenskem jeziku.«

V. RTV-PRISPEVEK

Trije gledalci so na e-naslov varuhinje naslovili vprašanja, povezana z odjavo RTV-prispevka. Varuhinja je, med drugim, posredovala pri urejanju problematike, povezane z odjavo RTV-prispevka, pri gledalcu, ki dela v tujini. Ob odgovoru Službe za obračun RTV-prispevka gledalcu, da so uredili odjavo na podlagi pojasnil in posredovanih dokazil, je zapisala:

»Veseli me, da je pristojna služba vašo pritožbo oziroma odjavo uredila. Manj vesela pa sem, da tega ni storila že po vaših prvih dopisih in da vam tega ni dovolj utemeljeno pojasnila. Zato ji bom priporočila, da v prihodnje na tem področju ravna skrbneje in pravno neoporečno.«

Za RTV Slovenija ne plačujete naročnine, ampak prispevek

Gledalka **A. P.** se je zaradi nezadovoljstva s programom RTV Slovenija obrnila na varuhinjo z vprašanjem, kako lahko odpove plačevanje RTV-prispevka:

»Spoštovana varuhinja Zavedam se, v kakšni nezavidljivi situaciji ste. Enako doživljamo tudi gledalci. Ampak program RTV1 ni več prebavljiv. Ukinjene so vse boljše oddaje, pogovori, filmi, nadaljevanke se ponavljajo, dolžina reklam zavzema vsaj tretjino časa oddaje, torej plačujemo tudi čas oddajanja reklam. TV1 ne gledamo več. Za čas do sprememb programov, spremembe vodstva, uvedbe nekaterih starih pogovornih oddaj, bi želeli odpovedati naročnino. Kako lahko to uradno naredimo?«

Iz odgovora **varuhinje**:

»Žal vam moram uvodoma pojasniti, da za RTV Slovenija ne plačujete naročnine, temveč prispevek. RTV-prispevek je parafiskalna dajatev, določena z zakonom. Ker torej ni predmet prostovoljnega naročniškega razmerja, tudi ne gre za naročnino in je ni možno odpovedati. Obveznost RTV-prispevka temelji zgolj na posesti oziroma uporabi naprav, ki omogočajo sprejem programov. Z vidika RTV-prispevka ni relevantno, za katere namene se naprave dejansko uporabljajo. Z zbranimi sredstvi se financira delovanje celotnega javnega medijskega servisa, ki ne vključuje le 5 televizijskih programov (TV SLO 1, TV SLO 2, TV SLO 3, TV Koper-Capodistria, TV Maribor), temveč tudi osem radijskih programov, teletekst, novičarski spletni portal, digitalni spletni arhiv, dostopnost vsebin za gluhe in slepe, raznovrstne izvirne vsebine in programe, ki so javnega pomena (otroške, izobraževalne, kulturne, verske, za avtohtone narodnostne skupnosti itd.), glasbeno produkcijo s simfoničnim orkestrom, digitaliziranje filmske dediščine, oskrbo prizemnega digitalnega omrežja, sofinanciranje neodvisne slovenske filmske produkcije itd.«

Varuhinja je gledalki v odgovoru podrobneje pojasnila, kateri zakoni opredeljujejo in urejajo področje RTV-prispevka in kdo lahko uveljavlja oprostitev plačila RTV-prispevka. In v nadaljevanju zapisala:

»Glede ostalih pripomb pojasnujem, da so bile s Programsko-produkcijskim načrtom za leto 2022 ukinjene oddaje Zvezdana, Moje mnenje, Politično, Globus in Točka preloma. Na novo so bile uvedene oddaje Arena, Panorama, Sobotno popoldne, Ah, ta leta! Na sporedu ostajajo, med drugim, oddaje Utrip, Zrcalo tedna, Panoptikum in vse daljše tematske oddaje kulturnega uredništva. Tudi oddaji Tednik in Tarča, ki pa ju v poletnih mesecih, kot vsa leta doslej, ni na sporedu oziroma je (pri Tedniku) le izbor starih oddaj. Filmski in dokumentarni program ni ukinjen ali bistveno drugačen ali okrnjen kot v prejšnjih letih. Če ste samo gledalka TV Slovenija, v poletnem času res lahko dobite vtis,

da plačujete RTV prispevek za "nič". Kot je objavilo že prejšnje vodstvo RTV, je poleti pred televizijskimi zasloni manj gledalcev kot v preostalem delu leta, zato večina televizij ponavlja prej posnete oddaje. Televizija Slovenija mora po zakonodaji spoštovati kvote evropskih avdiovizualnih del, kvote slovenske produkcije in kvote slovenske neodvisne produkcije, prav tako mora določeno število premier predvajati v najbolj gledanih terminih. Vse to vpliva tudi na oblikovanje poletne sheme.

Oglasi nikakor ne morejo zavzemati tretjine oddaje, ker je količina oglasov na RTV Slovenija omejena z Zakonom o medijih in z Zakonom o avdiovizualnih medijskih storitvah. Nadzor nad upoštevanjem pravil izvaja Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (AKOS). Veljajo urne kvote, po katerih je v osrednjem TV-času med 18. in 23. uro dovoljeno predvajati največ 7 minut oglasov na uro, v ostalih delih dneva pa največ 10 minut na uro. Tako je že več let.

S temi navedbami dejstev sem vam skušala vsaj pojasniti delovanje in obseg RTV Slovenija. Morda pa v poletnem času odkrijete kaj zanimivega na eni od radijskih postaj RTV, ki imajo zelo pester in kakovosten program. Naj dodam še to, da je že v pripravi nov Programsko-produkcijski načrt za leto 2023 in upam, da bo prihodnje leto na sporedu več oddaj, ki vam bodo všeč. Kot varuhinja bom zanj na podlagi pripomb gledalcev, poslušalcev in uporabnikov RTV vsebin pripravila nekaj priporočil.«

V katerih primerih sem oproščen plačevanja RTV-prispevka?

Gledalca in poslušalca **I. M.** pa je zanimalo, ali lahko odjavi RTV-prispevek, ker prejema nizko pokojnino.

»Zanima me, če lahko odjavim prispevek za RTV, ker imam majhno pokojnino in mi pride prav vsak evro? Če je možno, vas naprošam, da mi pošljete obrazec za odjavo RTV naročnine.«

Odgovor Pisarne varuhinje:

»Zakon o Radioteleviziji Slovenija določa, da lahko oprostitev plačila RTV-prispevka uveljavljajo naslednje kategorije fizičnih oseb:

- socialno ogroženi;
- invalidi, ki imajo ugotovljeno 100% telesno okvaro;
- invalidi z nižjim odstotkom ugotovljene telesne okvare, toda le v primeru, če prejemajo dodatek za pomoč in postrežbo;
- osebe, ki so trajno izgubile sluh.

Plačevanja RTV-prispevka ste torej lahko oproščeni samo v naštetih primerih. O tem, ali ustrežete tem pogojem, se lahko pozanimате na rtv.prispevki@rtvslo.si, kjer so pod razdelkom [Urejanje zadev RTV-prispevka in obrazci](#) podrobnejša pojasnila in obrazci.«

VI. SPLOŠNO

Javna RTV je v interesu javnosti

Gledalec **G. V.** je v odzivu napisal obširno mnenje glede uravnoveženega poročanja na RTV Slovenija:

»Vsak mesec, ko plačam položnico za RTVSLO, imam cmok v grlu zaradi, po moji oceni in občutku, nepristranskega poročanja /.../ Če lahko, poskrbite, da se najde volja za uravnoveženo poročanje o t. i. levih in desnih političnih tematikah oz. iskanju uravnoveženega komentiranja. Včasih tako očitno favoriziranje levih političnih in ideoloških idej (že če človek preleti naslove) in skrivanje ali distanciranje od komentarjev ali dejstev iz nasprotne strani, je po moji oceni žalostno dejstvo. Glede na to, da RTVSLO financiramo enako tisti, ki podpiramo desno politično opcijo, kot tisti, ki podpirajo levo politično opcijo /.../ Moja želja ni, da bi šli v drugo skrajnost, sploh ne. Zato absolutno nič nimam proti temu, da so tematike in komentarji tudi z levega ideološkega pola, seveda, ker imajo vsi biti pravico slišani na javni RTV /.../ Ker gre za javno RTVSLO je pač potrebno, da se objavljajo ene in druge vsebine, ni pomembno, kaj je nekomu všeč ali ne, kaj je nekomu "progresivno" ali "konzervativno". Potrebno je svobodno govoriti o vsem, ker na obeh straneh se dogajajo žlahtne in slabe stvari. Ker le tako kot družba lahko skupaj rastemo, kar naj bi bilo v interesu vseh.«

Gledalka **J. F.** je v odzivu napisala, da mora javna radiotelevizija delovati v imenu javnosti in izrazila mnenje o programu:

»/.../ Program javne RTV postaja vse bolj nekvaliteten, nivo oddaj se občutno niža, nekateri novi novinarski oz. voditeljski kadri ne sodijo na javno RTV, saj ne dosegajo dovolj kvalitetnega nivoja (tako jezikovnega kot strokovnega) za to delo in se posledično kvaliteta in izbor oddaj nižata! To je javna TV, ki jo naročniki plačujemo, in zato ne želimo, da vodstvo javni medij zlorablja za svoje politične interese in interese kapitala! /.../ Upam, da upoštevate mnenja naročnikov in boste kvalitetnim novinarjem in voditeljem oddaj - tako kot je bila praksa v preteklosti, pustili, da kvalitetno opravljajo svoje delo! /.../ In upam, da varuh opravlja vsaj kakšno funkcijo oz. ima njegovo delo učinek! in ni le lakaj vodstva!«

Iz odgovora **varuhinje**:

»Odgovarjati začejam na koncu: varuh ni lakaj vodstva, ker za to ni nobene potrebe. Institutu varuha je v obstoječih aktih zagotovljena neodvisnost od vseh organov vodenja RTV Slovenija, celo Programski svet, ki varuha imenuje, ga lahko razreši samo iz krivdnih razlogov.

Je pa vloga varuha dokaj omejena na posredniško vlogo med gledalci in ustvarjalci ter na presojo že objavljenih vsebin. Nima pa nikakršne pristojnosti glede kadrovanja.

Na podlagi pripomb gledalcev, ki so se letos precej množično odzvali tudi na ukinitve oddaj Globus, Točka preloma in Politično, sem tudi pripravila več priporočil k osnutku Programsko-produkcijskega načrta (PPN) za leto 2023. Kljub različnim konotacijam in ozadju odzivov je moč iz njih izluščiti skupno **priporočilo: ukinjanje oddaj in uvajanje novih naj bo skrbno pretehtano, ukinjeno oddajo naj po možnosti sočasno nadomesti nova, spremembe naj bodo dobro skomunicirane z gledalci in ustvarjalci.**

Naj pa še dodam, da je na RTV še vedno zelo veliko kvalitetnega programa. Tudi mnogi gledalci na TV pohvalijo kakovostne dokumentarce, izobraževalne oddaje, otroški in mladinski program, oddajo za starejše, tudi Dobro jutro. In veliko stvari na radiu. Oddaja Globus se z novim letom vrača, usoda Studia City še ni znana.«

Pritožba stranke Novi socialdemokrati zaradi neobveščanja o kandidaturi za predsedniške volitve

Na varuhinjo se je obrnila tudi stranka **Novi socialdemokrati (NS)** oziroma v njenem imenu predsednik Programskega sveta NS Žiga Šorli in podpredsednik NS Vladimir Obrovnik s pritožbo, da o njihovem kandidatu za predsednika RS ni bilo v programih RTV Slovenija niti besede.

»Stranka Novi socialdemokrati – NS (naslednica predhodnih Krščanski socialistov – Krekovi socialisti) je naš skupni javni medij RTVSLO obvestila predlaganju Andreja Magajne (sicer predsednika stranke) za kandidata na predsedniških volitvah 23. oktobra 2022. Iz izjave za javnost, ki smo jo na centralne adreme RTV SLO naslovili 15. julija 2002, je bilo tudi razvidno, da je kandidat po mnogih in večkratnih sugestijah ter razmislekih in pomislekih pristal na kandidaturo. Kandidate, ki se že več kot mesec najavljajo, ste v vašem mediju tudi predstavljali. Enim sicer namenjate več pozornosti, drugim manj, a o našem predlogu in kandidatu – niti besede. To je nekorektno tako do naše stranke, ki obstaja že več let, kot do samega kandidata. Andrej Magajna, dolgoletni politik, je eden redkih, ki je tako celovito predstavil program in videnje vloge predsednika republike.

Druga alineja 5. člena govori o celovitem obveščanju, kateremu je zavezan javni medij, a v tem primeru govorimo o popolni medijski ignoranci.

Opomba: Vam ni nič nerodno, ko naglašujeta na veliko : »Do vseh enako« !?

In ravno na ta zgornji člen zakona se v pritožbi na institut varuha gledalcev in poslušalcev tudi sklicujemo. Pričakujemo, da o tej pritožbi obvestite tudi Programski svet RTVSLO.

Andrej Magajna je že ob najavi izrazil bojazen o diskriminatorni obravnavi kandidatov in to ravno v tem obdobju pred uradno kampanjo. Tako Andrej Magajna oz. v Koordinaciji neparlamentarnih strank in list (ki ji predseduje), kjer so opravljali tudi tovrstne raziskave, ugotavljajo, da se javno mnenje v veliki meri odvija ravno v času od razpisa do uradne kampanje.

Od 15. julija ni o kandidaturi pri vas nihče nič vprašal ali komentiral, torej niti kandidata niti stranko. Ob tem, da so bile nekatere kandidatke kar večkrat omenjene v prime time

oddajah. Oziroma, kot rečeno: Najavo je naš skupni javni medij v celoti ignoriral, zato se je kandidat tudi odločil, da odstopa od take nelojalne "tekme".«

Na pritožbo stranke Novi socialdemokrati se je odzval odgovorni urednik Prvega programa Radia Slovenija **Danijel Poslek**:

»V času, ko predvolilna kampanja za predsedniške volitve še ni zastavljena v okviru predvolilnih pravil, so uredniške odločitve tiste, ki presojujejo o umestitvi posameznih vsebin v naše informativne oddaje.

Pri podajanju informacij o kandidatkah in kandidatih za predsednika-co Republike Slovenije smo se odločili, da v informativne vsebine dosledno umestimo tiste, ki javno in uradno predstavijo svojo kandidaturo.

Tako smo do zdaj poročali z različnih javnih predstavitev in novinarskih konferenc, drži pa, da o nameri g. Magajne nismo poročali. Poročali bi takrat, ko bi potencialni kandidat pripravil javno predstavitev kandidature.

Povsem enak pristop smo recimo ubrali pri g. Gregorju Bezenšku, ki je prav tako sprva le pisno napovedal kandidaturo, informacijo o tem pa smo v informativne vsebine umestili, ko je kandidaturo javno predstavil na novinarski konferenci.

Do umika kandidature g. Magajne tudi nismo zasledili nobenega vabila na predstavitev kandidature, niti nobenega javnega dogodka, kjer bi bil gospod Magajna na voljo za izjave ipd.

Zato nikakor ne gre za ignoranco, ampak za dosledno izvajanje uredniške politike, ki vsem potencialnim kandidatom za predsednika-co Republike Slovenije daje enake možnosti programskega časa.«

Na odgovor odg. urednika Radia Prvi se je odzval podpredsednik Nove Socialdemokracije V. Obrovnik, ki se je Danijelu Posleku zahvalil za pojasnilo in dodal:

»Iz njega je razvidno, da je enakopravna obravnava vseh vodilo uredniške politike tudi v obdobju pred samo uradno kampanjo. To vsekakor pozdravljamo /.../ Ste pa poudarili, da morajo kandidati organizirati javno predstavitev za novinarje in ne zadošča le najava po pošti /.../ Predsednik se strinja, da je enakopravnost obravnave zanj ključnega pomena, in če bi bilo temu res tako, ne vidi ovir, da svojo kandidaturo predstavi na posebni tiskovni konferenci /.../ O odločitvi vam bomo sporočili v kratkem /.../«

Odzvala se je tudi **varuhinja**:

»Varuh pravic gledalcev se prvenstveno odziva na že objavljene vsebine v programih RTV Slovenija, deluje pa tudi kot mediator med uporabniki in ustvarjalci. Kot razberem iz vašega dopisa, je med vašo stranko in uredništvu RTV Slovenija prišlo do komunikacijskega šuma. Glede na dosedanje odzive in vprašanja gledalcev in

poslušalcev o načinu predstavljanja kandidatov in kandidatk za predsednika republike namreč ugotavljam, da imajo uredništva (Informativni program TV Slovenija in uredništvo Prvega – primere iz teh uredništev sem do sedaj obravnavala) že pred obdobjem uradne volilne kampanje izdelana okvirna pravila o predstavitev kandidatov in kandidatk. O sprotnih odzivih ali ostalem dogajanju, povezanem s kandidati, pa poročajo po sprotni uredniški presoji. To kaže tudi odgovor odgovornega urednika Prvega programa Radia Slovenija Danijela Posleka, ki ga je poslal vam, meni pa v vednost.

Vaš današnji (16. 8.) odgovor pa dokazuje, da je res prišlo do komunikacijskega šuma, ki bo, kot kaže, odpravljen.

Dodajam še mnenje: veseli me, da ima RTV glede predstavitev kandidatov za predsednika/co države izdelana pravila tudi že v času pred uradno volilno kampanjo, saj takšna jasna pravila omogočajo, da RTV dobro opravi naloge, ki so za javne medije v demokratični družbi bistvene: da omogoči državljanom (volivcem) vsestransko, temeljito in nepristransko seznanitev z vsemi kandidati, ki bodo nastopili na volitvah.«

Varuhinja se je odzvala tudi na pripombo o morebitni diskriminatorni obravnavi kandidatov v pritožbi. Zapisala je:

»Na diskriminatorno obravnavo manjših strank v volilni kampanji sem opozorila tudi v času državnozborskih volitev, ko sem prejela kar precej pritožb majhnih strank in tudi gledalcev, ki so se upravičeno čutili prikrajšani za celovite informacije o vseh kandidatih in vseh strankah. To sem izpostavila v mesečnem poročilu za marec https://img.rtv slo.si/ files/2022/05/16/46_407960735889489938_porocilo-varuhinje-za-marec-2022.pdf in april https://img.rtv slo.si/ files/2022/06/10/46_411612393991307281_porocilo-varuhinje-za-april-2022.pdf, na moj predlog je Programski svet RTV Slovenija sklenil, da v pristojnih komisijah spodbudi razpravo o spremembi zakonodaje na področju, ki ureja predvolilno kampanjo v medijih.

Brez mojega sodelovanja je bil v Državni zbor maja vložen predlog spremembe Zakona o medijih, ki bi vsem radijskim in televizijskim programom, ne samo RTV, določil predstavitve političnih strank in kandidatov ter tako dopolnil 6. člen Zakona o volilni in referendumski kampanji. Predlog zakona sicer ni bil popoln, tudi ni bil deležen poglobljene javne obravnave, ki se mi zdi za take zakonske spremembe nujna, vendar je vendarle imel zametke zmanjševanja diskriminacije nastopajočih na volitvah in večje dostopnosti državljanov do celovitih informacij o vseh strankah in kandidatih, kar je pogoj za kakovostno izražanje volje na volitvah. Predlog zakona je bil v parlamentu zavrnjen.«

Podobno vprašanje kot stranka Novi socialdemokrati je na varuhinjo naslovil tudi poslušalec in gledalec J. N..

Varuhinja mu je v vednost posredovala odgovor odgovornega urednika Radia prvi in odziv predsednika stranke na odgovor odgovornega urednika ter dodala:

»Iz zapisanega je jasno razvidno, da RTV Slovenija nikakor ne blokira g. Andreja Magajne, kot tudi ne drugih kandidatov. Iz zapisanega je tudi razvidno, da ima RTV Slovenija jasno izdelana pravila predstavljanja predsedniških kandidatov tudi že pred časom uradne volilne kampanje, kar je za javni medij zelo pomembno. Očitno je prišlo v komunikaciji med stranko in RTV do šuma, ki bo, kot kaže, kmalu odstranjen.«

»Novinar javnega medija in komercialno-državnega portala hkrati: kršitev poklicnih meril in konkurenčne prepovedi?«

Na e-naslov varuh je prišlo vprašanje T. I., ali je novinar Nejc Krevs z intervjujem, ki ga je opravil za komercialno-državni portal Kulturnik, kršil Poklicna merila in načela novinarske etike.

»Pravkar sem na spletni strani prebrala novico: <https://www.rtv slo.si/slovenija/astavrecko-namigovanja-in-klevete-ki-so-se-pojavile-v-nekaterih-medijih-lahko-samo-zavrnem/637942>.

Iz nje izluščim, da je novinar RTV Slovenija Nejc Krevs letos poleti opravil intervju z ministrico za kulturo, vendar ne za program RTV Slovenija, temveč za komercialno-državni portal Kulturnik, v vlogi novinarja tega portala. Pri prošnji za intervju se je morda zavajajoče predstavil, saj so na Ministrstvu za kulturo - kot je razumeti iz sporočila za javnost - zmotno pričakovali Nejca Krevsa - novinarja RTV Slovenija in ne Nejca Krevsa - novinarja portala Kulturnik /.../

Kot je razvidno na posnetku: <https://kulturnik.si/intervju-z-ministrico-asto-vrecko/> je novinar Nejc Krevs 11. avgusta letos za ta portal opravil enako novinarsko delo kot ga sicer opravlja na RTV Slovenija – zastavljal je novinarska vprašanja in so-vodil intervju z ministrico za kulturo.

Menim, da gre za urgentno zadevo poklicne in etične narave, ki terja resno obravnavo, na podlagi Poklicnih meril in načel novinarske etike, in sicer naslednjih členov:

21 NAVZKRIŽNI OSEBNI INTERESI, PRAVICE IN DOLŽNOSTI – ta člen novinarjem RTV Slovenija prepoveduje, da bi z dejavnostmi v prostem času oz. zasebnimi posli in za svoj račun uporabil/zlorabili svoj položaj na RTV, prepoveduje jim tudi, da bi nepooblaščno uporabljali ime RTV Slovenija za svoj osebni interes ali zaslužek;

21.2 NASTOPANJE IN SODELOVANJE V KONKURENČNIH ELEKTRONSKIH MEDIJIH – ta člen novinarjem RTV prepoveduje, da bi kot novinarji delovali tudi v drugih medijih, razen kot gostje, pričevalci ali žiranti – in še to z izrecno privolitvijo odgovornega urednika; čeprav člen govori le o televizijskih in radijskih objavah, je treba po analogijo enako obravnavati tudi spletne medije, portale in digitalne platforme (upoštevaje dejstvo, da l. 2001, ko so Poklicna merila in načela nastala, praktično še ni bilo interneta, kaj šele digitalnih platform);

7.2. ZAVAJAJOČE PREDSTAVLJANJE– v primeru, da se je pri svojem delu lažno predstavljal kot novinar RTV Slovenija, bi bilo smiselno upoštevati tudi ta člen;
6 ODNOSI Z DRŽAVNIMI OBLASTMI – ta člen bi moral zagotavljati, da novinarji RTV Slovenija ne delujejo v projektih, katerih plačnik je vlada oz. katero od ministrstev, saj bi takšno delovanje lahko ogrozilo novinarjevo nepristransko držo in zahtevano kritično distanco do državnih oblasti. Ali novinar, ki v svojem prostem času opravlja takšno dejavnost, še lahko ohranja nepristranskost in videz nepristranskega novinarja javnega medija? Posebej opozarjam, da je pri intervjujih z ministri za novinarje informativnih programov zapovedana posebna zadržanost, ki jo morajo nadzorovati odgovorni uredniki.

Menim, da je relevantno vprašanje tudi, ali ima za takšno dejavnost novinar RTV Slovenija pisno soglasje svojega nadrejenega in ali ne gre za kršitev KONKURENČNE PREPOVEDI /.../ Ne glede na to pa je bistveno ugotoviti, ali gre za poklicno in etično dovoljeno prostočasno dejavnost novinarja RTV Slovenija. To je tudi vprašanje, ki vam ga zastavljam: ali menite, da je delovanje novinarjev RTV Slovenija v dvojni vlogi (v prostem času še kot novinar nekega drugega medija) poklicno in etično opravičljivo? Ali je v konkretni zadevi novinar Nejc Krevs prekršil Poklicna merila in načela novinarske etike?«

Odgovor varuhinje:

»Vaše pripombe sem anonimizirano, brez vaših osebnih podatkov, poslala odgovorni urednici in novinarju. Odzvala sta se oba.

Novinar **Nejc Krevs** je na očitke odgovoril:

»Na začetku bi rad pohvalil gledalkino ali gledalčevo izjemno poznavanje zakonov in členov RTV Slovenija. Imam občutek, da oseba temeljito pozna tudi erar in druge spletne aplikacije. To je hvale vredno, saj sem bil v zadnjih tednih deležen številnih pritiskov, žaljenj in lažnih obtožb o prejemanju mojih honorarjev na RTV Slovenija, za kar razmišljam, da bi uporabil vsa pravna sredstva v bran mojega dobrega imena.

Intervju sem opravil za nacionalni spletni portal Kulturnik. Do zavajanja, zlorabe ali kršitve dobrega RTV imena ni prišlo. Jasno sem namreč opredelil, da intervju opravljam za Kulturnik. Z intervjujem nisem konkuriral svojemu delodajalcu in nisem ogrozil svoje nepristranske držbe. Kulturnik se ne pojavlja na TV ali radiu. Gre za spletno platformo, namenjeno slovenski kulturi. Skupno točko z RTV pa vendarle ima. Oba, tako javni zavod RTV Slovenija kot Kulturnik, sta nacionalnega pomena. Vedno bom stremel k zagovarjanju nacionalnih in državotvornih interesov, zato sem se s ponosom odzval.

Vprašanja niso bila pristranska. Vzor za opravljanje tovrstnih intervjujev sem dobil pri preostalih novinarskih kolegih z RTV Slovenija, ki prav tako delujejo zunaj hiše z različnimi podjetji, zavodi in drugimi organizacijami.

Vse gledalčeve/gledalkine špekulacije zavračam. Vedno bom deloval v interesu javnega zavoda RTV Slovenija, saj me je ta institucija vzgojila v novinarja in voditelja z visokimi moralnimi in etičnimi normami.«

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Jadranka Rebernik**, ki mi je posredovala odgovor novinarja, je k odgovoru novinarja dodala:

»Pošiljam odgovor novinarja in voditelja Nejca Krevsa na pripombe gledalca. Sama bi dodala, da je kolega Krevs imel moje dovoljenje za to delo, saj veliko drugih novinarskih kolegov iz Informativnega programa ravno tako dela marsikje, tudi v komercialnih projektih, pa mi tega niti ne sporočijo. Kolega Krevs je eden redkih, ki me je prosil za dovoljenje. Sicer pa sem v zadnjih letih večkrat pozvala vodstvo, naj to polje uredi – torej potrebujemo jasno odločitev, ali lahko zaposleni na RTV Slovenija delajo še kje drugje in v katerih primerih je to dovoljeno.«

Varuhinja je po preučitvi vseh zapisov in dejstev zapisala **MNENJE in PRIPOROČILO**:

»Novinar in odgovorna urednica sta ustrezno odgovorila na večino vaših pomislekov. Iz odgovorov izhaja, da **je zaposleni na RTV Slovenija imel soglasje nadrejenega in da ni kršil točke 21 Poklicnih meril** in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, **ki govori o navzkrižnih osebnih interesih**, pravicah in dolžnostih, **niti točke 7.2, ki opredeljuje zavajajoče predstavljanje**. Do tega bi lahko prišlo, če bi se zavajajoče predstavil, vendar je ne samo iz njegovih navedb, temveč tudi iz navedb Ministrstva za kulturo in drugih navedb v tistem času razvidno, da je intervju opravil kot sodelavec portala Kulturnik in ne kot zaposleni na RTV Slovenija.

Glede kršenja točk 21.1 in 21.2 Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki opredeljujeta navzkrižne interese pri poslovnem in programskem sodelovanju ter nastopanje in sodelovanje v konkurenčnih elektronskih medijih, ugotavljam, da v primeru portala Kulturnik ne gre za konkurenčen elektronski medij. K temu me navaja dvoje:

- V Razvidu medijev, ki ga vodi Ministrstvo RS za kulturo, portal Kulturnih sploh ni vpisan in ga torej niti ne moremo šteti kot medij po Zakonu o medijih in posledično tudi ne kot konkurenčni elektronski medij.
- Tudi portal Kulturnik.si se ne opredeljuje kot medij, temveč: »Kulturnik.si je nacionalni spletni portal, na katerem so objavljene vsebine v slovenskem jeziku in je primarno namenjen uporabnikom iz Slovenije, ki jih zanimata

slovenska kultura in umetnost – tako ljubiteljem, ki v kulturi in umetnosti zgolj uživajo, kot tudi kulturnim ustvarjalcem in producentom. Na portalu lahko obiskovalci najdejo napovednik kulturnih dogodkov, kulturne novice, videoposnetke, ponuja pa tudi vpogled v zbirke slovenskih knjižnic, arhivov in muzejev. Portal, katerega lastnik je Ministrstvo za kulturo, upravlja in ureja neodvisna Beletrinina uredniška ekipa.«

Glede širitve definicije konkurenčnega »medija« na spletne in druge platforme, ki jo predlagate, se strinjam, da bi bila smiselna, vendar mora biti vsaj okvirno definirana prej, preden je uporabljena v presoji. Sicer lahko prihaja do arbitrarnih presoj in neenakopravne obravnave, s čimer smo že na robu posegov v človekove pravice.

Dejstvo pa je, da **bi morali Pravilnik o poklicnih merilih in načelih novinarske etike v programih RTV Slovenija čim prej posodobiti, da bi vsaj s splošnimi definicijami opredelil res zelo široko paleto javnih objav in nastopov, ki bi jih lahko opredelili kot konkurenčne.** Na to sem opozorila že ob kandidiranju za varuhinjo. Kot sem obveščena, **dopolnitve Pravilnika o poklicnih merilih in standardih novinarske etike v programih RTV Slovenija nastajajo in upam, da bodo pripravljene in sprejete čim prej.**

Glede kršenja točke 6 ugotavljam, da naročnik in/ali plačnik pogovora z ministrico za kulturo Asto Vrečko ni bila vlada ali ministrstvo, temveč portal Kulturnik.si. Lastnik portala je res Ministrstvo za kulturo, vendar z njim neodvisno upravlja in ureja uredništvo Beletrine. Zato **ne moremo govoriti o kršitvi točke 6 Poklicnih meril, niti o vplivu naročnika intervjuja na morebitno pristranskost ali videz nepristranskosti v nadaljnjem delu novinarja** Nejca Krevsa.

Ob koncu se vam še enkrat zahvaljujem za odziv, na podlagi katerega **bom lahko ponovno PIPOROČILA vodstvu RTV Slovenija, da pospeši pripravo in sprejem posodobljenih Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija tudi zaradi nedorečenosti pri pojavljanju zaposlenih na RTV Slovenija v drugih medijih, spletnih in drugih platformah, na javnih dogodkih in v mnogih drugih primerih, zaradi katerih bi lahko prihajalo do konflikta interesov ali do situacij, ki bi lahko vplivale na nepristranost ali videz nepristranosti.** Na to sem letos opozorila že najmanj trikrat.«

»Preveč zaposlenih in previsoke plače na RTV Slovenija«

Gledalka **L. S.** ni bila zadovoljna z odgovorom varuhinje, ki je njeno pripombo uvrstila v junijsko poročilo, zato ji je **varuhinja** na njeno mnenje, da je »na RTV Slovenija preveč ljudi zaposlenih, kot so bile pa javno objavljene neto plače, so pa visoko nad povprečjem v Sloveniji«, odgovorila:

»Vaše mnenje o številu zaposlenih sem objavila na strani 35 mesečnega poročila za junij, ki sem ga javno objavila, poslala vodstvu RTV Slovenija, vsem odgovornim urednikom in mnogim drugim. Temu lahko dodam le to, da se število zaposlenih s posebnim

programom postopoma zmanjšuje. Plače na RTV Slovenija, ki so bile javno objavljene, so verjetno plače 50 najboljše plačanih na zavodu RTV Slovenija. Tudi v ostalih velikih javnih zavodih in podjetjih je 50 najvišjih plač zagotovo nad slovenskim povprečjem. Za primerjavo povprečnih plač v javnem zavodu RTV Slovenija in povprečno plačo v javnem sektorju in v Sloveniji sem prosila strokovno direktorico za finance **Anico Žgajnar**, ki je posredovala naslednje podatke:

»Pošiljam podatke o povprečni bruto in neto plači na RTV v primerjavi z RS in javnim sektorjem (JS).

Ob tem dodajam pojasnilo, da je izobrazbena struktura na RTV S višja od povprečja v RS in v JS, kar je tudi razlog za nekoliko višje povprečne plače.

Sicer pa so plače v javnem sektorju poenotene, saj velja enaka plačna lestvica za celotni javni sektor.

POVPREČNA PLAČA	jan-dec 2021, v EUR
Povprečna bruto plača v RS	1.969,59
Povprečna bruto plača RTVS	2.433,00
Povprečna bruto plača javni sektor	2.353,29
Povprečna neto plača v RS	1.270,30
Povprečna neto plača RTVS	1.552,01
Povprečna neto plača javni sektor	1.499,70«

Podatki kažejo, da je res tudi povprečna plača na RTV Slovenija višja od povprečne plače v Sloveniji, tako bruto kot neto.«

PRILOGE

Priloga 1: Poročilo varuhinje o Dnevniku 17. 8. 2022

Dnevnik 17. 8. 2022: »Prispevek objavljamo po izrecnem navodilu odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija«

1 ODZIVI GLEDALCEV

Trije gledalci (dva pisno in en po telefonu) so se odzvali na najavo prispevka o prekinitvi poslovnega sodelovanja TV Slovenija z Mladino v Dnevniku 17. 8. ob 19. uri (TV SLO 1 – dostopno na <https://www.rtv slo.si/rtv365/arhiv/174893146?s=tv>, od 14.35 do 17.13). Pred prispevkom Gašperja Petovarja je voditelj Saša Krajnc (na)povedal: »Prispevek objavljamo po izrecnem navodilu odgovorne urednice Informativnega programa Televizije Slovenija Jadranke Rebernik«. Iz odzivov:

»Izražam ogorčenje nad samovoljo voditelja oziroma bralca poročil Saše Krajnc, ki si jo je dovolil ta teden, mislim da v Dnevniku na TVS, ko je vest o prekinitvi sodelovanja TVS z Mladino najavil kot »na izrecno zahtevo urednice Jadranke Rebernik« /.../ Čudi me, da sme Saša Krajnc še pripravljati in brati informativne oddaje. Notranje razprtije in nestrinjanje urednika z urednico ni stvar, ki bi jo moral urednici podrejeni novinar na tak način razglašati. Če je novinar, bi moral vedeti, kaj so pravice in pristojnosti urednika in do kje seže svoboda novinarja v mediju /.../« (K. E.)

»Protestiram nad neprofesionalnim ravnanjem Saše Krajnc, ko je dejal: "... objavljamo po izrecnem navodilu odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija, Jadranke Rebernik", s čemer je za javnost povedal nekaj, kar je za nas gledalce kot vmešavanje odgovorne urednice v oddajo Dnevnik (to je njeno delo) in s tem obrekovanje urednice. Potemtakem gledalci zaključimo, da odgovorna urednica praviloma ne sme urednikovati v oddaji Dnevnik /.../« (F. R.)

»Rad bi izrazil protest zoper napoved Saše Kranjca v Dnevniku 17. 8. pred prispevkom o Mladini in TV. A to, da objavljajo na izrecno zahtevo odgovorne urednice, pomeni, da oni tega ne bi objavili? To je bila novica, ki je bila za objavo /.../ Poziv Repovža, da je treba TV očistiti, je nesprejemljiv. Lahko o tem pove svoje mnenje, ne more pa tega zahtevati. Kot sociolog ne pričakujem sožitja, želel pa bi, da med seboj različni sobivamo. Upam, da se boste o tem izrekli.« (C. K.)

2 ODZIVI PROGRAMSKIH USTVARJALCEV

Varuhinja sem vse pripombe gledalcev v anonimizirani obliki posredovala voditelju, dnevni urednici in odgovorni urednici in jih prosila za odziv: »Vse tri prosim za odziv na očitke gledalcev,

seveda vsakega glede na pristojnosti. Lahko se odzovete na vsak odziv posebej ali na vse pripombe skupaj. Ker so pripombe nekoliko razpršene, morda v pomoč dnevni urednici in voditelju: Zakaj ste se odločili za to pojasnilo? Ali brez izrecne zahteve odgovorne urednice prispevka ne bi objavili? Zakaj ne?»

2.1 ODZIV VODITELJA IN UREDNICE DNEVNIKA

Voditelj **Saša Krajnc** in dnevna urednica Dnevnika 17. avgusta 2022 **Vesna Pfeifer** sta poslala skupni odgovor in »Analizo vsebinskih napak in hierarhičnih kršitev Gašperja Petovarja in Jadranke Rebernik, narejenih v pripravi prispevka in v prispevku samem«. Oboje objavljam v celoti:

»Kot bistveni del pojasnila izpostavljava kontekst in verigo napak, ki sta pripeljala do objave profesionalno spornega in uredniško vsiljenega prispevka ter botrovala najini odločitvi, da gledalce o tem obvestiva s kratko informacijo v napovedi prispevka.

Glede konteksta je bistveno zapisati, da smo novinarji Informativnega programa TV Slovenija že eno leto pod stalnim pritiskom, ki se je začel s krčenjem in ukinjanjem oddaj, ustanavljanjem vzporednega informativnega programa in imenovanjem odgovorne urednice, ki nima podpore kolektiva. V zadnjem obdobju pa se stopnjuje s poskusi političnega vplivanja in poseganja v novinarsko avtonomijo. Vse to so razlogi za novinarsko stavko, ki traja neprekinjeno od 23. maja 2022; o ogrožanju javnega servisa ves čas skušamo seznanjati javnosti, pri čemer sta bila najbolj odmevna stavkovna dogodka 23. maja 2022 in 20. junija 2022.

Vesna Pfeiffer, kot urednica Dnevnika ta dan, prispevka, ki ga je pripravljala novinar Gašper Petovar, ki je takrat delal za uredništvo oddaje Panorama, nisem ne naročila, ne pregledala. O tem, da novinar pripravlja prispevek o covidnih testih v lekarnah, me je na jutranjem uredniškem sestanku seznanila urednica oddaje Panorama. Navodilo vodstva TV Slovenija je namreč bilo, da moramo v Dnevniku objaviti prispevek, ki bo napovedoval določeno vsebino iz oddaje Panorama in da se urednica oddaje Panorama in urednik Dnevnika o tem dogovorita na jutranjem uredniškem sestanku. V popoldanskih urah sem prejela elektronsko sporočilo odgovorne urednice Jadranke Rebernik, da bo vsebine prispevkov iz oddaje Panorama za oddajo Dnevnik izbirala sama. Ko sem nekaj minut po 18. uri poklicala novinarja Petovarja, saj njegovega prispevka o covidnih testih še ni bilo, v planu oddaje tudi ni bilo napovedi in ni bilo imen sogovornikov (to je za produkcijo Dnevnika pozna ura) se je izkazalo, da je tema prispevka druga, prispevek pa neobjavljiv, pripravljen pod vsemi standardi. Več o vsebinskih in hierarhičnih kršitvah in odločitvi, ki sva jo sprejela, najdete v prilogi s podrobno analizo serije napak.

Meniva, da sva delovala poklicno in etično pravilno in da sva s takšnim ravnanjem – edinim možnim epilgom hudih kršitev in napak v pripravi prispevka – storila to, kar gledalci upravičeno pričakujejo od javne televizije. Ogradila sva se od poklicno in etično sporne vsebine, ki ni zadoščala standardom javnega medija, a sva jo bila dolžna objaviti po izrecnem navodilu odgovorne urednice Jadranke Rebernik. Prispevka namreč tudi urednica oddaje Panorama ni naročila, prav tako ni imela možnosti, da bi ga uredniško pregledala. Kot je povedala, je od odgovorne urednice sredi dneva prejela telefonski klic, da mora novinar Petovar, ki je v tistem trenutku že pripravljaj prispevek na drugo temo, pripraviti prispevek o uvodniku Mladine. Zanimivo je, da omenjeni prispevek, ki naj bi bil namenjen promociji oddaje Panorama v Dnevniku 17. avgusta 2022, do danes v Panorami ni bil objavljen.

Pričakujeva, da boste kot varuhinja v obravnavi primera potrdili pravilnost najinega ravnanja, v skladu s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike. Prosiva, da vsem, ki so se pritožili, posredujete vse najine argumente, ter da dopis in analizo v celoti vključite v svoje poročilo. Iskreno upava, da boste gledalce, ki so objavljeno programsko vsebino in voditeljevo opozorilo pospremili z nesprejemljivimi besedami, opozorili na nedopustnost diskvalifikacij in žaljivk. Pričakujeva, da jih boste podrobno seznanili s kontekstom in tudi z dejstvi glede novinarske stavke in pritiskov na novinarsko avtonomijo ter poskusov discipliniranja tistih, ki opozarjajo na kršitve in se zavzemajo za kakovostno javno radiotelevizijo.

**Dnevnik TV Slovenija, 17. avgust 2022, prispevek o odzivih na Mladinin uvodnik
Analiza vsebinskih napak in hierarhičnih kršitev Gašperja Petovarja in Jadranke
Rebernik, narejenih v pripravi prispevka in v prispevku samem**

Glavni problem prispevka je popolnoma nejasen kontekst zaposlovanja na RTV-ju. Gledalci niso dobili niti osnovne slike zaposlovanja v javnem zavodu v zadnjih nekaj letih. Nikjer ni bilo povedano, da je bilo na RTV-ju (za katerega je desetletje veljala skorajda popolna blokada zaposlovanja) v času, odkar je na oblasti sedanje vodstvo, in predvsem z vzpostavitvijo nove oddaje in novega odgovornega uredništva, redno in pogodbeno na novo zaposlenih več novinarjev, voditeljev in urednikov. Prišli so tudi iz medijev, za katere obstaja utemeljen sum strankarskega financiranja. Brez tovrstnega vpogleda gledalec ne dobi osnovnega okvirja za razumevanje novinarskega prispevka.

Kot je jasno zapisano v Poklicnih merilih in načelih novinarske etike v programih RTV Slovenija (v nadaljevanju: Poklicnih merilih): *»Poročila morajo poslušalcem in gledalcem ponuditi dovolj vsestranskih informacij o nekem dogodku ali temi, da bodo lahko oblikovali svoj pogled na določeno zadevo.«* Poklicna merila nadalje opozarjajo, da *»nobeno poročilo ali programska vsebina nista poštena, če ne vsebujeta vseh pglavitnih dejstev; vsebujeta nepomembne podatke na račun najpomembnejših dejstev; nevede ali vede zavajata gledalce in poslušalce; poročevalec uporablja besede ali prijeme, ki kažejo*

na njegovo pristranskost.» V tem smislu je avtor prispevka pomanjkljivo opravil svoje novinarsko delo.

Eden od novoangažiranih sodelavcev, ki jih tematizira omenjeni prispevek, je tudi sam avtor prispevka, namreč Gašper Petovar. Po Poklicnih merilih se je treba izogniti vsemu, kar lahko spodbudi upravičeno domnevo, da je novinar ali javni zavod pristranski ali pod vplivom neke skupine za pritisk, ne glede na to, ali je ta ideološka, politična, finančna, socialna, verska ali kulturniška.

Zato je sporno ne le to, da je Gašper Petovar sprejel novinarsko nalogo, ki je zaradi svoje vpletenosti ne bi smel prevzeti, sporno je tudi dejstvo, da je urednica, ki je prispevek naročila, za pripravo takšnega prispevka angažirala novinarja, ki je v tem smislu v konfliktu interesov. Prav tako je sporno, da urednica, ki je prispevek naročila, ni vztrajala pri tem, da je v prispevku pojasnjen kontekst dogajanja, saj so prispevki namenjeni gledalcem in ne zgolj posvečenim v neko problematiko, torej vodstvu RTV-ja in uredniku Mladine.

Ob pomanjkanju vseh opornih stebrov, ki bi gledalcem pomagali razumeti problematiko, je avtor vpeljal še težko razumljivo sestavo sodelujočih v prispevku. Ni na primer jasno, v kakšni vlogi je v prispevku nastopil urednik spletnega portala Bojan Požar, ki ga javnost na podlagi njegovih člankov in javnih nastopov dojema kot naklonjenega stranki SDS in sedanjemu vodstvu RTV-ja. Kot smo iz javno objavljene korespondence zvedeli nedavno, Požar informacije prejme tudi neposredno od odgovorne urednice Jadranke Rebernik. Še zlasti Požarjeve vloge v tem prispevku ne upravičuje dejstvo, da v prispevku že tako nastopa tudi direktor TV Slovenija Uroš Urbanija, čigar dejanja in politična stališča so v javnosti razumljena kot sorodna političnim usmeritvam stranke SDS.

Poklicna merila jasno opozarjajo: *»Izogniti se je treba vsemu, kar lahko spodbudi upravičeno domnevo, da je novinar ali javni zavod pristranski ali pod vplivom neke skupine za pritisk, ne glede na to, ali je ta ideološka, politična, finančna, socialna, verska ali kulturniška.»* Če je torej novinar, kljub osebnemu konfliktu interesov, vseeno želel pripraviti nepristranski prispevek, zakaj torej ni poiskal ustreznjšega sogovornika? S tem bi zadostil še eni pomembni zahtevi Poklicnih meril: *»Uravnoteženo je treba sporočati ali predstavljati bistvena dejstva in stališča ter ohranjati nepristransko in etično razmerje do vseh oseb, ustanov, tem in dogodkov.»* Prav tako ni upošteval pravila, da *»Ustvarjalci radijskih in televizijskih programov (domači in gostujoči) ne smejo zamolčevati ali zanemarjati podatkov, ki so v nasprotju z njihovim osebnim stališčem in mnenjem.»* Poleg zamolčanega konteksta problematike in poglavitnih dejstev, ki so potrebna za razumevanje prispevka, se ob sogovorniku, čigar udeležbo je težko strokovno utemeljiti, ni potrudil vključiti vsaj enega od strokovnih sogovornikov, kot so nadzorni organi RTV, Svet delavcev, sindikati.

Vse navedene pomanjkljivosti in napake v prispevku dokazujejo, da bi kot urednica Dnevnika morala odigrati svojo vlogo pri zasnovi in pri pripravi tega prispevka. Tisti, ki naše delo poznajo, dobro vedo, da je takšno delo slabo uro pred začetkom oddaje nemogoče opraviti.

Ob vsem tem ostaja še pomembno vprašanje pristojnosti dnevnega urednika. Po utečenem principu delovanja Dnevnoinformativnega programa TV Slovenija nastajajo oddaje v soglasju in profesionalnem dialogu med odgovornim urednikom in urednikom oddaje.

Hierarhijo odnosov v dogovarjanju in posvetovanju opredeljujejo tudi Poklicna merila: *»Obveščanje in posvetovanje potekata praviloma po hierarhičnem načelu: novinarji morajo o svojem delu obveščati nadrejene urednike in se posvetovati z njimi, ti morajo obveščati urednike programov in se posvetovati z njimi, slednji pa z odgovornimi uredniki.«* Ta hierarhija je v konkretnem primeru povsem odpovedala, saj je bila urednica oddaje iz celotnega procesa povsem izključena.

Novinar, ki je nalogo prejel, bi moral poskrbeti (in takšno navodilo tudi dobiti od odgovorne urednice), da bi bila z vsebino in pripravo prispevka pravočasno seznanjena dnevna urednica, kot prva nadrejena v delovnem procesu. Tudi ta razmerja so opisana v Poklicnih merilih: *»Novinarji, uredniki in drugi ustvarjalci radijskih in televizijskih programov RTV Slovenija so dolžni obveščati o svojem delu nadrejene urednike in se posvetovati z njimi, to še posebej velja ob raznih spornih vprašanjih, ki imajo lahko velik javni odmev.«* Prispevek, ki je predmet obravnave, je zagotovo bil takšne narave.

Izvirno napako je storila že odgovorna urednica Jadranka Rebernik, ki je vsebino in pripravo prispevka prikrivala dnevni urednici in ji objavo vsiljevala, čeprav ni bila v skladu s standardi, o uredniških poklicnih in etičnih dilemah pa se ni bila pripravljena strokovno pogovarjati, kar je v izrecnem nasprotju z določili Poklicnih meril: *»Odgovorni urednik, urednik programa, urednik uredništva in urednik oddaje se ne smejo izogniti pogovoru ali odreči nasvet podrejenemu uredniku ali novinarju.«*

V takšnem zaporedju vsebinskih napak in hierarhičnih kršitev mi je kot urednici Dnevnika, ko sem se odločala o poklicno in etično najboljši odločitvi, preostalo malo možnosti: če bi zavrnila objavo prispevka, bi tvegala, da bi mi odgovorna urednica očitala cenzuro; če bi se odločila ustrezno popraviti, predelati ali skrajšati prispevek, bi tvegala, da bi mi novinar očital nedovoljen poseg v avtorsko vsebino. Tako cenzura kot nedovoljen poseg v novinarski prispevek sta s Poklicnimi merili izrecno prepovedani, in veljata za posebej težko kršitev. V bližnji preteklosti, tudi v času, ko je odgovorna urednica Informativnega programa Jadranka Rebernik, so bili očitki takšnih kršitev že predmet obravnave Varuha pravic gledalcev in poslušalcev in Novinarskega častnega razsodišča. V javnosti je odmeval primer, ko naj bi bil predmet nedovoljenega posega oziroma cenzure prav eden od prispevkov Gašperja Petovarja.

Upoštevanje ta kontekst sva urednica in voditelj oddaje presodila, da je prispevek treba objaviti, čeprav ni skladen s profesionalnimi standardi. Presodila sva tudi, da imajo gledalci pravico vedeti, da kot urednica in voditelj ne moreva jamčiti za kakovost prispevka, ki ni nastajal v običajnem delovnem procesu in po običajnih pravilih (skupno definiranje vsebine, zornega kota, žanra in sogovornikov) ter da je kot takšen z vsemi pomanjkljivostmi objavljen po izrecnem navodilu odgovorne urednice. Urednica in

voditelj Dnevnika sva s to odločitvijo tvegala nejevoljo nadrejene urednice, kakor tudi nerazumevanje v delu občinstva.

Pred takšno odločitev sva bila postavljena zaradi verige hierarhičnih in vsebinskih napak naročnice in avtorja prispevka, odgovorne urednice in novinarja. Odločitev sva kot najboljšo možno izbrala v imenu transparentnosti in odgovornosti do gledalcev. Z izgovorjenim stavkom sva jim sporočila, da programska vsebina, ki sledi, ne zadostuje standardom RTV Slovenija.«

2.2 ODZIV ODGOVORNE UREDNICE

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Jadranka Rebernik** je na odzive gledalcev in poziv varuhinje poslala naslednji odgovor:

»Urednica Dnevnika je vedela, da bo imela v oddaji Dnevnik prispevek iz Panorame (takrat smo delali krajšo Panoramino verzijo za Dnevnik). Tekom dneva je prišlo do spremembe teme, Gašper Petovar je bil takrat novinar na oddaji Panorama, ki je spremljal politično dogajanje, zato je bil logičen izbor. Težava je nastala, ker sprememba teme ni bila skomunicirana med urednicama, na sam potek dela ali oddajo Dnevnik pa ni imela nobenega vpliva. Novinar se je pri urednici Dnevnika oglasil ob 18. uri, kar ni pretirano pozno, tako da je bilo časa za pripravo napovedi in pregled prispevka več kot dovolj.

Z moje strani ni bilo nobenega izrecnega navodila, zato je bila takšna napoved, kot jo je prebral voditelj Dnevnika Saša Krajnc, neresnična in nepotrebna.«

2.3 ODZIV UREDNICE PANORAME

Za dodatno razjasnitev okoliščin priprave prispevka sem na dnevno urednico Panorame **Natalio Schlauer** naslovila naslednja vprašanja in od nje prejela odgovore (objavljeni so ob vprašanjih):

- Ali ste vi naročili G. Petovarju prispevek o TV in Mladini? – Ne.
- Ali ste se o tem, da bo za Dnevnik 17. 8. pripravljen prispevek o TV in Mladini, pogovarjali z dnevno urednico Dnevnika V. Pfeifer? – Ne.
- Ali sta se na jutranjem sestanku z dnevno urednico Dnevnika dogovorili, da G. Petovar oziroma Panorama za Dnevnik 17. 8. pripravi prispevek o covid testih? – Da.
- Kdaj je prišlo do spremembe in na čigavo pobudo? – Dopoldan me je odgovorna urednica IP Jadranka Rebernik obvestila, da naj Gašper Petovar pripravi 3-minutno verzijo prispevka o Mladini za Panoramo, krajšo pa da bodo objavili v Dnevniku.
- Ali ste prispevek G. Petovarja pregledali? – Ne. Prispevka nisem videla, ker je bila Panorama tisti dan na sporedu prej kot običajno in do oddaje ni bil pripravljen.

2.4 ODZIV AVTORJA PRISPEVKA

Za pojasnila o tem, kako je potekalo dogovarjanje glede priprave prispevka, sem prosila še avtorja prispevka. Na moja vprašanja:

1. Kako je potekala komunikacija glede priprave prispevka? Kdo in kdaj vam je naročil pripravo prispevka oziroma vas prosil zanj? Je bil ta prispevek narejen namesto prispevka o covidnih testih?
2. S kom ste se posvetovali glede teme, poudarkov, žanra in sogovornikov?
3. Ali ste pomislili, da ste pri pripravi prispevka v konfliktu interesov, ker je bil prispevek posredno vezan na pisanje Mladine o prihodu kadrov na RTV v zadnjem času, med temi kadri pa ste tudi vi?
4. Zakaj o vsebini prispevka niste obvestili dnevne urednice Dnevnika?
5. Zakaj ste za tretjega sogovornika izbrali Bojana Požarja?

je avtor prispevka **Gašper Petovar** odgovoril:

1. Prispevek o Mladini mi je po sestanku urednikov naložila dnevna urednica Panorame Natalia Schlauser. Dan prej sva bila dogovorjena, da delam covid teste, kot rečeno, mi je po sestanku urednikov spremenila temo.
2. Natalia mi je po sestanku zatrdila, da so se uredniki med sabo dogovorili, da naredim za Panoramo daljši prispevek (3 min.) in za Dnevnik krajšo verzijo (2 min.) Glede na to, da zaupam urednikom, je bil to zame *done deal*. Glede sogovornikov sem se posvetoval z Natalio, ki ni imela pripomb.
3. Nisem bil, nisem in nisem mislil, da sem v konfliktu interesov, ker svoje delo opravljam profesionalno in nepristransko. Nepristranskost je bila vidna tudi neobremenjenemu gledalcu, ki je imel predstavljeno plat tako Mladine kot RTV.
4. Kot rečeno sem se glede prispevka pogovarjal z Natalio in nikoli nisem dobil vtisa, da stvari niso usklajene z Dnevnikom. Če bi dobil občutek, da na Dnevniku niso obveščeni glede prispevka, bi se zagotovo posvetoval tudi z Vesno.
5. Zakaj sem za 3. sogovornika izbral Požarja? Ker od kopice komentatorjev, ki sem jih klical, nihče ni imel časa, da bi jih posnel v času, da bi lahko pravočasno končal prispevek.

3 PRESOJA VARUHINJE

3.1 KONTEKST DOGAJANJA IN PRISPEVKA

Voditelj in urednica med razlogi za takšno odločitev izpostavljata »kontekst in verigo napak, ki sta pripeljala do objave profesionalno spornega in uredniško vsiljenega prispevka«.

Pri tem pa **kot kontekst odločitve napačno navajata pritiske na novinarje in stavko novinarjev Informativnega programa**, saj to z omenjeno odločitvijo ni povezano. **Kontekst odločanja o objavi prispevka je bilo celotno dogajanje 17. 8. 2022, ki je bilo pomembno za uredniško presojo, ali ta prispevek sodi v Dnevnik ali ne.**

Prvo vprašanje, ki si ga mora dnevni urednik in uredništvo Informativnega programa postaviti ob vsakem dogodku, je, ali je dogodek pomemben za objavo oziroma za širšo javnost. Na to vpliva več dejavnikov - od pomena dogodka, njegovih akterjev, posledic, povezanih oseb, do števila in pomembnosti drugih dogodkov tega dne, odziva javnosti ... Prekinitev poslovnega sodelovanja TV Slovenija s tednikom Mladina sama po sebi ne bi bila dovolj pomembna za objavo v osrednji informativni oddaji nacionalne TV, če ne bi imela širšega konteksta: bila je demonstrativen odziv direktorja oziroma kolegija direktorja nacionalne TV na zapis odgovornega urednika Mladine, ki naj bi po direktorjevem mnenju s pozivom k "očiščenju zavoda" z odpovedmi vsem zaposlenim, ki so na javni zavod prišli v zadnjih dveh letih, »prestopil mejo kulturnega in strokovnega izražanja osebnega mnenja«. Dodatno težo in družbeni pomen sta dogodku dala velik odziv javnosti v medijih in na družbenih omrežjih že na Mladinin uvodnik ter podobno velik odziv javnosti na odločitev direktorja TV Slovenija.

Da je to novica, pomembna za širšo javnost, je ta dan (17. 8.) ocenila večina slovenskih medijev. Nekaj primerov: portal Siol je o tem obširno poročal ob 9.45, spletna stran Dela ob 10.55, portal N1 ob 13.15, spletni Dnevnik ob 13.35, STA ob 13.50, MMC oziroma portal rtvslo.si ob 17.51, Reporter 18. 8. ob 8. uri in dopolnjeno 22. 8. ob 18.14.

Ta kontekst je torej vsekakor govoril v prid objavi tega dogodka oziroma vsebine tudi na TV Slovenija. Celo več: neobjava teme o dogajanju v lastnem zavodu, o katerem so dokaj obširno poročali mnogi mediji in o čemer se je razvnela tudi precej burna polemika na družbenih omrežjih, bi lahko nakazovala na cenzuro ali samocenzuro. Ta pa je v javnem mediju še posebej problematična.

Dnevna urednica je – zaradi napačne presoje konteksta - napačno presodila, ali je odpoved sodelovanja TV Slovenija s tednikom Mladina primerna za objavo v Dnevniku. To bi lahko in morala presoditi že sama. V množici dogodkov z različnimi pomeni in težami, ki se tekom dneva pojavljajo in usihajo, spreminjajo in dopolnjujejo, je izbira vsebin, ki bodo zvečer dobile prostor v Dnevniku, seveda izjemno zahtevno delo, ki se skladno s spreminjajočo se hierarhijo dogodkov dopolnjuje ves dan. Pri tem kak dogodek zlahka izpade zaradi napačne presoje pomena dogodkov. Zato dnevni urednik pri tem ni sam, tekom dneva se lahko večkrat posvetuje z drugimi uredniki in novinarji, spremlja objave na spletnih medijih. Dnevna urednica Dnevnik 17. 8. niti po več objavah tega dogodka v spletnih medijih ni presodila, da bi bilo to potrebno objaviti tudi v Dnevniku, iz njenega odgovora tudi ni razvidno, da bi se o tem posvetovala z urednico dnevnoinformativnih oddaj, z urednico notranjepolitičnih in gospodarskih oddaj ali z odgovorno urednico.

3.2 FOKUS PRISPEVKA

Kot drugi razlog za objavo posebne napovedi voditelj in dnevna urednica Dnevnika navajata, da je bil prispevek profesionalno in etično sporen, da je bil prispevek »neobjavljiv, pripravljen pod vsemi standardi«. Pri tem navajata, da je **»glavni problem prispevka popolnoma nejasen kontekst zaposlovanja na RTV-ju.« To ne drži, saj nekaj, kar ni fokus prispevka, ne more biti njegov glavni problem. Fokus dogodka 17. 8. 2022 in prispevka o njem ni bilo zaposlovanje na RTV Slovenija, temveč odločitev direktorja TV Slovenija, da odpove sodelovanje z Mladino zaradi njenega poziva, naj odpusti vse »strankarske vojščake SDS«, ki so prišli na javni medij v zadnjih dveh letih.** To dokazujejo tudi naslovi prispevkov na to temo v drugih medijih: »TV Slovenija prekinila poslovno sodelovanje z Mladino« (MMC), »TV Slovenija ukinja naročnine na Mladino« (N1), »Urbanija napovedal pravno vojno Repovžu« (Delo), »TV Slovenija zaradi poziva k 'očiščenju zavoda' prekinila sodelovanje z Mladino« (Siol), »Urbanija napovedal prekinitve poslovnega sodelovanja z Mladino, tam mu očitajo manipulacije« (Dnevnik). Tudi vsa besedila so bila osredotočena na dnevne odzive Urbanije in Repovža, le ob koncu so dodala kratko pojasnilo o zaposlovanju na RTV, ki je bilo povod za Repovžev uvodnik.

Tak fokus je imel tudi prispevek Gašperja Petovarja: najprej je povzel del uvodnika v Mladini, dodal izjavo direktorja TV Slovenija Uroša Urbanije o zavržnosti poziva ter dve krajši izjavi avtorja uvodnika Gregorja Repovža, s katerimi je ta potrdil, da stoji za zapisanim. Dodal je še mnenje novinarja Bojana Požarja o uvodniku ter povedal, da je neuspešno poskušal pridobiti izjavo vlade in Ministrstva za kulturo in da se je oglasila evropska poslanka Sophie In 't Veld.

Fokus prispevka je bil pravi in dovolj jasno določen, da je bil prispevek razumljiv tudi širši javnosti, čeprav je bila tema razmeroma ozka in zahtevna. Vsekakor **ne drži navedba, da je avtor kršil člen 1.8 Poklicnih meril** s tem, da je pomanjkljivo opravil svoje delo, ker v prispevku ni orisal zaposlovanja na RTV Slovenija v zadnjih letih. To ni bil predmet prispevka, niti dogajanja 17. avgusta 2022. Vsebina poročila je bila dovolj jasna in je vsebovala vsa poglobljena dejstva že z uvodom avtorja in izjavami Uroša Urbanije in Gregorja Repovža. Prispevku lahko očitamo le, da je bil za to vsebino in pomen dogodka predolg (2,09 minute), lahko bi bil pol minute krajši.

3.3 OČITEK O NEURAVNOTEŽENOSTI PRISPEVKA

Deloma pa drži tretji očitek urednice Dnevnika avtorju, **da je za tretjega sogovornika izbral novinarja Bojana Požarja** in ne še drugih strokovnjakov ali nadzornih organov RTV Slovenija. **Dodatni sogovorniki poleg obeh protagonistov za razumevanje fokusa prispevka niso bili nujni.** Ko se je avtor zanje odločil, pa bi moral zagotoviti njihovo pluralnost. Kot je povedal že v prispevku, je želel o dogajanju pridobiti tudi komentar vlade in Ministrstva za kulturo, ki je pristojno za medije in RTV Slovenija, vendar se nista odzvala. V odgovoru varuhinji pa je pojasnil, da je poleg Požarja povprašal še več drugih komentatorjev, a za snemanje niso bili dosegljivi. Tako je dodal samo še kratek odziv evropske poslanke Sophie In 't Veld. Kljub pojasnilom, s katerimi je zadostil poklicnim merilom, je zaradi nastopa Požarja med delom gledalcev lahko ostal občutek o pristranskosti, **zato bi bilo bolje, da bi se, potem ko ni uspel dobiti več različnih komentarjev, tudi Požarju odrekel.** Sploh glede na to, da je bil prispevek že brez tega celovit in

dovolj dolg. A v tem primeru lahko govorimo le o manjšem zdrs, ne pa o večji kršitvi poklicnih meril, ki bi lahko bili razlog za neobjavo prispevka.

Poleg tega je imela dnevna urednica vse možnosti in dovolj časa, da bi do Dnevnika v dogovoru z avtorjem iz poročila izrezala izjavo Bojana Požarja (ali kar ves zadnji del prispevka). Glede na to, da je po njenih navedbah po 18. uri poklicala novinarja Petovarja, je bil ta dosegljiv in bi na njeno prošnjo verjetno ostal dosegljiv še toliko časa, da bi prispevek pregledala ter se v primeru presoje, da je neprimeren za objavo, z njim dogovorila za umik izjave Bojana Požarja. Izjava je bila dolga 23 sekund, torej bi bil prispevek še vedno dovolj dolg, ostala vsebina bi tudi trdno »stala skupaj« in bi povedala vse potrebno. Tak poseg, opravljen s soglasjem avtorja, je možen in skladen s poklicnimi merili in novinarsko etiko. **Če je poseg opravljen v dogovoru z avtorjem, nikakor ne moremo govoriti o cenzuri.**

3.4 OČITEK O NEPRIMERNOSTI AVTORJA

Kot četrti razlog za neobjavo prispevka urednica Dnevnika navaja konflikt interesov avtorja, ki po njenem izhaja iz tega, da je avtor eden od novoangažiranih sodelavcev, o katerih je pisal urednik Mladine. **O konfliktu interesov, kot ga določajo Poklicna merila v členu 21,** v tem primeru nikakor **ne moremo govoriti.** Sporno bi to lahko bilo le v smislu točke 1.2 Poklicnih meril, ki določajo, da se je treba izogniti vsemu, kar lahko spodbudi upravičeno domnevo, da je novinar pod vplivom neke skupine za pritisk, ne glede na to, ali je ta ideološka, politična, finančna, socialna, verska ali kulturniška. A tudi tu je povezava zelo oddaljena. Res pa je, da bi morala RTV Slovenija, zlasti pa uredništva informativnih programov, stremeti k temu, da bi čim bolj zmanjšala tudi videz pristranosti novinarjev in urednikov, ki lahko izhaja iz povezanosti z določeno vsebino. Pri poročanju o RTV Slovenija je to seveda izjemno težko. V primeru tega prispevka bi bilo idealno, če bi ga pripravil novinar ali novinarka, ki ne bi bil del na novo zaposlenih novinarjev, pa tudi ne del skupine, ki tem zaposlitvam nasprotuje, po možnosti naj bi imel/a tudi zelo nevtralen odnos do direktorja TV Slovenije in do urednika Mladine.

Kot izhaja iz odgovora odgovorne urednice, ta pri izbiri avtorja o tem sploh ni razmišljala, temveč je zgolj dala novinarju Panorame, ki je bil ta dan določen za pripravo prispevka za Dnevnik, delati prispevek z drugo vsebino. Pri tem **ni preverila, ali novinar ni preveč povezan z novo temo ter ali je na voljo kdo od novinarjev, ki je z njo manj povezan.** Vprašanje je sicer, ali je ob kadrovsko precej šibkemu uredništvu Informativnega programa TV Slovenija na dnevni ravni tako strogo izbiranje novinarjev sploh izvedljivo. **Vsekakor pa mora biti to cilj, ki ga mora uredništvo IP TV Slovenija vedno v čim večji meri zasledovati tudi pri poročanju o temah, povezanih z RTV Slovenija, kar zapisujem kot PRIPOROČILO uredništvu.**

Kljub temu se v tem primeru ni potrdilo, da bi bil prispevek zaradi vpletenosti avtorja neobjavljiv, saj v njem ni zaznati pristranosti, o morebitnem vzbujanju videza pristranosti bi lahko govorili le ob izjavi Požarja. A kot že zapisano, to izjavo bi urednica Dnevnika lahko odstranila. Poleg tega bi urednica Dnevnika ob pravilni presoji konteksta dogodka sama sodelovala pri določanju avtorja, sogovornikov in fokusu prispevka.

3.5. OČITEK O UREDNIŠKO VSILJENEM PRISPEVKU IN HIERARHIČNIH KRŠITVAH

Kot razlog za distanciranje od prispevka in zato objavo posebne napovedi pred njim urednica Dnevnika navaja še, da je bil uredniško vsiljen, da ga ni utegnila niti pregledati. To ne drži. Res je, da o njem ni bila obveščena primerno zgodaj. Prejela ga je zelo pozno (nekaj minut po 18. uri), vendar je to še dovolj zgodaj, da bi ga lahko pregledala. Ob tem bi presodila njegovo primernost, imela je tudi dovolj časa, da bi v dogovoru z avtorjem izločila po njenem neprimeren del. Tega ni storila. Namesto tega se je odločila za objavo napovedi pred prispevkom, ki je bila – glede na zapisano – odvečna in neumestna, saj je običajen gledalec iz nje razumel, da ta vsebina v Dnevnik ni sodila in da je prispevek objavila samo zaradi izrecne zahteve odgovorne urednice.

Pri tem ostaja vprašanje, ali je urednica Dnevnika pri tem spoštovala 17. člen Poklicni meril, ki pravi: »Novinarji, uredniki in drugi ustvarjalci radijskih in televizijskih programov RTV Slovenija so dolžni obveščati o svojem delu nadrejene urednike in se posvetovati z njimi, to še posebej velja ob raznih spornih vprašanjih, ki imajo lahko velik javni odmev. /.../ Obveščanje in posvetovanje potekata praviloma po hierarhičnem načelu: novinarji morajo o svojem delu obveščati nadrejene urednike in se posvetovati z njimi, ti morajo obveščati urednike programov in se posvetovati z njimi, slednji pa z odgovornimi uredniki.« Iz odgovora urednice Dnevnika namreč ni razbrati, da bi se o objavi napovedi posvetovala z nadrejeno urednico ali odgovorno urednico in je torej kršila 17.člen Poklicnih meril. Če se je o tem posvetovala oziroma odločitev sprejela skupaj z voditeljem oddaje, pa se postavlja vprašanje, ali je voditelj s soodločanjem o tako pomembni vsebini presešel svoje pristojnosti.

3.6 MNENJE IN PRIPOROČILA

Po presoji vseh odzivov ter oddaje in konteksta njenega nastajanja zapisujem:

- **MNENJE:** Voditelj in urednica Dnevnika 17. 8. 2022 sta objavo napovedi pred prispevkom utemeljila na napačnem kontekstu dogajanja in napačnem fokusu prispevka, napačno ali pomanjkljivo sta utemeljila tudi vsebinske in hierarhične napake, konflikt interesov avtorja ter uredniško vsiljenost prispevka. Z vidika zagotavljanja pravic gledalcev in javnega interesa je pomembno, da so v informativnih oddajah TV Slovenija objavljene vsebine, ki so pomembne za javnost. Vsebina tega prispevka je glede na kontekst dogajanja in vsebino prispevka takšna nedvomno bila, zato je bila objava prispevka utemeljena, objava posebne napovedi pa neutemeljena in neprimerna. Prispevek je nastal in bil objavljen ob pomanjkljivi notranji komunikaciji, a to za širšo javnost ni pomembno. To je problem, na katerega bi morala urednica Dnevnika opozoriti notranjo javnost na uredniškem sestanku naslednji dan.
- **PRIPOROČILO UREDNIŠTVU IP TV Slovenija,** da opravi notranjo razpravo o uredniških pristojnostih in kompetencah ter o notranji komunikaciji. Glede slednje priporočam, da preveri protokole dnevnega medsebojnega obveščanja in usklajevanja ter hierarhijo in

odgovornost konkretnih nosilcev obveščanja in usklajevanja, vključno z vnaprej določenimi kratkimi dnevnimi preverjanji dogovorjenega in dnevnih sprememb.

Marica Uršič Zupan

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija

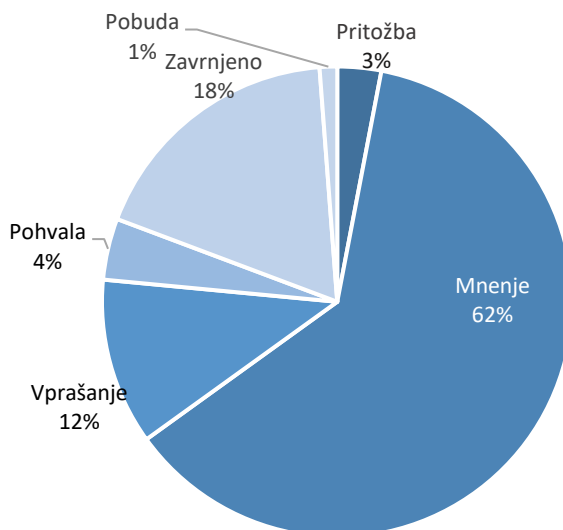
Ljubljana, 21. 10. 2022

STATISTIKA

	AVGUST 2022	JULIJ 2022	AVGUST 2021
TELEVIZIJA SLOVENIJA			
SKUPAJ	81	56	166
Informativni program	58	19	19
Kulturno umetniški program	3	5	7
Razvedrilni program	2	2	0
Športni program	5	17	17
Program plus	0	0	98
Ostalo	13	13	25
REGIONALNI CENTER / TV program		0	0
Televizija Koper	0	0	0
Televizija Maribor	0	0	0
RADIO SLOVENIJA			
SKUPAJ	8	6	3
Radio Prvi	3	2	0
Val 202	3	2	3
Ars	0	0	0
Koper	0	0	0
Radio Maribor	0	0	0
Radio SI	0	0	0
Ostalo	2	2	0
MMC			
SKUPAJ	22	23	15
Novinarske vsebine	3	8	5
Uporabniške vsebine	14	13	9
Storitve	5	2	1
PROGRAMI ZA NARODNOSTNI MANJŠINI			
SKUPAJ	1	0	0
TV Capodistria	1	0	0
Radio Capodistria	0	0	0
MMR	0	0	0
RTV SLOVENIJA			
SKUPAJ	54	55	58
Jezikovna kultura	3	2	3
Oglaševanje	1	4	1
Dostopnost in prilagojeni programi	3	2	2
RTV prispevek	4	1	3
Tehnične zadeve	1	4	0
RTV SLO - splošno	10	9	33
Programski svet	0	0	0
Varuhinja	0	0	0
Ostalo	2	5	0
Zavrnjena obravnava	30	28	16
VSI ODZIVI	166	140	242

Statistika po vrsti odziva

SKUPAJ	166
Pritožba	5
Mnenje	103
Vprašanje	19
Pohvala	7
Pobuda	2
Zavrjneno	30

SKUPAJ	166
Elektronska pošta	114
Spletni obrazec	19
Pismo	2
Telefon	31

